

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Mgr. Klára Kubáňová

**EVROPSKÁ BANKOVNÍ REGULACE: CESTA K
BANKOVNÍ UNII**

Rigorózní práce

Katedra finančního práva a finanční vědy

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 25. 3. 2014

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracoval/a samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených. Dále prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.“

Mgr. Klára Kubáňová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Ing. Zdeňku Hustákovi, PhD., i díky jehož cenným poznatkům a radám vznikla tato rigorózní práce.

Obsah

Úvod.....	3
1. Vývoj harmonizačních tendencí.....	7
1.1. Harmonizace bankovní legislativy do finanční krize	7
1.1.1. Bankovní směrnice, Basel I.....	7
1.1.2. Směrnice CRD I, Basel II.....	10
1.1.3. Financial Services Action Plan.....	12
1.1.4. Lamfaloussyho proces.....	14
1.2. Bankovní regulace po vypuknutí finanční krize.....	15
1.2.1. Basel II	16
1.2.2. Skupina de Larosière.....	17
1.2.3. Směrnice CRD II, CRD III.....	20
1.2.4. CRD II.....	20
1.2.5. CRD III.....	21
1.2.6. Basel III.....	23
2. Bankovní unie - Pilíř I: Nařízení CRR a Směrnice CRD.....	27
2.1. Důvody přijetí.....	27
2.2. CRD IV package.....	31
2.3. Nařízení CRR: Kapitálová reforma	32
2.3.1. Zvýšení kvality kapitálu	33
2.3.2. Zvýšení kvantity kapitálu	33
2.3.3. Kapitálové rezervy	34
Bezpečnostní kapitálová rezerva	35
Proticyklická kapitálová rezerva	35
Rezerva ke krytí systémového rizika	37
2.3.4. Opatření na zachování kapitálu.....	37
2.3.5. Transpozice do zákona o bankách	38
2.4. Úvěrové riziko protistrany	39
2.5. Pákový poměr	39
2.6. Pravidla likvidity	40
2.7. Ozdravné plány.....	41
2.8. Směrnice CRD.....	46
2.9. Doprovodná legislativa k CRD IV	47
2.10. Role Evropského orgánu pro bankovníctví.....	48
3. Kvalifikace kapitálových nástrojů do kmenového kapitálu tier 1	51
3.1. Kvalifikace kmenových akcií do kmenového kapitálu tier 1 banky.....	51
3.1.1. Položky kmenového kapitálu tier 1.....	52
3.1.2. Článek 28 CRR	54
3.2. Kvalifikace dalších členských vkladů do kmenového kapitálu tier 1 družstevní záložny.....	65
3.3. Nový regulační rámec - dopad na činnost bank.....	70
3.3.1. Snížení ziskovosti	71
3.3.2. Změna obchodního modelu banky (bankovní skupiny).....	71
3.3.3. Kdo skutečně ponese náklady?.....	73
3.3.4. Zhodnocení.....	75
3.4. Dopad CRD IV na bankovní regulaci České republiky.....	77

4. Bankovní unie - Pilíř II: Jednotný mechanismus dohledu.....	82
4.1. Jednotný bankovní dohled.....	83
4.2. Limity jednotného dohledového mechanismu	87
4.2.1. Účastnické členské státy.....	88
4.2.2. Předmět dohledu	89
4.2.3. Možný střet zájmů.....	90
5. Bankovní unie - Pilíř III: Jednotné řešení problémů úvěrových institucí....	93
5.1. Subsidiarita směrnice o ozdravných postupech.....	93
5.2. Jednotný systém pro řešení problémů bank	94
5.3. Jednotný fond pro řešení problémů bank	96
5.4. Zhodnocení SRM.....	97
5.5. Řešení současných problémů	99
6. Bankovní unie - Pilíř IV: Jednotný systém pojištění vkladů.....	101
Závěr	103
Seznam použité literatury	106

Úvod

Ještě nikdy v historii nenabýly snahy o efektivní nastavení bankovní regulace takových rozměrů, jako je tomu v současných dnech. Finanční krize, dluhové krize, zadlužení vlád - za tím vším jsou (někdy více, někdy méně oprávněně) spatřována nedostatečná pravidla, kterým banky jako klíčoví aktéři finančního sektoru podléhají.

Finanční krize z roku 2007 světu ukázala, kolik škod mohou napáchat úpadky bank, jak na regionální, tak na globální úrovni. Provázanost bank působících na území Evropské unie spolu s jednotnou měnou se tak po roce 2007 začala v očích unijních legislativců dostávat do ostrého sporu s rozdílnými pravidly uplatňovanými v jednotlivých členských státech. Na půdě Evropské unie se očekávalo, že budou brzy přijata progresivní regulatorní pravidla, proces byl však pomalejší, než se čekalo. S jedním z prvních ucelených dokumentů přišel až Basilejský výbor pro bankovní dohled, který v roce 2010 vydal sadu svých revidovaných pravidel upravujících především oblast kapitálových požadavků a likvidity pod souborným názvem Basel III. I s ohledem na to, že pravidla vypracovaná Basilejským výborem nejsou pro státy přímo závazná, vyřešili evropští zákonodárci dvě otázky - jak učinit obsah Basilejských dohod přímo závazným a jak dojít k úplnému sladění a jednotné aplikaci pravidel finanční regulace ve všech členských státech Evropské unie.

Rok 2013 byl v tomto ohledu průlomový; v roce 2013 došlo totiž ke schválení finální verze nařízení o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky. Poprvé v historii Evropské unie jsou tak pravidla bankovní regulace obsažena v přímo použitelném právním předpisu. Obsahem tohoto nařízení je mimo jiné i nastavení kapitálových požadavků, které představují klíčový regulatorní instrument, a to jak z

hlediska kvality, tak z hledisky kvantity drženého kapitálu. Schválené nařízení je doprovázeno neméně důležitou sadou legislativních aktů od novelizované směrnice CRD IV, po regulatorní technické normy a standardy vydávané Evropským orgánem pro bankovníctví.

Úvěrové instituce a investiční podniky tak budou nově nuceny dodržovat velké množství pravidel - globálních, evropských a národních za dodržení lokální interpretační a aplikační praxe. Výzva regulatorní reformy, které čelí v současné době evropské banky, nikdy nebyla větší.

Rok 2013 v souvislosti nastavením nového regulatorního rámce znamenal průlom i v oblasti evropského bankovního dohledu. V polovině října roku 2013 bylo totiž přijato nařízení, na základě kterého byly Evropské centrální bance přiznány centralizované dohledové pravomoci nad bankami (úvěrovými institucemi) působícími ve členských státech. Bankovní regulace a bankovní dohled se tak o velký krok přiblížily k úplné integraci.

Téma práce Evropská bankovní regulace: cesta k bankovní unii bylo zvoleno s cílem zhodnotit nový regulatorní rámec, který představuje klíčový pilíř v současné době vznikající bankovní unie. Práce si primárně klade za cíl zanalyzovat některé klíčové změny v oblasti pravidel bankovní regulace a současně zhodnotit i další pilíře, na nichž má být bankovní unie vystavěna.

Tato práce je v návaznosti na výše uvedené rozdělena do dvou hlavních tematických sekcí. První sekce této práce je zaměřena na bankovní regulaci. Práce nastiňuje vývoj přijatých regulatorních opatření, a to jak v evropském, tak mezinárodním kontextu. Vývoj harmonizačních tendencí,

který je navázán na vývoj mezinárodních standardů, byl do práce začleněn z důvodu představení problematiky; současně však ukazuje, jak finanční krize urychlila evropskou bankovní regulaci až do stadia maximální harmonizace. Tato sekce má primárně dvě části. První část je popisně analytická, je zde popsán vývoj jednotlivých regulatorních instrumentů, tato část současně analyzuje přijaté změny a důsledky z toho plynoucí. V analytické části této sekce jsou zkoumány všechny podmínky, které je potřeb splnit, aby se kapitálový nástroj kvalifikoval jako součást kmenového kapitálu tier 1. Kmenový kapitál tier 1 totiž představuje klíčový regulatorní nástroj současné bankovní regulace, jelikož obsahuje pouze nejbezpečnější a nejstabilnější kapitálové instrumenty. Pro praktickou analýzu zařazování kapitálových nástrojů dle požadavků stanovených nařízením CRR byly zvoleny dva odlišné instrumenty: kmenové akcie banky a další členské vklady družstevní záložny. Tyto instrumenty byly zvoleny proto, aby mohlo být zanalyzováno jak bezproblémové, tak do určité míry problematické zařazování, neboť nařízení CRR s sebou do této oblasti přináší právě některé nejasné důsledky pro určité kapitálové nástroje. Dále se analytická část této sekce zabývá tím, co budou nová regulatorní pravidla znamenat pro banky obecně a co bude po legislativní stránce balík CRD IV znamenat pro bankovní regulaci v České republice.

Ačkoliv je tato práce zaměřena primárně na oblast bankovní regulace, nelze pominout neméně důležitou oblast bankovního dohledu jakožto druhého pilíře bankovní unie. Bankovní regulace a bankovní dohled představují spojené nádoby, neboť pro efektivně fungující systém nelze mít pouze funkční pravidla, ale musí existovat orgán, který bude tyto pravidla vyhodnocovat, nad dodržováním těchto pravidel dohlížet a v závislosti na tom ukládat nápravná, případně sankční opatření. Druhá

sekce této práce je tak věnována evropskému bankovnímu dohledu, jehož podstatné změny jdou ruku v ruce právě s novými regulatorními pravidly. Dále je v práci analyzován třetí a čtvrtý pilíř bankovní unie: jednotný systém řešení bankovních problémů, jehož nastavení bude pro fungování bankovní unie zcela klíčové a jednotný systém pojištění vkladů, jehož integrace je zatím jen předmětem debat.

Práce čerpá zejména z primárních zdrojů jako jsou právní akty Evropské unie (nařízení, směrnice, standardy), Basilejského výboru pro bankovní dohled či Evropského orgánu pro bankovníctví, jakož i ze souvisejících dokumentů, mj. zákonů, důvodových a předkládacích zpráv, analýz, hodnocení, monitoringů, pokynů, doporučení a návrhů. Tyto zdroje byly zvoleny zejména proto, že současná odborná literatura zatím přirozeně nestihla na změny, které jsou účinné nejdříve od 1. ledna 2014, reagovat. Práce však, zejména v částech, které se přímo netýkají nové úpravy, vychází i z odborných zahraničních knih a publikací, pracuje ovšem i s literaturou českou.

1. Vývoj harmonizačních tendencí

1.1. Harmonizace bankovní legislativy do finanční krize

Jednotný vnitřní trh, který je považován za hlavní součást a hlavní přínos evropské ekonomické integrace, je založen na dvou základních svobodách - svobodě usazování a svobodě poskytování služeb. V případě poskytování služeb bankovních bylo za účelem naplnění jednotného vnitřního bankovního trhu zapotřebí, aby došlo k omezení bariér, které bankám (resp. úvěrovým institucím¹) brání k uskutečňování svých aktivit v dalších členských státech.

1.1.1. Bankovní směrnice, Basel I

Již v prvních letech existence Evropských společenství vyvstala potřeba koordinace předpisů z oblasti bankovníctví. Narůstající ekonomická a legislativní spolupráce členských států vyústila v roce 1977 k přijetí tzv. *první bankovní směrnice*², která vytvořila základ harmonizace evropské bankovní regulace³, a to zejména díky harmonizovaným požadavkům na ukazatele solventnosti a likvidity, neboť pravidla pro jejich určení si do té doby nastavovaly samy členské státy. První bankovní směrnice představovala první pokus Evropských společenství vytvořit jednotný bankovní trh. Směrnice stanovila, že v případě, že úvěrová instituce chtěla uskutečňovat činnost v jiném členském státě, musela získat nové

¹ Pojmy banka a úvěrová instituce jsou v této práci používány zaměnitelně. Úvěrovou institucí se rozumí podnik, jehož činnost spočívá v přijímání vkladů nebo jiných splatných peněžních prostředků od veřejnosti a poskytování úvěrů na vlastní účet

² Směrnice Rady ES 77/780 z 12. prosince 1977 o koordinaci zákonů, nařízení a správních předpisů vztahujících se ke zřizování a provozování obchodních činností úvěrových institucí

³ Tato směrnice vytyčovala pět základních cílů koordinace v bankovní oblasti, z nichž jedním bylo i stanovení podmínek pro sjednocování standardů dohledu nad činností úvěrových institucí („podnik, jehož obchodní činností je přijímat vklady nebo jiné splatné fondy od veřejnosti a poskytovat úvěry na vlastní účet“) a s nimi související povinnost výměny informací a přijetí podmínek pro provozování obchodní činnosti úvěrové instituce. TOMÁŠEK, Michal. *Bankovníctví jednotného vnitřního trhu Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Linde, 1997, s. 47. ISBN 80-720-1052-2.

povolení od hostitelského státu, a vykonávat tak činnost v souladu se všemi předpisy v příslušné hostitelské jurisdikci (v té době pravidla nebyla harmonizována, díky čemuž se v různých členských státech vyskytovaly velké rozdíly). Tato metoda tak představovala podstatný limit směrnice, a proto byla její působnost značně omezená.

V roce 1988 byly Basilejským výborem pro bankovní dohled přijaty první regulační standardy známé pod názvem Basel Capital Accord či jako Basel I. Basel I se věnoval mj. konceptu kapitálové přiměřenosti, která je považována za jeden z pilířů bankovní regulace. Cílem regulace kapitálové přiměřenosti je schopnost banky krýt vzniklá rizika. Kapitálová přiměřenost byla stanovena na 8% jako poměr kapitálu (Tier 1 a Tier 2) vůči rizikově váženým aktivům. Váhy rizikových aktiv byly určeny ve výši 0%, 20%, 50% a 100%. Tato pravidla byla přijata jako mezinárodní standardy regulačními orgány ve více než 100 zemích.⁴ Basel I však zohledňoval pouze úvěrové riziko⁵, což představovalo jeden z jeho hlavních později vytýkaných nedostatků.

Rok po přijetí Baselu I byla na evropské půdě přijata *druhá bankovní směrnice*⁶, která zavedla zásadu vzájemného uznávání a jednotné bankovní licence, a stala se tak zlomovým nástrojem pro budoucí harmonizaci v oblasti bankovníctví⁷. Směrnice nadto zavedla požadavek, aby členské uznávaly pravidla bankovní regulace ostatních členských států Evropských společenství a zásadu, že regulační a dohledové

⁴ PUTNIS, Jan. *The banking regulation review*. 2nd ed. London: Law Business Research, 2010, s. 5. ISBN 978-190-7606-021.

⁵ Tržní riziko bylo do výpočtu zahrnuto až v roce 1996.

⁶ Směrnice Rady ES z 15. prosince 1989 o koordinaci zákonů, nařízení a správních předpisů vztahujících se ke zřízení a provozování obchodní činnosti úvěrových institucí, kterou se mění a doplňuje směrnice 77/780/EHS a 89/646/EHS;

⁷ Mohamed, Sideek, ed. *European Community Law on the free movement of Capital and the EMU*. Vol. 2. Martinus Nijhoff Publishers, 1999.

pravomoci nad úvěrovými institucemi jsou svěřeny domovskému státu (tzv. *home Member State*), resp. domovskému dohledovému orgánu. Přijímacímu státu zůstaly zbytkové pravomoci týkající se likvidity a měnové politiky. Směrnice dále obsahovala seznam bankovních služeb, které mohou být poskytovány v rámci Společenství. Směrnice tak představovala do té doby nejprogressivnější regulatorní nástroj, neboť právě díky ní postupně došlo ke vzniku jednotného bankovního trhu.

Důležitým prvkem *třetí bankovní směrnice*⁸ bylo zavedení zásady obezřetného dohledu (*prudential supervision*), který požaduje, aby dohledové orgány členských států udělovaly nebo rušily oprávnění (bankovní licenci) k činnosti v případech, kdy bankou⁹ vykonávaná činnost jasně prokazuje, že si zvolila právní řád určitého členského státu za účelem vyhnoutí se přísnějším pravidlům uplatňovaným v jiném členském státě.

Obecnou úpravu zásad bankovní regulace dále doplňovaly zejména směrnice týkající se kapitálové přiměřenosti (která měla svůj základ ve standardech Basel I), úvěrové angažovanosti a dohledu na konsolidovaném základě¹⁰.

Tuto roztržštěnou právní úpravu z důvodů "jasnosti a racionality" nahradila v roce 2000 Směrnice o přístupu k činnosti úvěrových institucí

⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/26/ES ze dne 29. června 1995, kterou se mění směrnice 77/780/EHS a 89/646/EHS o úvěrových institucích

⁹ Směrnice se rovněž vztahuje na pojišťovny a investiční firmy a společnosti

¹⁰ Směrnice Rady 89/647/EHS ze dne 18. prosince 1989 o ukazateli kapitálové přiměřenosti úvěrových institucí, Směrnice Rady 92/30/EHS ze dne 6. dubna 1992 o dohledu nad úvěrovými institucemi na konsolidovaném základě a směrnice Rady 92/121/EHS ze dne 21. prosince 1992 o sledování a kontrole velké úvěrové angažovanosti úvěrových institucí

o jejím výkonu¹¹. Tato směrnice byla několikrát podstatně změněna, proto byla v roce 2006 přepracována¹² (a v přepracovaném znění a byla účinná až do konce roku 2013) a spolu se Směrnicí o kapitálové přiměřenosti¹³ (taktéž přepracovanou v roce 2006) tvoří tzv. *Capital Requirements Directive* (tzv. "CRD I").

1.1.2. Směrnice CRD I, Basel II

CRD I stanovila povinnost dodržovat obezřetností pravidla na individuálním a konsolidovaném základě (konsolidačním celkem se míní skupina nejméně dvou osob, z nichž je alespoň jednou banka), přičemž těmto povinnostem odpovídalo i příslušné uspořádání bankovního dohledu. CRD rovněž zakotvila tzv. princip jednotné bankovní licence (*single passport*), na jehož základě je banka (úvěrová instituce) oprávněna vykonávat svou činnost ve všech členských státech na základě licence udělené v jednom členském státě, a to bez povinnosti získat licenci v dalších členských státech, kde hodlá uskutečňovat své aktivity.

CRD I ovšem nebyla pouze prostředkem pro harmonizaci a integraci bankovních předpisů, ale díky CRD I se staly bankovní standardy Basel II¹⁴ (tzv. Nová Basilejská kapitálová dohoda) vypracované Basilejským výborem pro bankovní dohled v roce 2004 závaznými - ačkoliv nikoliv přímo jak je tomu v případě nařízení - pro členské státy Evropského hospodářského prostoru, neboť CRD I požadovala, aby členské státy

¹¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/12/ES ze dne 20. března 2000 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o jejím výkonu.

¹² Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2006/48/ES ze dne 14. června 2006 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o jejím výkonu.

¹³ Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2006/49/Es ze dne 14. června 2006 o kapitálové přiměřenosti investičních podniků a úvěrových institucí

¹⁴ Basel Committee on Banking Supervision. *International convergence of capital measurement and capital standards: a revised framework*. Comprehensive version. Basel: Bank for Internat. Settlements, 2006. ISBN 92-913-1720-9.

implementovaly tyto standardy do své legislativy k 1. lednu 2007. CRD I byla nicméně směrnicí "minimální harmonizace", jelikož poskytovala členským státům značné množství volby a diskrečních pravomocí, v důsledku čehož vznikly mezi regulačními pravidly členských států velké rozdíly (mj. odpovědnost za provádění bankovního dohledu, zásahy odpovědného dohledového orgánu do rozhodnutí přijatých na úrovni managementu banky, systém pojištění vkladů, řešení bankovních selhání atd.).¹⁵

Přijetí Baselu II bylo vyústěním snahy vytvořit komplexnější a citlivější systém pro měření rizik tak, aby kalkulace kapitálových "nárazníků" byla dostatečná, ale aby banky nebyly současně zatěžovány příliš přísnými požadavky. Oproti Baselu I tak byl vytvořen složitý a komplexní mechanismus obsahující modely, které měly být schopny lépe reflektovat příslušná rizika. Basel II byl založen na třech klíčových pilířích - minimálních kapitálových požadavcích, bankovním dohledu a na tržní disciplíně.¹⁶

První pilíř, pilíř týkající se kapitálových požadavků, nahradil dosavadní dohodu Basel I, jelikož stanovil nové výpočty pro určení minimálních kapitálových požadavků pro banky. První pilíř zahrnoval tržní, (nově) operační riziko a úvěrové riziko, do jehož výpočtu bylo nově zařazeno i riziko selhání protistrany. Druhý pilíř definoval pravidla pro bankovní dohled nad dodržováním požadavků prvního pilíře a mj. zavedl právo

¹⁵ ELLIOTT, D. 2014. Lessons for Asia from Europe's History with Banking Integration. ADBI Working Paper 462. Tokyo: Asian Development Bank Institute. Available: <http://www.adbi.org/working-paper/2014/02/14/6170.asia.europe.history.banking.integration/>

¹⁶ Srovnej s ROCHET, Jean-Charles. Rebalancing the three pillars of Basel II. *Why Are There So Many Banking Crises?: The Politics and Policy of Bank Regulation* (2009).

dohledového orgánu požadovat přiměřenost kapitálu na vyšší úrovni, dojde-li k názoru, že kapitálový požadavek neodpovídá rizikovému profilu banky. Smyslem třetího pilíře byl požadavek na zveřejňování informací (k problematice Baselu II dále viz Kapitola 1.2.1).

CRD I šla ve svém obsahu však ještě dále než Basel II., když požadovala, aby se standardy uplatňovaly nejen na mezinárodně působící banky, ale současně i na menší banky a investiční podniky.¹⁷ CRD I se, stejně jako pravidla obsažená v Basel II, dočkala svého přepracování poměrně záhy, a to v reakci na finanční krizi v roce 2007.

1.1.3. Financial Services Action Plan

Výše uvedený harmonizační proces vycházel z tzv. Akčního plánu pro finanční služby - *Financial Services Action Plan*¹⁸ (dále jen "FSAP") z roku 1999, který obsahoval přes 40 opatření, jejichž smyslem bylo zavedení jednotného trhu v oblasti finančních služeb včetně uplatňování obezřetnostní regulace a dohledu.¹⁹ I v souvislosti s budoucím přijetím společné měny euro si FSAP kladl 6 cílů (v rámci tzv. *wholesale* trhů).²⁰ FSAP primárně vyzýval Evropskou komisi k přijetí příslušných kroků k efektivně fungujícímu volnému pohybu investičních služeb, zejména k vytvoření jednotného legislativního rámce pro trhy cenných papírů a

¹⁷ PUTNIS, Jan. *The banking regulation review*. 2nd ed. London: Law Business Research, 2010, s. 98-99. ISBN 978-190-7606-021.

¹⁸ Financial Services Action Plan byl vydán Evropskou komisí za účelem zefektivnění harmonizace a prohloubení integrace sektoru finančních služeb, včetně služeb bankovních.

¹⁹ QUAGLIA, Lucia. *The politics of financial services regulation and supervision reform in the European Union*. *European Journal of Political Research* 46.2 (2007): 269-290.

²⁰ Financial Services Action Plan (FSAP). *Europa.eu* [online]. [cit. 2014-01-09]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/internal_market/single_market_services/financial_services_general_framework/124210_en.htm

derivátů. FSAP ve svém druhém bodě upozorňoval na překážky bránící získávání kapitálu na celo-unijní bázi. Dokument dále požadoval, aby na kótované společnosti byla uplatňována shodná pravidla týkající se finančních výkazů. FSAP upozorňoval i na nutnost koherentního právního rámce pro penzijní fondy a na nutnost stabilního právního prostředí pro oblast přeshraničního obchodování s cennými papíry. Posledním bodem plánu pak bylo vytvoření bezpečného a transparentního prostředí pro přeshraniční restrukturalizaci (zejména ve finančním sektoru). Pro retailovou oblast se FSAP zaměřil především na transparentnost obchodů a s ní související informovanost spotřebitele v rámci přeshraničního poskytování finančních služeb a celkové sblížení předpisů v oblasti ochrany spotřebitele.

Ve vztahu k regulaci bankovníctví FSAP vyzýval k přijetí takových opatření, které zaručí uplatňování nejvyšších obezřetnostních standardů pro sektor bankovníctví, pojišťovnictví a finanční konglomeráty²¹. Ústředním bodem opatření obsažených ve FSAP se stala Směrnice o trzích finančních instrumentů (The Markets in Financial Instruments Directive - MIFID)²², která se stala základem jednotného evropského trhu finančních služeb. MIFID tak přirozeně zasáhla do režimu zejména velkých evropských bank, které poskytují investiční služby, a to i díky nově zvolenému režimu maximální harmonizace, jehož podstata tkví v tom, že členské státy nemohou zavést přísnější opatření v oblastech, které

²¹ Finanční konglomeráty jsou finančně, organizačně a personálně provázané skupiny ekonomických subjektů, které své služby poskytují alespoň ve dvou segmentech finančního trhu (bankovníctví, pojišťovnictví, investiční služby). Regulaci a dohledu u těchto skupin je věnovaná zvýšená pozornost především kvůli provázanosti jednotlivých subjektů, jelikož potíže jednoho subjektu ve skupině mohou způsobit pád celé skupiny.

²² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES ze dne 21. dubna 2004 o trzích finančních nástrojů

směrnice upravuje, pokud to směrnice výslovně nedovoluje.²³ Díky tomuto principu se tak nejen rozšířil rámec regulace investičních služeb, ale především došlo k uvolnění poskytování investičních služeb napříč celým tehdejším evropským hospodářským prostorem (tzv. *investment services passport*).

1.1.4. Lamfaloussyho proces

Jedním ze zásadních procesů obsažených v FSAP byl tzv. proces spolurozhodování (*co-decision procedure*) zahrnující spolupráci Evropské komise, Rady Evropské unie a Evropského parlamentu při přijímání příslušných opatření. Úkolem tzv. skupiny moudrých (*Committee of Wise Men*), které předsedal ekonom a bankéř Alexandre Lamfalussy bylo zhodnocení a navržení nejefektivnějšího řešení pro implementaci opatření obsažených ve FSAP.

Výstupem byla tzv. Lamfalussyho zpráva (*Lamfalussy Report*²⁴); na základě které došlo k vytvoření specifických odborných výborů druhé úrovně *European Securities Committee*, *European Banking Committee*, *European Insurance and Operational Pensions Committee*. V rámci třetí úrovně navrhla vznik *Committee of European Securities Regulators*, *Committee of European Banking Supervisors*, *Committee of European Insurance and Occupational Pension Supervisors*. Tyto výbory však byly na základě Zprávy o krizi vypracované de Larosièereovou skupinou z

²³ CASEY, Jean-Pierre, LANNOO, Karel. *The MiFID implementing measures: Excessive detail or level playing field*. ECMI Policy Brief 1 (2006), p. 2.

²⁴ Final report of the committee of wise men on the regulation of european securities markets. LAMFALUSSY, Alexandre. [online]. Brusel, 2001 [cit. 2014-01-07]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/securities/docs/lamfalussy/wisemen/final-report-wise-men_en.pdf

důvodu neefektivnosti v roce 2011 s cílem posílení jejich pravomocí přetransformovány.²⁵

1.2. Bankovní regulace po vypuknutí finanční krize

Jedním z hlavních důvodů finanční krize bylo, že mnoho mezinárodně působících bank bylo vystavěno silnému pákovému poměru, který ovšem existoval "mimo účetní záznamy", a tedy mimo rizikový profil banky. Kvalita a úroveň kapitálové základny tak postupně klesala, jelikož banky nebyly díky prodeji derivátů formou sekuritizace²⁶ nuceny držet kapitálový polštář příslušné výše, nicméně banky zůstaly na prodané cenné papíry navázány (ve formě podrozvahových položek). Současně banky nedržely ani dostatek likvidních aktiv. Bankovní systém proto nebyl schopen absorbovat výsledné systémové obchodní a úvěrové ztráty a stejně tak se nebyl schopen vyrovnat s takovým počtem podrozvahových expozic vybudovaných v rámci stínového bankovníctví²⁷.²⁸ Krize byla dále umocněna provázaností systematicky důležitých institucí skrz řadu komplexních operací a transakcí.

Problémy bankovního sektoru se záhy přenesly na celou globální ekonomiku, došlo k dalšímu poklesu likvidity a dostupnosti úvěrů, což

²⁵ International Monetary Fund. Legal Dept, and IMF Institute. *Current developments in monetary and financial law*. Vol. 1. International Monetary Fund, 1999.

²⁶ Sekuritizací se rozumí transformace ("zabalení") pohledávek na cenné papíry, jejichž prodejem získává emitent potřebné finanční zdroje.

²⁷ Zpráva FSB z října 2011 definovala stínový bankovní systém jako „systém zprostředkování úvěrů, který zahrnuje subjekty a činnosti mimo standardní bankovní systém“. Shadow Banking: Strengthening Oversight and Regulation. *Financial Stability Board* [online]. [cit. 2014-01-11]. Dostupné z: http://www.financialstabilityboard.org/publications/r_111027a.pdf. Srovnej s Claessens, Stijn, Lev Ratnovski, and Mr Manmohan Singh. *Shadow banking: economics and policy*. No. 12. International Monetary Fund, 2012.

²⁸ Basel Committee on Banking Supervision. *Strengthening the resilience of the banking sector*. Issued for comment. Basel: Bank for International Settlements, 2009. ISBN 92-913-1810-8.

celou situaci ještě dále zhoršilo. Problémové instituce se ukázaly jako *too-big-to-fail*; veřejný sektor²⁹ musel zasáhnout poskytnutím značného množství prostředků (v důsledku to nebyl veřejný sektor, ale daňoví poplatníci, z jejichž prostředků byly tyto ztráty pokryty).

1.2.1. Basel II

Standardy Basel II byly na mezinárodním poli přijaty přibližně 1 rok před vypuknutím finanční krize. Tím se však Basel II stal terčem kritiků, jelikož nově vypracované standardy, které měly zajistit bezpečnost a stabilitu finančního sektoru, selhaly (a to i díky vytvoření "iluze" bezpečnosti finančního sektoru³⁰), objevovaly se však i názory, že přijetí standardů Baselu II finanční krizi ještě zhoršilo. Selhání Baselu II lze přičítat jeho neúplné implementaci, současně však lze konstatovat, že i v případě, že by byl Basel II důsledně aplikován ve všech relevantních jurisdikcích před finanční krizí, je nepravděpodobné, že by jeho režim finanční krizi zabránil, případně zmírnil její důsledky.³¹ Jednou z příčin finanční krize bylo totiž i úmyslné nedodržování třetího pilíře (poskytování informací o stavu bank), což jistě nelze hodnotit jako čistě chybu jeho tvůrců. S následky finanční krize a zejména s cílem zmínit následky krizí budoucích byl Basilejským výborem v červenci roku 2009 přijat reformní balík, jehož obsahem byla zejména revize tržního rizika a pokynů pro výpočet kapitálu.

²⁹ Podle zásad Waltera Bagehota by měla být věřitelem poslední instance pouze centrální banka. Roli věřitele poslední instance však často neplní centrální banka (jak tomu bylo i v případě finanční krize v roce 2008), ale přímo stát. Stát plní tuto roli právě v případech, pokud jde o instituci, která je *too-big-to-fail*. BAGEHOT, Walter, *Lombard Street: A Description of the Money Market*, London: Henry S. King, 1873.

³⁰ Srovnej např. s ATIK, Jeffery. "Basel II: a post-crisis post-mortem." *Transnational Law & Contemporary Problems* 19 (2011): 731.

³¹ PUTNIS, Jan. *The banking regulation review*. 2nd ed. London: Law Business Research, 2010, s. 2-10. ISBN 978-190-7606-021.

Poměrně záhy (v prosinci 2009) Basilejský výbor uveřejnil nový konzultační materiál *Strengthening the resilience of the banking sector*³² za účelem posílit bankovní regulaci a dohled a zejména schopnost bankovního sektoru absorbovat šoky a co nejefektivněji omezit přelévání krize z finančního sektoru do celé ekonomiky. Dokument navrhoval mj. harmonizaci definic různých typů kapitálu (*core tier 1 capital, non-core tier 1 capital* atp.), určení pákového poměru pro banky či vytvoření kapitálových polštářů (*capital buffers*) v dobách růstu, ze kterých mohou banky čerpat prostředky v době problémů. Basilejský výbor se dále zabýval i problematikou měření a monitorování likvidity (požadavek na ukazatele krytí likvidity pro mezinárodně působící banky), standardům odměňování či posílením corporate governance. Pozornost byla věnována i požadavkům na transparentnost a zveřejňování informací institucemi. Na základě poznatků z finanční krize bylo navrženo zahrnutí pákového poměru (*leverage ratio*) do rizikového profilu banky.

1.2.2. Skupina de Larosière

Poté, co se ukázalo, že finanční krize nebude jen krátkodobou záležitostí, ale globálním a stále se zhoršujícím fenoménem, začalo být nejen na půdě Evropské unie jasné, že pravidla regulace a dohledu ve finančním sektoru nemohou být pouze modifikovány, ale že musí dojít k hloubkové reformě celého systému. Finanční krize poukázala také na nedostatečnost Lamfaulussyho uspořádání, a proto byla na podzim roku 2008 Evropskou komisí ustavena skupina odborníků pod vedením Jacquesa de Larosièra (tzv. *The High-Level Group on financial supervision in the EU*).

³² Basel Committee on Banking Supervision. *Strengthening the resilience of the banking sector*. Issued for comment. Basel: Bank for International Settlements, 2009. ISBN 92-913-1810-8.

Skupina de Larosière měla za úkol posoudit organizaci evropských finančních institucí s cílem zajistit obezřetnost stability, řádné fungování trhů a silnější evropskou spolupráci v oblasti dohledu nad finanční stabilitou, mechanismus včasného varování a krizového řízení, a dále se zaměřit na spolupráci mezi Evropskou unií a důležitými jurisdikcemi s cílem pomoci zachovat finanční stabilitu na světové úrovni.³³ Závěrem skupiny de Larosière byla Zpráva o krizi³⁴ z února roku 2009, která představuje komplexní hodnocení situace obsahující 31 doporučení zaručující efektivní, koordinovaný a komplexní regulatorní a dohledový rámec v Evropské unii. Zpráva také hodnotí pravidla obsažená v Basel II a poukazuje na to, že došlo mj. k podcenění různých typů rizik, přeceňování důvěry v externí rating, poukazuje také na pro-cyklický dopad Baselu II³⁵, a navrhuje proto zásadní revizi těchto pravidel.

Zpráva vyzdvihuje zejména nutnost zpřesnění definic kapitálů, zvýšení kapitálových požadavků, zavedení proticyklických opatření a přísnějších požadavků na likviditu. V souvislosti s bankovní regulací pak Zpráva požaduje nutnost úplné harmonizace bankovních pravidel, v souvislosti s posílením jednotného dohledu byl navržen vznik Evropské rady pro systémové riziko (*European Systemic Risk Council*), která má být orgánem zajišťující dohled na finančním systémem jako celkem (tzv. makro dohled) a Evropských orgánů dohledu stávajících z *European Banking Authority*, *European Insurance Authority* a *European Securities*

³³ International Monetary Fund. Legal Dept, and IMF Institute. *Current developments in monetary and financial law*. p. 120. Vol. 1. International Monetary Fund, 1999.

³⁴ The High Level Group of Financial Supervision in the EU (The de Larosière Group): The Report. *Ec.europa.eu* [online]. Brusel, 2009 [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/finances/docs/de_larosiere_report_en.pdf

³⁵ Důvodem pro-cykličnosti opatření v Baselu II byla zejména jejich citlivost na riziko (risk sensibility), Pro-cykličnost je v však nevyhnutelná, neboť během recese se kvalita úvěrů zhoršuje a kapitálové požadavky rostou, během ekonomického růstu je tomu naopak.

Authority, které mají zajistit (mikro) dohled v jednotlivých oblastech finančního trhu (bankovníctví, pojišťovnictví, cenné papíry). Tyto orgány pak mají tvořit Evropský systém finančního dohledu. Jak Zpráva uvádí, efektivita fungování těchto orgánů musí být založena na úzké spolupráci, jelikož mikro-obezřetnostní dohled nemůže zaručit finanční stabilitu, jestliže nezohledňuje vývoj, k němuž dochází na makro úrovni; makro-obezřetnostní dohled na druhou stranu postrádá smysl, pokud nemá dopad na mikro úroveň.

V návaznosti na Zprávu o krizi tak k 1. lednu 2011 skutečně došlo k transformaci výborů třetí úrovně Lamfalussyho procesu (CESR, CEBS a CEIOPS) a vznikl Evropský orgán pro bankovníctví³⁶ (*European Banking Authority*), jehož hlavním úkolem je zajištění obezřetnostní regulace a dohledu bank, Evropský orgán pro cenné papíry a trhy (*European Securities and Markets Authority*)³⁷ pro oblast regulace trhů a Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění³⁸ (*European Insurance and Occupational Pensions Authority*) pro oblast regulace pojišťoven a penzijních fondů (tyto orgány jsou uváděny také pod zkratkou ESAs - *European Supervisory Authorities*). Vedle ESAs k 1. lednu 2011 současně vzniká Evropská rada pro systémová rizika³⁹ (*European Systemic Risk Board*), odpovědná za makroobezřetnostní

³⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (eu) č. 1093/2010 ze dne 24. listopadu 2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro bankovníctví), o změně rozhodnutí č. 716/2009/ES a o zrušení rozhodnutí Komise 2009/78/ES

³⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1095/2010 ze dne 24. listopadu 2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy), o změně rozhodnutí č. 716/2009/ES a o zrušení rozhodnutí Komise 2009/77/ES

³⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1094/2010, ze dne 24. listopadu 2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění), o změně rozhodnutí č. 716/2009/ES a o zrušení rozhodnutí Komise 2009/79/ES

³⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1092/2010 ze dne 24. listopadu 2010 o makroobezřetnostním dohledu nad finančním systémem na úrovni Evropské unie a o zřízení Evropské rady pro systémová rizika

dohled nad finančním systémem v rámci EU a za identifikaci systémových rizik v rámci EU. Všechny tyto orgány jsou součástí Evropského systému finančního dohledu (*European System of Financial Supervision*), jehož účelem je zajišťovat dohled nad finančním systémem Evropské unie. Ve srovnání s Lamfaulussyho výbory třetího stupně, jsou tyto orgány vybaveny znatelně většími kompetencemi a oblastmi působnosti (blíže k postavení a pravomocem Evropského orgánu pro bankovníctví viz Kapitola 2.10) Důležitost spolupráce mezi Evropskou radou pro systémová rizika a Evropským orgánem pro bankovníctví (dále také "EBA"), zejména při výměně relevantních informací byla vyzdvihnuta již ve zmíněné Zprávě o krizi.

1.2.3. Směrnice CRD II, CRD III

Stejně tak, jako byla v reakci na finanční krizi přijata v roce 2009 opatření na mezinárodní úrovni, byly i na evropské úrovni, mimo výše uvedenou organizační reformu, podniknuty patřičné regulační kroky. Slovy unijního legislativce - prvním z významných kroků k odstranění nedostatků, jež odhalila finanční krize bylo přijetí revize klíčové směrnice CRD, ve formě tzv. CRD II, CRD III, které obě představovaly implementaci revidovaných Basilejských pravidel (Basel II a Basel 2.5) do právních předpisů členských států.

1.2.4. CRD II

Směrnice CRD II⁴⁰ se shodně s opatřeními navrhovanými Basilejským výborem zaměřila na klíčové oblasti jako definice kapitálu, expozice,

⁴⁰ Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2009/111/ES ze dne 16. září 2009, kterou se mění směrnice 2006/48/ES, 2006/49/ES a 2007/64/ES, pokud jde o banky přidružené k ústředním institucím, některé položky kapitálu, velkou angažovanost, režimy dohledu a krizové řízení

problematiku hybridních nástrojů a sekuritizace či větší efektivitu bankovního dohledu. Směrnice kladla mj. důraz na větší sledování úvěrové angažovanosti vůči jednomu nebo skupině spjatých subjektů a rovněž na změny v rámci dohledu na konsolidovaném základě. V souvislosti s posílením bankovního dohledu se již v úvodních ustanoveních směrnice hovoří o nutnosti užší spolupráce dohledových orgánů, zejména s cílem snižování systémového rizika. Za účelem posílení účinnosti obezřetnostního dohledu nad bankovní skupinou na konsolidovaném základě tak směrnice navrhovala zřídit tzv. kolegia orgánů dohledu, které měly být prostředkem ke sblížení dohledu v Evropské unii. Mimo převážně regulatorní orgány vytvořené na základě návrhů skupiny de Larosière tak vznikly dohledové struktury, jejichž primárním cílem je usnadňování postupu průběžného dohledu pomocí provádění následujících úkolů: výměna informací, dobrovolná delegace odpovědnosti, dohledová šetření a důsledné uplatňování obezřetnostních požadavků a celkově úzká spolupráce⁴¹.

Směrnice nicméně konstatovala, že bude potřeba komplexní rozsáhlé reformy modelu regulace a dohledu ve finančním sektoru Evropské unie, s náležitým přihlédnutím k závěrům, jež skupina de Larosière předložila ve své Zprávě o krizi v únoru 2009.

1.2.5. CRD III

Směrnice CRD III⁴² se zaměřila zejména na nevhodné struktury odměňování v některých finančních institucích, jelikož "zásady

⁴¹ dále viz bod 33 CRD II

⁴² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/76/EU ze dne 24. listopadu 2010, kterou se mění směrnice 2006/48/ES a 2006/49/ES, pokud jde o kapitálové požadavky na obchodní portfolio a resekuritizace a o dohled nad zásadami odměňování

odměňování, které podněcují k podstupování rizik překračujících obecnou úroveň rizika tolerovaného danou institucí, mohou narušit řádné a účinné řízení rizik a zhoršit nadměrně rizikové chování"⁴³. Neobežřetné podstupování rizik může ohrozit nejenom danou finanční instituci, případně skupinu či celek, ale může vést k destabilizaci celého bankovního systému. Proto je důležité, aby pravidla a zásady odměňování zejména těch zaměstnanců, jejichž profesní činnosti mají podstatný vliv na celkový rizikový profil úvěrových institucí a investičních podniků⁴⁴, byly nastaveny jednotným způsobem. Spolu s pravidly odměňování směrnice zakotvila požadavek, aby měly úvěrové instituce spolehlivé systémy řízení s jasnou organizační strukturou a jasně vymezenými hranicemi odpovědnosti.

Směrnice byla dále zaměřena na specifikaci některých pravidel výpočtů kapitálových požadavků, unijní legislativci si však byli vědomi, že bude potřeba přijmout další opatření, a proto byla tato směrnice deklarována nikoliv jako "definitivní", ale jako jeden z jednotlivých kroků v reformním procesu, který je reakcí na finanční krizi. Jak bylo deklarováno, v dalším procesu byly zohledněny zejména závěry Výboru pro finanční stabilitu a Basilejského výboru v souvislosti s vytvořením proticycklických rezerv, zpřesněním metod výpočtu kapitálových požadavků a dalších opatření s cílem omezit vytváření pákového efektu v bankovním systému. Deklarovaná reformní opatření vycházející z pravidel novelizovaných pravidel Basel III byla skutečně zahrnuta do

⁴³ Bod 1 Směrnice CRD III

⁴⁴ Tyto kategorie zaměstnanců by měly zahrnovat přinejmenším vrcholné vedení, zaměstnance odpovědné za činnosti, s nimiž je spojeno podstupování rizik a zaměstnance ve vnitřních kontrolních funkcích a všechny zaměstnance, jejichž celková odměna včetně zvláštních penzijních výhod je řadí do stejné třídy odměňování jako vrcholné vedení a zaměstnance odpovědné za činnosti, s nimiž je spojeno podstupování rizik.

nových unijních předpisů, do směrnice CRD IV a nařízení o kapitálových požadavcích (CRR).

1.2.6. Basel III

Jak bylo uvedeno výše, skupina de Larosière ve své Zprávě poměrně kriticky hodnotila regulatorní pravidla obsažená v dokumentu Basel II a navrhovala jejich komplexní revizi. I v souvislosti s tím, že v době "účinnosti" těchto pravidel zasáhla svět finanční krize a poukázala tak na mnohé nedostatky, byl v roce 2010 přijat nový soubor reformních opatření týkající se kapitálových požadavků a likvidity bank, tzv. Basel III.⁴⁵ Nová pravidla byla primárně výsledkem dohody uzavřené na úrovni skupiny G-20 v roce 2009 na londýnském a pittsburském summitu (*G-20 Summit on Financial Markets and the World Economy*). Tato dohoda byla následně rozpracována do řady opatření pro posílení regulace bankovního sektoru a promítnuta do výstupů Basilejského výboru pro bankovní dohled schválených v podobě Basel III.

Jak je uvedeno v úvodních ustanoveních dokumentu, cílem reformních pravidel je zlepšit schopnost bankovního sektoru absorbovat šoky plynoucí z finančních a hospodářských krizí, a snížit tak riziko, že se krize z finančního sektoru "přelee" do reálné ekonomiky.

Basel III obsahuje nově detailnější definice kapitálu, rozlišuje na Tier 1 kapitál (zahrnující kmenový a vedlejší kapitál) a rámci tzv. going concern

⁴⁵ Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems, 2010, ve znění změn z r. 2011, a Basel III: The Liquidity Coverage Ratio and liquidity risk monitoring tools, 2010, ve znění změn z r. 2013. Basel III doplňuje Basel II: International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: A revised Framework – Comprehensive version, 2006. Dokumenty Basilejského výboru se označují také jako tzv. koncept kapitálové přiměřenosti.

kapitálu⁴⁶ a na Tier 2 kapitál v rámci tzv. gone-concern kapitálu⁴⁷. Pro každou z těchto tří uvedených kategorií je dále vytvořen soubor podrobných kritérií, které musí kapitálový instrument splnit, aby mohl být do příslušné kategorie zařazen. Limit kapitálové přiměřenosti na 8% zůstal prozatím zachován.

Jednou z hlavních kritik pravidel obsažených v Basel II bylo to, že stanovený rámec vede k tzv. pro-cykličnosti⁴⁸. Basel III tak zavedl nový prvek bankovní regulace - tzv. proti-cyklický polštář (*counter-cyclical buffer*). Tento polštář, vytvářený postupně v příznivém hospodářském období, může být použit při ekonomickém poklesu a umožnit bankám absorbovat ztráty způsobem, který nevede k nákladnému zvýšení ceny úvěrů, což může zhoršit hospodářskou recesi. Polštář tím omezí jak skutečnost, že regulatorní požadavky nereagují na nárůst rizik na makroúrovni, tak jejich cykličnost.⁴⁹ Dle Baselu III je na každém z národních regulátorů určit, zda bude polštář v jeho jurisdikci uplatňován, a případně i jeho výši; výše se pak může pohybovat mezi 0 - 2,5% rizikově vážených aktiv. Takovéto určení je vhodné zejména vzhledem k různé dynamice jednotlivých finančních trhů. Proticyklický kapitálový polštář se stal rovněž nedílnou součástí Směrnice o kapitálových požadavcích, CRD IV.

⁴⁶ Kapitál, který může být vyčerpán bez uvedení banky do platební neschopnosti, nucené správy nebo likvidace

⁴⁷ Kapitál, který absorbuje ztráty v případě platební neschopnosti před tím, než vkladatelé ztratí své vklady

⁴⁸ Pro-cyklické účinky lze definovat jako účinky, které mají tendenci sledovat směr hospodářského cyklu a mít na něj zesilující účinek.

⁴⁹ Zpráva Komise Evropskému Parlamentu a Radě: Druhá zpráva o účincích směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES na hospodářský cyklus. *Eur-lex.europa.eu* [online]. [cit. 2014-01-14]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0400:FIN:CS:HTML>

V reakci na příčiny finanční krize Basel III zavedl opatření týkající se pákového poměru (*leverage ratio*). Pákový poměr je dodatečný kapitálový požadavek, který se může stát závazným stropem pro finanční páku nad určitý násobek aktiv v poměru ke kapitálu tier 1; to by přispělo k omezení nadměrného úvěrování během hospodářské konjunktury, kdy mají banky nutkání navyšovat své rozvahy bez odpovídajícího zvyšování kapitálu.⁵⁰ Hodnota pákového poměru byla Basilejským výborem stanovena v minimální výši 3 %.

Pravidla Basel III dále zohledňují jednu z dalších příčin finanční krize - nedostatek likvidity, v jehož důsledku nebyl bankovní systém schopen absorbovat obchodní a úvěrové ztráty. Jak dokument uvádí, silné kapitálové požadavky jsou nezbytnou podmínkou pro stabilitu bankovního sektoru, ale samy o sobě nestačí, silná základna likvidity je stejně důležitá, a proto byly požadavky na likviditu další oblastí, na kterou Basilejský výbor zaměřil svou pozornost. Jelikož do té doby neexistovaly žádné mezinárodně harmonizované normy v této oblasti, Basel III takové normy představil.

Likvidita bude podle těchto pravidel zohledňována na základě dvou ukazatelů: Ukazatele krytí likviditou (*Liquidity Coverage Ratio*), který hodnotí likviditu v krátkodobém horizontu a Ukazatele čistého stabilního financování⁵¹ (*Net Stable Funding Ratio*), který hodnotí likviditu v horizontu dlouhodobém. Pro oblast likvidity dále Basilejský výbor

⁵⁰ Zpráva Komise Evropskému Parlamentu a Radě: Druhá zpráva o účincích směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES na hospodářský cyklus. *Eur-lex.europa.eu* [online]. [cit. 2014-01-14]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0400:FIN:CS:HTML>

⁵¹ Ukazatel čistého stabilního financování představuje poměr udržení stabilních zdrojů (kapitál, dlouhodobá depozita atd.) ke krytí nelikvidních aktiv a podmíněných závazků po dobu jednoho roku.

vypracoval Rámec pro měření rizika likvidity, pravidla likvidity a jejich monitoring⁵², v současné době nejaktuálnějším dokumentem reflektujícím revize předešlých pravidel a jejich možných důsledků pro finanční trhy je dokument z roku 2013 - Ukazatel krytí likviditou a nástroje k sledování rizik likvidity (*Basel III: The Liquidity Coverage Ratio and liquidity risk monitoring tools*)⁵³. Cílem Ukazatele krytí likvidity je podpořit krátkodobou odolnost rizikového profilu likvidity bank tím, že banky mají dostatečné zásoby vysoce kvalitních likvidních aktiv (*High-quality liquid assets*), která jsou snadno a rychle převoditelná na hotovost ve lhůtě 30 kalendářních dní. Ukazatel krytí likviditou vstoupí v platnost k 1. lednu 2015, jeho hodnota však byla stanovena na 60%, sta procent má být dosaženo v roce 2019. Ukazatel čistého stabilního financování je stále předmětem pozorování a vyhodnocování a jeho zavedení jako požadavku je předpokládáno na rok 2018. Tento ukazatel by vyžadoval, aby se instituce po dobu jednoho roku držely pevné struktury financování podle pesimistického scénáře specifického pro danou instituci (např. pokles ziskovosti nebo platební schopnosti).

⁵² Basel III: International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring. *Basel Committee on Banking Supervision* [online]. [cit. 2014-01-12]. Dostupné z: <http://www.bis.org/publ/bcbs188.htm>

⁵³ Basel III: The Liquidity Coverage Ratio and liquidity risk monitoring tools. *Basel Committee on Banking Supervision* [online]. 2013 [cit. 2014-01-12]. Dostupné z: <http://www.bis.org/publ/bcbs238.htm>

2. Bankovní unie - Pilíř I: Nařízení CRR a Směrnice CRD

2.1. Důvody přijetí

Rozsah finanční krize odhalil nepřijatelná rizika spojená se stávajícím nastavením regulace finančních institucí. Podle odhadů Mezinárodního měnového fondu se ztráty evropských bank v souvislosti s krizí v letech 2007 až 2010 blíží 1 bilionu EUR, což je 8% HDP Evropské unie. Za jednu z primárně vytýkaných příčin byly označeny nedostatky v právních předpisech, které vyšly právě během krize najevo.

Klíčovým závěrem Zprávy o krizi vytvořené skupinou vedenou Jacquesem de Larosièrem bylo vyzdvižení nutnosti harmonizace bankovních pravidel napříč Evropskou unií s cílem vytvoření jednotného souboru pravidel, který by se uplatňoval na všechny úvěrové instituce a investiční podniky vykonávající své činnosti na evropském vnitřním trhu. Ačkoliv Směrnice o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o jejím výkonu a Směrnice Evropského o kapitálové přiměřenosti investičních podniků a úvěrových institucí (které byly novelizovány v rámci CRD II, CRD III) harmonizovaly pravidla členských států v oblasti obezřetnostní regulace, poskytovaly členským státům jistý, směrnícím vlastní, "manévrovací prostor". Regulační pravidla tak nebyla zcela jednotná, což bylo nejenom v rozporu s deklarovaným úsilím o jednotnou a stabilní bankovní Evropu, ale odlišná vnitrostátní pravidla mohla být nepříznivá i pro samotné banky, které uskutečňují své činnosti ve více členských státech (což většina bank také činí).

Jak však bylo z dosavadních zkušeností jasné, uplatňování jednotných požadavků nelze dosáhnout pouze na základě (nutně revidovaných) směrnic, jelikož předchozí kodifikace a jejich přepracování nezajistily

snížení rozdílů. Evropští regulátoři proto dospěli k rozhodnutí, že požadavky kapitálové přiměřenosti budou poprvé v historii Evropské unie stanoveny v nařízení, a nikoli ve směrnici. Různorodost právních úprav jednotlivých členským států byla totiž nejen zdrojem určité právní nejistoty v očích bank, ale současně i v očích evropských regulatorních a dohledových orgánů, které usilují o to, aby se krize podobné té z roku 2007 neopakovaly, případně aby byl jejich dopad co nejvíc minimalizován.

Unijní legislativci si také uvědomovali, že zahrnutí obezřetnostních požadavků do nařízení by zajistilo jejich přímou použitelnost⁵⁴ na úvěrové instituce, tedy že povinnosti nařízením stanovené lze vynucovat nikoliv jen po členských státech (jak je tomu v případě směrnice), ale přímo po soukromých subjektech, po úvěrových institucích. Forma nařízení by dále zajistila i rovný přístup a rovné podmínky na všech trzích v celé Evropské unii. Přijetí nařízení by rovněž umožnilo zavádět případné změny v budoucnosti rychleji, jelikož změny mohou začít platit téměř okamžitě po přijetí a Evropská unie by tak byla schopna dodržet termíny provádění dohodnuté na mezinárodní úrovni, a současně okamžitě reagovat na další vývoj finančních trhů.⁵⁵

26. června 2013 tak došlo k přijetí přelomového nástroje v oblasti evropské bankovní (finanční) regulace - nařízení o obezřetnostních

⁵⁴ Nařízení jako nejsilnější právní instrument sekundárního práva má obecnou závaznost a je bezprostředně použitelné v každém členském státu Evropské unie. V případě kolize vnitrostátního práva a nařízení, má nařízení aplikační přednost (dále k účinkům evropského práva např. *Flaminio Costa v ENEL* [1964] ECR 585 (6/64) či *Van Gend en Loos v Nederlandse Administratie der Belastingen* (1963) Case 26/6)

⁵⁵ Návrh Nařízení Evropského Parlamentu a Rady o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky. Důvodová zpráva Evropské komise. *Eur-lex.eu*. 2011 [cit. 2014-01-16]. Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=split_com:2011:0452\(01\):fin:cs:pdf](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=split_com:2011:0452(01):fin:cs:pdf)

požadavcích (nařízení o obezřetnostních požadavcích je častěji nazýváno jako nařízení o kapitálových požadavcích, *Capital Requirements Regulation*, nebo zkráceně jen jako "CRR"⁵⁶). Cílem nařízení je zejména "posílit odolnost bankovního sektoru v Evropské unii tak, aby by byl schopen lépe vstřebávat ekonomické šoky a zároveň zajistit, aby byly banky nadále schopny financovat hospodářskou aktivitu a růst"⁵⁷. Reformní pravidla by tak měla přispět k zavedení efektivní regulace kapitálu úvěrových institucí v Evropské unii a zabránit negativním dopadům na vkladatele a daňové poplatníky, kteří jsou v konečném důsledku ti, kdo za pády finančních institucí platí.

Spolu s Nařízením CRR byla přijata i nová Směrnice o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky⁵⁸ (používaná pod pojmem Směrnice o kapitálových požadavcích, *Capital Requirements Directive*, či zkráceně "CRD"). Nařízení CRR a Směrnice CRD představující regulatorní balík CRD IV by měly společně vytvářet právní rámec přístupu k příslušným činnostem, rámec dohledu a obezřetnostní pravidla pro úvěrové instituce a investiční podniky. Jak bylo uvedeno, nařízení CRR a směrnice CRD jsou součástí legislativního "balíku" CRD IV, a proto musí být vykládány ve vzájemné spojitosti.

⁵⁶ Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012

⁵⁷ Capital Requirements - CRD IV/CRR – Frequently Asked Questions. *Europa.eu* [online]. [cit. 2014-01-14]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-690_en.htm

⁵⁸ Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES

Do 31.12.2013 byly investiční podniky ke směrnici 2006/48/ES „připojeny“ směrnicí 2006/49/ES; velká část této směrnice na směrnici 2006/48/ES jen odkazuje. Balík CRD IV zrušuje směrnice 2006/48/ES a 2006/49/ES a jejich ustanovení slučuje do nových právních aktů, které se tak vztahují jak na úvěrové instituce, tak na investiční podniky. Spojení ustanovení dopadající na úvěrové instituce i na investiční podniky do jednoho balíku se jeví jako uživatelsky srozumitelnější a přehlednější. CRD IV se ovšem nevztahuje na přístup k činnosti investičních podniků, pokud je upraven směrnicí 2009/46/ES (směrnice MiFID⁵⁹).

Ve vztahu k pravidlům Basilejského výboru lze uvést, že stejně tak, jako dřívější Směrnice o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o jejím výkonu a Směrnice Evropského o kapitálové přiměřenosti investičních podniků a úvěrových institucí (v revidované podobě CRD II a CRD III) představovaly ekvivalent k pravidlům obsaženým v dohodě Basel II, představuje CRD IV ekvivalent k ustanovením Baselu III. Vzájemná spojitost mezi Basel III a CRD IV je o to výraznější, že právě díky následkům finanční krize a snaze o jednotnost obezřetnostních požadavků v mezinárodním měřítku Evropská komise s Basilejským výborem na přípravě těchto standardů, včetně posouzení jejich dopadu, velice úzce spolupracovala a navrhovaná opatření tudíž přesně zachycují podstatu zásad rámce Basel III.⁶⁰ Současně je však potřeba upozornit na to, že CRD IV nepřevzala pravidla Basel III bezvýhradně a mezi těmito

⁵⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES ze dne 21. dubna 2004 o trzích finančních nástrojů

⁶⁰ Návrh Nařízení Evropského Parlamentu a Rady o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky. Důvodová zpráva Evropské komise. *Eur-lex.eu*. s.3. 2011 [cit. 2014-01-16]. Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=split_com:2011:0452\(01\):fin:cs:pdf](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=split_com:2011:0452(01):fin:cs:pdf)

dokumenty existují určité rozdíly, zejména v detailech (např. v oblasti pákového poměru, likvidity, odpočty kapitálu oznamovací povinnosti).⁶¹

Účinnost nařízení CRR byla stanovena k 1. lednu 2014, pro některá ustanovení byla však účinnost stanovena na rok 2015 a 2016. Ustanovení směrnice CRD byly členské státy Evropské unie povinny implementovat do 31. prosince 2013. Pravidla obsažená v CRD IV se tak staly shodně s pravidly obsaženými v nařízení CRR účinnými v roce 2014.

2.2. CRD IV package

Přijetí balíku CRD IV bylo reakcí na regulatorní nedostatky mj. v oblasti kapitálových požadavků a definic kapitálu, likvidity, pákového poměru, velkých expozic, úvěrového rizika protistrany a požadavků na zveřejňování informací. V návaznosti na deklarovaný závazek postavit se krizi formou mezinárodně konzistentního úsilí a snažit se zvýšit kvantitu i kvalitu kapitálu v bankovním systému byl přijat takový nástroj, který odstraňuje téměř všechny možnosti diskreční pravomoci v regulatorní oblasti. Evropská komise zároveň v rámci vytváření nařízení CRR usilovala o to, aby byla vhodným způsobem řešena hlavní evropská specifika a problémy.

V souvislosti s tím je třeba upozornit na skutečnost, že v Evropské unii na rozdíl od některých dalších velkých ekonomik není provádění regulačních zásad Basilejského výboru pro bankovní dohled omezeno pouze na mezinárodně působící banky; tyto standardy se v Evropské unii

⁶¹ JAMES, Benedict a Andrew FORDE. Comparison between Capital Requirements Directive IV and Basel III. 2011. Dostupné z: <http://www.linklaters.com/Publications/Comparison-Capital-Requirements-Directive-IV-Basel-III/Pages/Index.aspx>

provádějí v celém bankovním sektoru a vztahují se proto na všechny úvěrové instituce a obecně také na investiční podniky.⁶² Takový přístup byl zvolen zejména z toho důvodu, že tvůrci evropské legislativy zastávají názor, že pouze takový přístup zajistí rovné podmínky pro výkon příslušných činností na všech trzích členských států a zároveň bude zárukou finanční stability. Změny přijaté v rámci CRD IV lze rozdělit do dvou klíčových oblastí: kapitálová reforma a standardy likvidity.

2.3. Nařízení CRR: Kapitálová reforma

Jednou z klíčových příčin finanční krize byla skutečnost, že instituce nedržely kapitál v dostatečném množství a v dostatečné kvalitě. Ve vztahu k podstupovaným rizikům tak neměla řada institucí dostatek kapitálových nástrojů takové kvality, aby mohly okamžitě absorbovat vzniklé ztráty a zachovat tak instituci "zdravou". V této souvislosti se ukázaly jako neefektivní zejména hybridní kapitálové nástroje⁶³ tier 1, které nesplnily původní očekávání trhu a regulátorů, pokud jde o jejich schopnost absorpce ztrát, trvalost a flexibilitu plateb.⁶⁴ Současně ani kapitálové nástroje tier 2 nedokázaly plnit funkci nástrojů absorbujících ztráty, jakmile se instituce dostala do platební neschopnosti, jelikož institucím často nebyl povolen úpadek; ani kapitálové nástroje tier 3 však neměly dostatečně vysokou kvalitu.⁶⁵ Z důvodu nejednotné harmonizace

⁶² Návrh Nařízení Evropského Parlamentu a Rady o omezitelných požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky. Důvodová zpráva Evropské komise. *Eur-lex.eu*. s. 3. 2011 [cit. 2014-01-16]. Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=split_com:2011:0452\(01\):fin:cs:pdf](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=split_com:2011:0452(01):fin:cs:pdf)

⁶³ Hybridní kapitálové nástroje (hybridy) jsou cenné papíry, které vykazují znaky jak kapitálových, tak i dluhových nástrojů.

⁶⁴ Demirgüç-Kunt, Asli, Enrica Detragiache, and Ouarda Merrouche. *Bank capital: lessons from the financial crisis*. IMF Working Papers (2010): s. 8.

⁶⁵ Návrh Nařízení Evropského Parlamentu a Rady o omezitelných požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky. Důvodová zpráva Evropské komise. *Eur-*

neexistovala v rámci Evropské unie zcela jednotná pravidla pro přístup k zahrnování různých prvků do kapitálu instituce.

Nařízení CRR představuje nový nástroj k úplné harmonizaci definic a požadavků na kapitál. CRR si klade za cíl zvýšit kvalitu a kvantitu drženého kapitálu zavedením výrazně vyššího minimálního ukazatele kapitálové přiměřenosti⁶⁶ a omezením procykličnosti pomocí nových kapitálových rezerv (*capital buffers*). Pravidla CRR pro reformu kapitálu tak výrazným způsobem navýší výši regulativního kapitálu, kterou budou muset instituce udržovat.

2.3.1. Zvýšení kvality kapitálu

CRD IV obsahuje různá opatření, jejichž cílem je zvýšení absorpční kapacity regulatorního kapitálu k pokrytí případných ztrát. Tato opatření kladou důraz na kmenový kapitál tier 1 (*Common Equity Tier 1 - CET 1*), který podle CRR představuje primární nástroj kapitálové přiměřenosti. Na nástroje, které se budou kvalifikovat do kmenového kapitálu tier 1 budou uplatňovány přísnější požadavky, do tohoto kapitálu tak bude mnohem obtížnější nástroje zahrnout; instrumentem, který do něj tak nebude nově zahrnut budou např. hybridní nástroje. Pro oblast kapitálu tier 2 CRR rovněž přináší přísnější požadavky. Kapitál tier 3 se již dle dikce CRR nepoužije.

2.3.2. Zvýšení kvantity kapitálu

Kromě požadavků na zvýšení kvality kapitálu CRD IV výrazným způsobem zvyšuje požadavky na množství drženého kapitálu. Minimální

lex.eu. s. 2. 2011 [cit. 2014-01-16]. Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=split_com:2011:0452\(01\):fin:cs:pdf](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=split_com:2011:0452(01):fin:cs:pdf)

⁶⁶ Kapitálovou přiměřenost lze definovat jako schopnost absorbovat riziko

poměry jsou stanoveny v článku 92 CRR. Instituce musí neustále splňovat tyto požadavky na kapitál:

- a) poměr kmenového kapitálu tier 1 ve výši 4,5%⁶⁷;
- b) kapitálový poměr tier 1 ve výši 6%⁶⁸
- c) celkový kapitálový poměr ve výši 8%⁶⁹

2.3.3. Kapitálové rezervy

Směrnice CRD přináší v člancích 128 až 140 do oblasti kapitálu, jako jakousi "nadstavbu" nad výše uvedené požadavky, když požaduje vytvoření a udržení tří druhů kapitálových rezerv (*buffers*):

- a) bezpečnostní kapitálovou rezervu (*capital conservation buffer*)
- b) proticyklickou kapitálovou rezervu (*countercyclical capital buffer*)
- c) rezervu ke krytí systémového rizika (*systemic buffer*)

Výše uvedené rezervy musí banka plnit v předepsané výši kmenovým kapitálem Tier 1, tedy kapitálem nevyšší kvality. Celkový objem kapitálu, který banka vyhradí na plnění těchto rezerv, se označuje jako kombinovaná kapitálová rezerva (*combined capital buffer*). Pokud je v případě dané banky faktická výše kombinované kapitálové rezervy nižší než předepsaná, je banka povinna držet se určitých pravidel hospodaření s kapitálem (např. omezení výplaty dividend apod.), která usnadní nárůst kombinované kapitálové rezervy na požadovanou úroveň.⁷⁰

⁶⁷ Poměr kmenového kapitálu tier 1 je kmenový kapitál tier 1 instituce vyjádřený jako procentní podíl celkového objemu rizikové expozice.

⁶⁸ Kapitálový poměr tier 1 je kapitál tier 1 instituce vyjádřený jako procentní podíl celkového objemu rizikové expozice.

⁶⁹ Celkový kapitálový poměr je kapitál instituce vyjádřený jako procentní podíl celkového objemu rizikové expozice.

⁷⁰ Směrnice Capital Requirements Directive (CRD IV) a nařízení Capital Requirements Regulation (CRR). Česká národní banka [online]. [cit. 2014-01-19]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/faq/cape_otazky_a_odpovedi_smernice.html#2

Bezpečnostní kapitálová rezerva

Směrnice CRD v článku 129 stanoví požadavek, aby instituce udržovaly nad rámec kmenového kapitálu tier 1 bezpečnostní kapitálovou rezervu kmenového kapitálu tier 1 rovnající se 2,5 %. Malé a střední podniky⁷¹ mohou být od této rezervy osvobozeny, pokud takové osvobození nepředstavuje hrozbu pro stabilitu finančního systému. Požadavek na bezpečnostní kapitálovou rezervu bude do konečné výše 2,5% uplatňován postupně: od roku 2016 ve výši 0,625%, od roku 2014 ve výši 1,25% a do konce roku 2018 ve výši 1,875%. Bezpečnostní kapitálová rezerva ve výši 2,5% tak bude plně uplatňována od roku 2019.

Proticyklická kapitálová rezerva

Jedním z hlavních nedostatků vytýkaných pravidlům Basel II byla jejich procykličnost. Procyklické mechanismy zhoršily působení finanční krize, proto nové regulační standardy Basel III obsahovaly opatření, která by pomohla procykličnosti účinně bránit. Tato rezerva je dalším opatřením, jehož obsahem je kmenový kapitál tier 1 a stejně jako bezpečnostní kapitálová rezerva má sloužit k tomu, aby byl během období hospodářského růstu vytvořen dostatečný kapitálový základ⁷², který by byl schopen sám absorbovat ztráty v zátěžových obdobích a náklady selhání by si tak nesla sama instituce a nikoliv daňový poplatník.

Proticyklická kapitálová rezerva bude pověřeným orgánem stanovena konkrétně pro danou instituci. Sazbu proticyklické kapitálové rezervy

⁷¹ Pro účely osvobození se investiční podniky klasifikují jako malé a střední v souladu s doporučením Komise 2003/361/ES ze 6. května 2003 o definici mikropodniků, malých a středních podniků .

⁷² Proticyklická kapitálová rezerva by se měla vytvořit v době, kdy souhrnný růst úvěrů a dalších kategorií aktiv s významným dopadem na rizikový profil těchto úvěrových institucí a investičních podniků je patrně spojen s akumulací systémového rizika ve finančním systému, a čerpala by se v zátěžových obdobích.

bude v každém členském státě určovat pověřený orgán, díky čemuž budou moci být zohledněna specifika národního hospodářství, ekonomického cyklu apod. Sazba proticyklické kapitálové rezervy bude určována pověřeným orgánem na čtvrtletní bázi, přičemž směrnice CRD IV pro tuto rezervu stanoví hodnotu od 0% - 2.5%. O výši této rezervy je pověřený orgán povinen informovat Evropskou radu pro systémová rizika. Evropská rada pro systémová rizika je současně oprávněna vydat pro orgány pověřené členskými státy pokyny ke stanovení sazeb proticyklické kapitálové rezervy, včetně zásad, jimiž se pověřené orgány budou moci řídit při rozhodování o vhodné sazbě proticyklické kapitálové rezervy, obecných pokynů ohledně měření a výpočtů apod.⁷³

Požadavek na proticyklickou kapitálovou rezervu bude do konečné výše 2,5% uplatňován postupně: proticyklická kapitálová rezerva stanovená konkrétně pro danou instituci nebude do roku 2016 vyšší než 0,625%, od roku 2017 nebude vyšší než 1,25% a do konce roku 2018 nedosáhne výše 1,875% objemů celkových rizikově vážených objemů expozice.

V souvislosti se stanovenou výší kapitálových požadavků je potřeba zmínit článek 5 nařízení CRR, na základě kterého byl Evropské centrální bance (dále také "ECB") svěřen bankovní dohled nad významnými bankami eurozóny⁷⁴, podle něhož ECB může, považuje-li to za nezbytné, uplatnit místo vnitrostátních příslušných nebo pověřených orgánů členského státu zúčastněného v systému jednotného bankovního dohledu (viz kapitola 4) vůči úvěrovým institucím na příslušné úrovni vyšší požadavky na kapitálové rezervy, než jaké uplatňují vnitrostátní příslušné

⁷³ Článek 135 směrnice CRD

⁷⁴ Nařízení Rady (EU) č. 1024/2013 ze dne 15. října 2013, kterým se Evropské centrální bance svěřují zvláštní úkoly týkající se politik, které se vztahují k obezřetnostnímu dohledu nad úvěrovými institucemi

nebo pověřené orgány zúčastněných členských států, včetně sazeb proticyklických kapitálových rezerv.

Rezerva ke krytí systémového rizika

Směrnice CRD IV v článku 133 stanoví, že každý členský stát může pro finanční sektor nebo pro jedno či více pododvětví tohoto sektoru zavést povinnost kapitálové rezervy pro krytí systémového rizika tvořené kmenovým kapitálem tier 1 za účelem předcházení dlouhodobým necyklickým systémovým nebo makrobezpečnostním rizikům. Směrnice přitom rozlišuje na kapitálovou rezervu pro systémově významné instituce (globální, označované jako G-SVI, a pro jiné, např. lokálně významné instituce, označované jako J-SVI. G-SVI kapitálová rezerva je stanvena ve výši 1- 5 % a J-SVI kapitálová rezerva: 0 - 2 %. (K výši rezervy ke krytí systémového rizika v České republice viz Kapiitola 3.4.)

2.3.4. Opatření na zachování kapitálu

Ve spojitosti s požadavky na kapitál lze zmínit i článek 141 Směrnice CRD týkající se omezení rozdělování výnosů. Směrnice požaduje, aby členské státy zakázaly institucím, které splňují požadavek kombinovaných kapitálových rezerv, provádět rozdělení výnosů související s kmenovým kapitálem tier 1 v rozsahu, v jakém by došlo ke snížení kmenového kapitálu tier 1 na takovou úroveň, kdy by požadavek kombinovaných kapitálových rezerv již splněn nebyl. Instituce, které nesplňují požadavek kombinovaných kapitálových rezerv, jsou povinny vypočítat nejvyšší rozdělitelnou částku v souladu se směrnici stanovenými pravidly. V případě, že instituce nesplňuje na ni použitelný požadavek kombinovaných kapitálových rezerv, je povinna vyhotovit plán zachování kapitálu.

2.3.5. Transpozice do zákona o bankách

Text směrnice CRD IV týkající se kapitálových pravidel a opatření na zachování kapitálu bude transponován do § 12i zákona o bankách. Ustanovení § 12i odst. 1 a odst. 2 ukládají bance povinnost, aby nad rámec minimálních požadavků na kapitál stanovených v nařízení CRR, požadavků na kapitál uložených bance prostřednictvím opatření podle zákona o bankách nebo jiných právních předpisů a při zohlednění vnitřně stanoveného kapitálu jako součásti celkových kapitálových požadavků udržovala kombinovanou kapitálovou rezervu tvořenou kmenovým kapitálem tier 1. Do výpočtu kombinované kapitálové rezervy vstupují bezpečnostní kapitálová rezerva, proticyklická kapitálová rezerva, kapitálová rezerva ke krytí systémového rizika, kapitálová rezerva pro globálně systémově významné instituce a kapitálová rezerva pro jiné systémově významné instituce. Podrobná pravidla pro jednotlivé kapitálové rezervy a výpočet kombinované kapitálové rezervy stanoví ČNB vyhláškou na základě zmocnění plynoucí z § 12i odst. 9 písm. a)⁷⁵.

ČNB je oprávněna bance uložit navýšení kapitálu, pokud banka neudrží kombinovanou kapitálovou rezervu a ČNB neschválila plán na obnovení kapitálu. Současně je ČNB oprávněna požadovat po bance, která neudrží kombinovanou kapitálovou rezervu, přísnější omezení na rozdělení zisku po zdanění, než je stanoveno v § 12j odst. 6 zákona o bankách, který stanoví, že banka je povinna do pěti pracovních dnů

⁷⁵ § 12i odst. 9 zákona o bankách zakotví zákonné zmocnění pro vydání vyhlášky ČNB, která stanoví podrobnosti týkající se pravidel pro kapitálové rezervy, dále pravidel pro výpočet poměrné části zadrženého zisku po zdanění a informací, které má plán na obnovení kapitálu obsahovat. Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti se stanovením přístupu k činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry a dohledu nad nimi. *Mfcr.cz: Bankovnictví* [online]. 2013 [cit. 2014-02-07]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/regulace/bankovnictvi/zakladni-informace/2013/ministerstvo-financi-predlozilo-vlade-na-14465>

předložit ČNB ke schválení plán na obnovu kapitálu. Náležitosti plánu na obnovení kapitálu včetně údajů, které má plán obsahovat, stanoví ČNB vyhláškou na základě výše uvedeného zmocnění.

Kapitálové rezervy budou zavedeny od roku 2016. V souladu s článkem 162 odst. 2 Směrnice CRD se tak i účinnost ustanovení týkající se zachování kapitálu odkládá k 1. lednu 2016.

2.4. Úvěrové riziko protistrany

Krize poukázala i na nedostatky v nastavení pravidel týkajících se úvěrového rizika protistrany (*Counterparty Credit Risk*). Úvěrové riziko protistrany lze definovat jako riziko, na základě kterého by u protistrany transakce mohlo dojít k selhání před konečným plněním. CRR přináší nové požadavky týkající se úvěrového rizika protistrany, když zavádí nové kapitálové požadavky k riziku úvěrové úpravy v ocenění (*Credit Valuation Adjustment - CVA*) za účelem krytí ztrát v případě zhoršení schopnosti protistrany splácet poskytnutý úvěr.

2.5. Pákový poměr

CRR dále požaduje zvýšení kapitálových požadavků týkajících se pákového poměru tak, aby byla vytvořena ochrana proti nahromadění pákového efektu v systému. Pákový poměr představuje nový nástroj, který mají evropské regulatorní a dohledové orgány k dispozici. Pákový poměr se vypočítá jako hodnota kapitálu instituce (Tier 1) dělená celkovou mírou expozic dané instituce a vyjadřuje se v procentech. V souladu s mezinárodními dohodami by měl být nejprve zaveden jako doplňkový prvek, který mohou příslušné orgány dohledu dle vlastního uvážení uplatňovat na jednotlivé instituce. Jeho dopady budou

předmětem monitoringu a v roce 2018 má být učiněno definitivní rozhodnutí o jeho podobě.

Dokud však nedojde k harmonizaci pákového poměru v roce 2018, mohou členské státy uplatňovat taková opatření, která považují za vhodná, včetně snižování makrobezpečnostního či systémového rizika v konkrétním členském státě.⁷⁶ Podle současných návrhu Basilejského výboru pro bankovní dohled je hodnota pákového poměru stanovena ve výši 3%⁷⁷, pro definitivní určení však bude záležet právě na výsledcích pozorování a hodnocení provedených zejména Basilejským výborem, Evropským orgánem pro bankovníctví a Evropskou komisí. Podle monitorovací zprávy Evropského orgánu pro bankovníctví z března 2013 by však 49 bank z 210 nesplnily takto pákový poměr v příslušné výši.⁷⁸

2.6. Pravidla likvidity

V návaznosti na dříve zmíněný dokument Basilejského výboru pro bankovní dohled z roku 2013 *Ukazatel krytí likviditou a nástroje k sledování rizik likvidity* bude za účelem zlepšení krátkodobé odolnosti profilu rizika likvidity finančních institucí nařízením CRR zaveden nový ukazatel krytí likviditou (*Liquidity Coverage Ratio*). K posouzení zavedení ukazatele čistého stabilního financování (*Net Stable Funding Ratio*) je Evropská komise pověřena k vyhodnocení jeho dopadů a předložení zprávy, případně návrhu pro zavedení tohoto požadavku Evropskému parlamentu a Radě do roku 2018. Regulační pravidla pro

⁷⁶ Viz bod 18 nařízení CRR

⁷⁷ Basel III leverage ratio framework and disclosure requirements. *Basel Committee on Banking Supervision* [online]. Leden 2014 [cit. 2014-01-19]. ISBN 92-9197-373-4. Dostupné z: <http://www.bis.org/publ/bcbs270.pdf>

⁷⁸ Basel III monitoring exercise. *Eba.europa.eu* [online]. Březen 2013 [cit. 2014-01-19]. Dostupné z: <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/16145/ISG-Basel-III-monitoring-exercise---Public-Report--Final-.pdf>

oblast krátkodobé a dlouhodobé likvidity obsažená v CRR jsou vůbec prvním celo-unijním opatřením v této oblasti. Dokud však nedojde k harmonizaci požadavků na likviditu v roce 2015, mohou členské státy uplatňovat taková opatření, která považují za vhodná, včetně snižování makrobezpečnostního či systémového rizika v konkrétním členském státě.⁷⁹

2.7. Ozdravné plány

Jak je z výše uvedených opatření patrné, CRD IV si klade za cíl primárně zajistit platební schopnost bank a vytvořit takové regulační prostředí, ve kterém by v ideálním případě nedocházelo ke krizím jednotlivých institucí a potažmo celého finančního systému. Pokud by však ale k nějaké krizi došlo, což je pravděpodobně nevyhnutelné, je třeba zajistit, aby institucím bylo umožněno řešit úpadek řádně a omezit přitom nepříznivý dopad na reálnou ekonomiku a zabránit tomu, aby byli do věci zapojeni daňoví poplatníci. Za tímto účelem tak CRD IV, zejména směrnice CRD zavádí v návaznosti na nařízení č. 1093/2010, o zřízení Evropského orgánu dohledu⁸⁰ nový institut ozdravných plánů (*recovery plans*) a plánů řešení úpadku (*resolution plans*). Směrnice tak zavádí nový proaktivní požadavek, aby úvěrové instituce a investiční podniky⁸² postupně připravily a zavedly ozdravné plány pro případ krize.

⁷⁹ Viz bod 18 nařízení CRR

⁸⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (eu) č. 1093/2010 ze dne 24. listopadu 2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro bankovníctví), o změně rozhodnutí č. 716/2009/ES a o zrušení rozhodnutí Komise 2009/78/ES

⁸¹ Plněním úkolů týkajících se dohledu nad ozdravnými plány úvěrových institucí usazených v eurozóně je pověřena Evropská centrální banka.

⁸² Součástí tohoto rámce by měly být investiční podniky, neboť jak prokázal úpadek společnosti Lehman Brothers, jejich úpadek může mít vážné systémové důsledky.

Klíčovým orgánem, který je pro přibližování jednotlivých ozdravných plánů pověřen, je Evropský orgán pro bankovníctví, nicméně povinnost zajistit, aby byly v případě výrazného zhoršení finanční situace instituce zavedeny ozdravné plány mají příslušné národní orgány, v případě České republiky Česká národní banka. Určujícím právním aktem se má stát Směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení problémů úvěrových institucí a investičních podniků, jejíž text existuje zatím jen ve formě návrhu⁸³. Směrnice stanoví mj. pravidla pro restrukturalizaci bank EU, a způsob, jak budou ztráty děleny mezi akcionáře a věřitele bank a měla by tak poskytnout komplexní a účinná opatření k řešení selhání bank na národní úrovni, jakož i opatření k řešení selhání bank přeshraničních. Pravidla by se měla stát účinnými v roce 2016.

Jak vyplývá z předchozího, ozdravné plány jsou instrumentem, který je průřezově upraven v právu evropském na úrovni sekundárních právních aktů, v rámci regulačních technických norem a doporučení Evropského orgánu pro bankovníctví a v právu národním (prostřednictvím transpozice práva evropského). Právě na ozdravných plánech tak lze demonstrovat i složitost a komplexnost nové regulační úpravy. Pro představu lze uvést, že požadavky na ozdravný plán jsou obsaženy v následujících legislativních aktech:

- Nařízení CRR (575/2013);
- Nařízení o zřízení Evropského orgánu dohledu (1093/2010);
- Nařízení Rady (EU) č. 1024/2013 ze dne 15. října 2013, kterým se Evropské centrální bance svěřují zvláštní úkoly týkající se politik,

⁸³ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení problémů úvěrových institucí a investičních podniků.

které se vztahují k obezřetnostnímu dohledu nad úvěrovými institucemi;

- Směrnice CRD (2013/36/EU);
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení problémů úvěrových institucí a investičních podniků;
- Regulační technické normy EBA ohledně obsahu ozdravných plánů⁸⁴;
- Regulační technické normy EBA ohledně způsobu posuzování ozdravných plánů⁸⁵;
- Doporučení EBA o vývoji ozdravných plánů⁸⁶;
- Národní zákon o bankách.

Regulační technické normy EBA ohledně obsahu ozdravných plánů zakotvují ve článku 4 následující požadavky na ozdravný plán:

Ozdravný plán bude obsahovat shrnutí klíčových prvků ozdravného plánu obsahující minimálně následující informace:

- i. souhrnnou zprávu o opatření k vytvoření a správě ozdravného plánu;
- ii. shrnutí strategické analýzy a celkové kapacity k ozdravení;

⁸⁴ Draft Regulatory Technical Standards on the content of recovery plans. *Eba.europa.eu* [online]. [cit. 2014-01-24]. Dostupné z: <http://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/recovery-and-resolution/draft-regulatory-technical-standards-on-the-content-of-recovery-plans>

⁸⁵ Draft Regulatory Technical Standards On the assessment of recovery plans under the draft directive establishing a framework for the recovery and resolution of credit institutions and investment firms. *Eba.europa.eu* [online]. [cit. 2014-01-24]. Dostupné z: <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/204980/EBA-CP-2013-08---CP-on-Draft-RTS-on-Assessment-of-Recovery-Plans.pdf>

⁸⁶ Recommendation on the development of recovery plans. *Eba.europa.eu*. [online]. [cit. 2014-01-24]. Dostupné z: http://www.eba.europa.eu/documents/10180/105413/EBA_Recommendation-on-Recovery-Plans.pdf

- iii. přehled zásadních změn instituce nebo skupiny včetně shrnutí změn ozdravného plánu od poskytnutí předešlé verze ozdravného plánu příslušnému orgánu;
- iv. souhrn plánu komunikace a poskytování informací;
- v. souhrn přípravných opatření.

Ozdravný plán tak bude obsahovat analýzu, jak by měl být plán komunikace a poskytování informací realizován v každé z možností ozdravení včetně posouzení možného dopadu na podnikání a finanční stabilitu. Dále bude např. obsahovat analýzu přípravných opatření pro usnadnění prodeje aktiv v časovém rámci odpovídajícímu obnovení finanční stability a přípravných opatření, která instituce nebo skupina přijala nebo hodlá přijmout za účelem usnadnění implementace ozdravného plánu nebo zvýšení jeho efektivity včetně opatření sloužících k včasné rekapitalizaci instituce nebo skupiny.

Směrnice CRD tyto požadavky ovšem zmírňuje, když v článku 74 stanoví, že požadavky na instituce, aby vypracovaly, udržovaly nebo aktualizovaly ozdravné plány mohou být v souladu se zásadou proporcionality omezeny, pokud se příslušné orgány po konzultaci vnitrostátního makroobezřetnostního orgánu domnívají, že selhání konkrétní instituce nebude mít negativní vliv na finanční trhy, jiné instituce nebo podmínky financování mimo jiné vzhledem k její velikosti, modelu podnikání nebo propojenosti s jinými institucemi nebo s finančním systémem obecně.

Pravomoci příslušných orgánů by měly v zásadě obsahovat tři prvky: i) přípravné kroky a plány k minimalizaci rizik možných problémů (tzv.

příprava a prevence); ii) v případě vznikajících problémů pravomoci s cílem zastavit zhoršování situace banky v rané fázi a zamezit tak platební neschopnosti (tzv. raná intervence); a iii) v případě, že platební neschopnost instituce představuje důvod k obavám v souvislosti s obecným veřejným zájmem, jasné prostředky ke spořádané reorganizaci nebo likvidaci banky za zachování jejích zásadních funkcí a maximálního možného omezení jakékoli účasti daňových poplatníků na ztrátách z důvodu platební neschopnosti (tzv. řešení problémů).

Právní úprava ozdravného plánu bude v rámci české legislativy přejata do zákona o bankách, konkrétně do § 25f⁸⁷, který v podstatě kopíruje text Směrnice CRD. V souvislosti s implementací směrnice, která si klade za cíl nastavit komplexní rámec, který by měl zajišťovat předcházení resp. řešení krizí vybraných subjektů na finančním trhu, budou do českého právního řádu implementovány rozhodující požadavky evropské právní úpravy, není však vyloučeno, že bude třeba provést úpravy § 25f zákona o bankách, vždy však při dodržení věcného obsahu požadavků směrnice CRD IV⁸⁸.

Vzhledem k tomu, že doposud není znám konečný text návrhu Směrnice, nebylo ještě s konečnou platností rozhodnuto o tom, jaká instituce bude v České republice vykonávat pravomoci orgánu pro řešení problémů. Nicméně se jako pravděpodobná jeví varianta výkonu pravomocí orgánu

⁸⁷ Ministerstvo financí předložilo vládě návrh zákona, kterým je implementována směrnice a nařízení o kapitálových požadavcích z června 2013. *MF ČR* [online]. [cit. 2014-01-24]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/regulace/bankovnictvi/zakladni-informace/2013/ministerstvo-financi-predlozilo-vlade-na-14465>

⁸⁸ Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým je implementována směrnice a nařízení o kapitálových požadavcích z června 2013. *MF ČR* [online]. [cit. 2014-01-24]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/regulace/bankovnictvi/zakladni-informace/2013/ministerstvo-financi-predlozilo-vlade-na-14465>

pro řešení problémů Českou národní bankou, která bude povinna zajistit, aby výkon dohledu a veškeré činnosti související s výkonem dohledu byly funkčně odděleny a prováděny nezávisle na výkonu činností spojených s řešením problémů.⁸⁹ Plněním úkolů týkajících se dohledu nad ozdravnými plány úvěrových institucí usazených v eurozóně je pověřena Evropská centrální banka.

2.8. Směrnice CRD

Mimo zavedení výše uvedených kapitálových polštářů směrnice CRD IV upravuje udělování povolení k podnikání (čl. 8 a násl.), počáteční kapitál (čl. 12 a násl.⁹⁰ a čl. 28 a násl.⁹¹), nabývání kvalifikovaných účastí (čl. 22 a násl.) výkon svobody usazování a volného pohybu služeb (čl. 33 a násl.), pravomoci orgánů dohledu domovských a hostitelských členských států (obezřetnostní dohled, spolupráce mezi orgány dohledu, výměna informací, sankce a jiná opatření).

Směrnice se dále věnuje systému správy a řízení banky, zejména pak řízení rizik (úvěrového rizika, rizika protistrany, zbytkového rizika, rizika

⁸⁹ Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti se stanovením přístupu k činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry a dohledu nad nimi. *Mfcr.cz: Bankovnictví* [online]. 2013 [cit. 2014-02-07]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/regulace/bankovnictvi/zakladni-informace/2013/ministerstvo-financi-predlozilo-vlade-na-14465>

⁹⁰ Článek 12 směrnice stanoví: Aniž jsou dotčeny jiné obecné podmínky stanovené vnitrostátním právem, příslušné orgány odmítnou vydat povolení k zahájení činnosti úvěrové instituce, pokud úvěrová instituce nemá samostatný kapitál nebo je její počáteční kapitál méně než 5 milionů EUR.

⁹¹ Článek 28 stanoví, že investiční podniky jiné než ty, které jsou uvedeny v článku 29, musí mít počáteční kapitál ve výši 730 000 EUR. Článek 29 stanoví, že počáteční kapitál ve výši 125 000 EUR musí mít investiční podnik, který neobchoduje s žádnými finančními nástroji na vlastní účet ani neupisuje finanční nástroje s pevným závazkem převzetí, ale který drží peníze nebo cenné papíry klientů a který nabízí jednu nebo více z v směrnici uvedených služeb.

koncentrace, rizika sekuritizace, úrokového rizika, tržního a operační rizika, rizika likvidity a rizika nadměrné páky). Směrnice CRD zakotvuje požadavek na zakotvení tzv. whistleblowingu; whistleblowingem se rozumí případy, kdy zaměstnanec oznámí instituci nebo orgánu oprávněnému k prověření či zakročení vůči nelegitimním, neetickým nebo nezákonným praktikám na pracovišti takovéto praktiky, o nichž se dozvěděl díky svému postavení a interním informacím.

Směrnice rovněž klade velký důraz na odměňování zaměstnanců včetně vrcholného vedení; směrnice definuje zásady, které by měly být při odměňování dodržovány a přístup k určení výše odměny (pohyblivá složka odměny) včetně požadavků na transparentnost a zveřejňování informací o odměnách.

Cílem této směrnice je tak koordinovat vnitrostátní ustanovení týkající se přístupu k činnosti úvěrových institucí a investičních podniků, způsobů jejich řízení a rámce dohledu. Členské státy měly povinnost zajistit soulad jejich vnitrostátních předpisů touto směrnicí do 31. prosince 2013, pro některé ustanovení však směrnice prodloužila lhůtu k roku 2016 - 2018.

2.9. Doprovodná legislativa k CRD IV

Nařízení CRR bude postupně doplňováno prováděcími předpisy. Návrhy podstatné části těchto prováděcích předpisů připravuje v podobě regulatorních technických norem, implementačních technických standardů nebo pokynů Evropský orgán pro bankovníctví, který je k tomu v příslušných pasážích nařízení CRR nebo směrnice CRD přímo

zmocněn⁹².

2.10. Role Evropského orgánu pro bankovníctví

Evropský orgán pro bankovníctví (*European Banking Authority*) je nezávislý⁹³ orgán Evropské unie, který usiluje o zajištění účinné a jednotné úrovně obezřetnostní regulace a dohledu v rámci celého evropského odvětví bankovníctví. Jeho celkovými cíli jsou udržování finanční stability v EU a zajišťování integrity, účinnosti a řádného fungování bankovníctví.⁹⁴

Evropský orgán pro bankovníctví vzniknul v návaznosti na závěry Larosièerovy zprávy. Evropský orgán pro bankovníctví je spolu s Evropským orgánem pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění, Evropským orgánem pro cenné papíry a trhy a Evropskou radou pro systémová rizika součástí Evropského systému finančního dohledu.

V souvislosti s přijetím nařízení CRR a směrnice CRD plní EBA klíčovou úlohu při definování pravidel jednotného harmonizovaného

⁹² Příkladem lze uvést: Čl. 26 (4) CRR: EBA vypracuje návrhy regulačních technických norem pro upřesnění významu slova „předvídatelný“ při určování, zda byly odečteny všechny předvídatelné výplaty nebo dividendy. Čl. 27(2) CRR: EBA vypracuje návrhy regulačních technických norem pro upřesnění podmínek, podle nichž mohou příslušné orgány určit, zda typ podniku uznaného podle použitelného vnitrostátního práva lze pro účely této části nařízení považovat za vzájemnou instituci, družstvo, spořitelnu nebo podobnou instituci.

Čl 93 směrnice CRD stanoví, že EBA vydá pokyny pro upřesnění těchto pojmů: věnování dostatečného času výkonu funkcí člena vedoucího orgánu, dostatečné kolektivní znalosti, dovednosti a zkušenosti vedoucího orgánu, čestné, bezúhonné jednání, dostatečné lidské a finanční zdroje věnované pro zaškolení a přípravu členů vedoucího orgánu atp.

⁹³ Orgán EBA je nezávislý, je však odpovědný Evropskému parlamentu, Radě Evropské unie a Evropské komisi.

⁹⁴ European Banking Authority: Poslání a úkoly. In: *Eba.europa.eu* [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: https://www.eba.europa.eu/languages/home_cs

evropského dohledu a regulace prostřednictvím přijímání závazných technických standardů⁹⁵, regulatorních technických norem⁹⁶ a obecných pokynů⁹⁷ k vytvoření jednotného evropského souboru pravidel pro oblast bankovníctví (tzv. *Single Rulebook*). Regulatorní technické normy, standardy a pokyny EBA se po jejich schválení Evropskou komisí (ve formě přijetí nařízení či rozhodnutí) stávají závaznými a přímo aplikovatelnými ve všech členských státech, čímž má být zajištěna jejich jednotná aplikace.

Smyslem *Single Rulebook* je poskytnout jedinou sadu harmonizovaných obezřetnostních pravidel pro finanční instituce v rámci celé Evropské unie a napomáhat tak vytváření rovných podmínek pro instituce v rámci jednotného finančního trhu. *Single rulebook* si současně klade za cíl poskytovat vysokou míru ochrany vkladatelů, investorů a spotřebitelů.⁹⁸ Smyslem *Single Rulebook* je vytvoření jednotného evropského regulatorního rámce a zajištění jednotné aplikace pravidel obsažených v Basel III ve všech členských státech.

Orgán EBA je současně zmocněn k posuzování rizik v rámci evropského bankovního trhu, a to zejména prostřednictvím pravidelných zpráv o

⁹⁵ Příkladem lze uvést Implementační technické standardy týkající se zveřejňování pákového efektu

⁹⁶ Příkladem lze uvést Regulatorní technické normy k obezřetnému oceňování, Regulatorní technické normy ke specifickému riziku dluhových nástrojů obchodního portfolia, Regulatorní technické normy o úpravě úvěrového rizika či Regulatorní technické normy o vlastních zdrojích. European Banking Authority: Regulation and policy. In: *Eba.europa.eu* [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy>

⁹⁷ Příkladem lze uvést Pokyny o vkladech drobných vkladatelů pro účely monitorování likvidity. European Banking Authority: Regulation and policy. In: *Eba.europa.eu* [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy>

⁹⁸ European Banking Authority: Poslání a úkoly. In: *Eba.europa.eu* [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: https://www.eba.europa.eu/languages/home_cs

posouzení rizik (např. tzv. *Basel III monitoring exercise*⁹⁹, *EU Capital exercise*¹⁰⁰) a celoevropských zátěžových testů (tzv. *EU-wide stress testing*¹⁰¹).

⁹⁹ Srovnaj s European Banking Authority: Basel III monitoring exercise. In: *Eba.europa.eu* [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <https://www.eba.europa.eu/risk-analysis-and-data/quantitative-impact-study/basel-iii-monitoring-exercise>

¹⁰⁰ Srovnaj s European Banking Authority: EU Capital exercise. In: *Eba.europa.eu* [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <https://www.eba.europa.eu/risk-analysis-and-data/eu-capital-exercise>

¹⁰¹ Srovnaj s European Banking Authority: EU-wide stress testing 2014. In: *Eba.europa.eu* [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <https://www.eba.europa.eu/risk-analysis-and-data/eu-wide-stress-testing/2014>

3. Kvalifikace kapitálových nástrojů do kmenového kapitálu tier 1

3.1. Kvalifikace kmenových akcií do kmenového kapitálu tier 1

banky

Kmenový kapitál tier 1 představuje klíčový prvek regulace úvěrových institucí a investičních podniků. Nařízení CRR obsahuje celou řadu podmínek, které je potřeba beze zbytku splnit, aby se mohl kapitálový nástroj do kmenového kapitálu tieru 1 kvalifikovat. Způsob, jakým CRR detailně vymezuje podmínky kvalifikace, byl zvolen proto, že na území členských států působí úvěrové instituce a investiční podniky v různých právních formách¹⁰² a jimi vydané kapitálové nástroje tak nemusí být vždy tak bezpečné, jak by se očekávalo (např. jen při znalosti českého bankovního prostředí a jeho regulatorního a dohledového rámce). Proto byly přímo použitelným právním předpisem zakotveny kvalitativní podmínky, které budou muset všechny instituce společně s jejich stanovenou kvantitou dodržet.

Níže provedená analýza aplikuje nová regulatorní pravidla na proces zařazování kapitálového nástroje do kmenového kapitálu tier 1 tak, aby mohla být předeštěna jejich komplexnost. Za kapitálový nástroj, který se bude do kmenového kapitálu tier 1 kvalifikovat, byly zvoleny kmenové akcie banky, která vykonává svou činnost v českém právním prostředí¹⁰³.

¹⁰² Jako příklad lze uvést Velkou Británii či Německo, kde nejsou definiční podmínky banky vymezeny jako v České republice (§ 1 zákon č. 21/1991 Sb., o bankách, stanoví, že bankami se rozumějí akciové společnosti se sídlem v České republice, které přijímají vklady od veřejnosti, a poskytují úvěry, a které k výkonu těchto činností mají bankovní licenci), ale kde je banka definována nikoliv podle právní formy, ale podle bankovní činnosti (*banking activity*).

¹⁰³ V rámci příkladu jsou zvoleny fiktivní kmenové akcie stabilní, solventní fiktivní banky, která je bankou ve smyslu zákona č. 21/1991 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů. Pro účely analýzy je brán v potaz text fiktivních stanov, který však vychází z textů stanov existujících a v České republice působících bank.

Do roku 2015 je totiž potřeba provést takovou analýzu pro každý kapitálový nástroj. Podle dikce nařízení CRR má EBA k 1. únoru 2015 vypracovat a zveřejnit seznam všech forem kapitálových nástrojů v každém členském státě, které jsou považovány za nástroje zahrnované do kmenového kapitálu tier 1. Pokud bude dodržen navržený časový rámec, tato analýza se od stanoveného data (od roku 2015 či 2016) již nebude muset provádět.

3.1.1. Položky kmenového kapitálu tier 1

Článek 26 CRR definuje položky kmenového kapitálu tier 1. Položky kmenového kapitálu tier 1 instituce¹⁰⁴ jsou tyto:

- a) kapitálové nástroje, jsou-li splněny podmínky stanovené v článku 28 nebo v příslušných případech v článku 29;
- b) emisní ážio související s nástroji uvedenými v písmenu a);
- c) nerozdělený zisk;
- d) kumulovaný ostatní úplný výsledek hospodaření;
- e) ostatní fondy;
- f) rezervní fond na všeobecná bankovní rizika.

Pro účely analýzy bude zvoleno písmeno a), tj. kapitálové nástroje instituce. K tomu, aby byl kapitálový nástroj instituce zařazen do kmenového kapitálu tier 1 je však zapotřebí, aby dále splnil podmínky stanovené ve člancích 28, případně 29.

Článek 27 CRR ve vztahu k položkám kmenového kapitálu tier 1 stanoví, že tyto zahrnují jakékoliv kapitálové nástroje vydané institucí na základě jejich statutárních ustanovení, jsou-li splněny tyto podmínky:

¹⁰⁴ Institucí se rozumí úvěrová instituce nebo investiční podnik

- a) jedná se o typ instituce definovaný v použitelném vnitrostátním právu a podle názoru příslušných orgánů ji lze pro účely této části nařízení považovat za:
- i. vzájemnou instituci (*mutual*);
 - ii. družstvo,
 - iii. spořitelnu,
 - iv. podobnou instituci,
 - v. úvěrovou instituci, která je plně ve vlastnictví jedné z institucí uvedených v bodech i) až iv) a má povolení příslušného orgánu využívat ustanovení tohoto článku, a pokud a dokud daná instituce uvedená v bodech i) až iv) přímo či nepřímo drží 100 % kmenových akcií vydaných touto úvěrovou institucí;¹⁰⁵
- b) jsou splněny podmínky stanovené v článku 28 nebo v příslušných případech v článku 29.

Článek 27 byl legislativci začleněn patrně proto, že v důsledku nového regulatorního rámce se budou pravidla obsažená v CRR aplikovat nejen na banky, ale i na další instituce, které do režimu CRD IV spadají. Aby se kapitálové nástroje těchto institucí kvalifikovaly do kmenového kapitálu tier 1, ustanovení článku 27 zakotvuje několik kumulativních požadavků. Jak je výše uvedeno, pro kvalifikaci kapitálových nástrojů byly zvoleny kmenové akcie banky (úvěrové instituce), na kterou se z však díkce článku 27 nevztahuje.

¹⁰⁵ EBA vypracuje návrhy regulačních technických norem pro upřesnění podmínek, podle nichž mohou příslušné orgány určit, zda typ podniku uznaného podle použitelného vnitrostátního práva lze považovat za vzájemnou instituci, družstvo, spořitelnu nebo podobnou instituci. EBA Work Programme 2014: List of eligible capital instruments. *Eba.europa.eu* [online]. 2014 [cit. 2014-01-23]. Dostupné z: <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/425836/EBA+2014+Work+Programme+-+Annex.pdf/490e70c5-03f7-4c1a-8c52-b94c7983f4e8>

3.1.2. Článek 28 CRR

Banka je typem úvěrové instituce definovaným v použitelném vnitrostátním právu, tj. v zákoně č. 21/1992 Sb., o bankách¹⁰⁶ (dále jen "zákon o bankách"). Zákon o bankách v ustanovení § 1 odst. 1 definuje banky jako akciové společnosti se sídlem v České republice, které od veřejnosti přijímají vklady¹⁰⁷, poskytují úvěry¹⁰⁸ a které k výkonu těchto činností mají bankovní licenci.

Kapitálové nástroje banky lze zahrnout do kmenového kapitálu tier 1 pouze za předpokladu, že jsou splněny požadavky na instituci a za splnění všech podmínek ve článku 28 CRR. Článek 28 obsahuje podrobný výčet podmínek, když stanoví, že kapitálové nástroje lze považovat za nástroje zahrnované do kmenového kapitálu tier 1, pouze pokud jsou splněny všechny tyto podmínky:

- a) nástroje jsou vydány přímo institucí s předchozím souhlasem vlastníků instituce nebo, je-li to povoleno podle použitelného vnitrostátního práva, vedoucího orgánu instituce;

Kmenové akcie jsou vydány přímo bankou, a to na základě textu stanov banky. O vydání všech akcií rozhoduje dle textu stanov valná hromada. Stanovy v analyzovaném případě obsahují ustanovení, které definuje kolik činí základní kapitál banky¹⁰⁹, např. 900 000 000 Kč, který je rozdělen na určitý počet kusů akcií a určité jmenovité hodnotě, vydaných v zaknihované podobě ve formě na jméno. Stanovy dále definují, že akcie

¹⁰⁶ Zákon ze dne 20. prosince 1991 č. 21/1991 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁷ Vkladem se rozumí svěřené prostředky, které představují závazek vůči vkladateli na jejich výplatu.

¹⁰⁸ Úvěrem se rozumí dočasně poskytnuté peněžní prostředky v jakékoliv formě

¹⁰⁹ Minimální výše základního kapitálu banky je dle z. o bankách 500 000 000 Kč.

jsou vydány jako kmenové, znějící na jméno, a v dematerializované podobě uloženy v Centrálním depozitáři¹¹⁰, který vede evidenci cenných papírů vydaných v České republice.

b) nástroje jsou plně uhrazeny a jejich nákup není přímo ani nepřímo financován institucí;

Kmenové akcie tvoří základní kapitál banky. Základní kapitál je podle stanov v plné výši splacen. Tento nákup není financován bankou, nejedná se ani o případ vlastního nabývání akcií bankou, tj. vlastník akcií je osoba odlišná od banky, a banka této osobě k nákupu akcií neposkytla přímo ani nepřímo úvěr.

c) nástroje splňují všechny tyto podmínky, pokud jde o jejich klasifikaci:

- i. lze je považovat za kapitál ve smyslu článku 22 směrnice 86/635/EHS¹¹¹;
- ii. jsou klasifikovány jako vlastní kapitál ve smyslu použitelného účetního rámce;
- iii. jsou klasifikovány jako vlastní kapitál pro účely určení platební neschopnosti na základě rozvahy, stanoví-li tak vnitrostátní insolvenční právo;

Článek 22 uvedené Směrnice stanoví, že položka 9, tj. základní kapitál zahrnuje bez ohledu na konkrétní označení všechny částky, které jsou na

¹¹⁰ Centrální depozitář cenných papírů vede evidenci cenných papírů vydaných v České republice provozuje vypořádání a zúčtování obchodů s cennými papíry a zúčtování obchodů uzavřených na energetické burze.

¹¹¹ Směrnice Rady ze dne 8. prosince 1986 o ročních účetních závěrkách a konsolidovaných účetních závěrkách bank a ostatních finančních institucí (86/635/EHS)

základě právní formy předmětné instituce považovány ve smyslu vnitrostátních právních předpisů za vlastní kapitál.¹¹² Kmenové akcie banky jsou považovány za vlastní kapitál instituce. Ve smyslu použitelného vnitrostátního účetního rámce¹¹³ jsou kmenové akcie považovány za součást vlastního kapitálu. Kmenové akcie jsou součástí základního kapitálu banky, který je součástí vlastního kapitálu. Vlastní kapitál je v účetní rozvaze jednou ze složek pasiv společnosti.¹¹⁴

d) nástroje jsou jasně a odděleně uvedeny v rozvaze v rámci účetní závěrky instituce;

Podle vzorové konsolidované účetní závěrky podle IFRS 2010 jsou kmenové akcie jasně odděleny v účetní rozvaze v rámci účetní závěrky v rámci sekce Vlastní kapitál a závazky: Vlastní kapitál.¹¹⁵

e) nástroje nemají stanovenou splatnost (věčné nástroje);

Stanovy banky určují, že základní kapitál banky je rozdělen na určitý počet akcií o určité jmenovité hodnotě a že akcie jsou vydány jako kmenové. Dále je ve stanovách uvedeno, že základní kapitál banky byl plně splacen. Základní kapitál banky, který je tvořen kmenovými akciemi

¹¹² Vlastní kapitál je v Koncepčním rámci IFRS definován jako zbytkový podíl na aktivech podniku po odečtení všech závazků. Vlastní kapitál, výkaz o změnách ve vlastním kapitálu: Definice vlastního kapitálu. *Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IAS/IFRS*. Kapitola 14. [cit. 2014-01-23].

¹¹³ Základem českého účetního rámce je zákon 563/1991 Sb. o účetnictví, Vyhláška 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona 563/1991 Sb., o účetnictví, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví a České účetní standardy pro podnikatele.

¹¹⁴ URBAN, Jan. *Teorie národního hospodářství. 2. doplněné a rozšířené vydání. Praha: ASPI, 2006. s 202-204.* ISBN 80-7357-188-9.

¹¹⁵ Vzorová konsolidovaná účetní závěrka podle IFRS 2010. *Pwc.com* [online]. březen 2011 [cit. 2014-01-24]. Dostupné z: <http://www.pwc.com/cz/cs/ucetnictvi/ifrs-publikace/Illustrative-IFRS-consolidated-FS-CZ.pdf>

je tedy plně splacen, plně splaceny jsou proto i kmenové akcie. Nástroje nemají stanovenou splatnost (např. 90 dní, 1 rok atd.), proto tuto podmínku splňují.

f) jistinu nástrojů nelze snížit nebo vyplatit, s výjimkou těchto případů:

- i. likvidace instituce;
- ii. diskrečního zpětného odkupu nástrojů nebo jiného způsobu snížení kapitálu na základě vlastního rozhodnutí, pokud instituce obdržela předchozí svolení příslušného orgánu v souladu s článkem 77;

Ve shodě s tímto požadavkem obsahují stanovy banky ustanovení, že po dobu trvání banky ani v případě jejího zrušení není akcionář oprávněn požadovat vrácení svých majetkových vkladů, za vrácení majetkových vkladů se nepovažují plnění poskytnutá: a) v důsledku snížení základního kapitálu; b) při vrácení zatímního listu nebo jeho prohlášení za neplatný; c) při rozdělování podílu na likvidačním zůstatku; d) při odkoupení akcií bankou, jsou-li splněny zákonem stanovené podmínky. Ve vztahu k likvidaci instituce stanovy dále definují, že po zrušení banky s likvidací má akcionář právo na podíl na likvidačním zůstatku, a to v poměru jmenovité hodnoty jeho akcií ke jmenovité hodnotě všech akcionářů. Ve vztahu ke snížení základního kapitálu obsahují stanovy banky ustanovení, že základní kapitál banky, který je tvořen kmenovými akciemi lze snížit pouze se souhlasem valné hromady banky, přičemž k přijetí takového rozhodnutí je zapotřebí dvoutřetinové většiny hlasů přítomných akcionářů, základní kapitál však nesmí klesnout pod hranici požadovanou zákonem o bankách. Snížení základního kapitálu banky je dále

podmíněno souhlasem České národní banky.¹¹⁶ Zákon o bankách k tomu uvádí, že právní jednání a usnesení valné hromady učiněná bez požadovaného předchozího souhlasu jsou neplatná. Takové pravidlo je současně v souladu s článkem 77 nařízení CRR¹¹⁷ upravující podmínky pro snížení kapitálu, když stanoví, že instituce (v tomto případě banka) musí požádat o předchozí svolení příslušného orgánu k snížení, splacení nebo zpětnému odkoupení nástrojů zahrnovaných do kmenového kapitálu tier 1 a vydaných institucí způsobem, který je povolen podle použitelného vnitrostátního práva. Souhlas České národní banky v případě snížení základního kapitálu, který je v analyzovaném případě tvořen kmenovými akciemi, je tak vyžadován jak vnitrostátním právem, tak evropským přímo použitelným právním předpisem.

g) ustanovení, jimiž se nástroje řídí, výslovně ani implicitně neuvádějí, že by jistina nástrojů byla nebo mohla být snížena nebo vyplacena jinak než při likvidaci instituce, a instituce něco takového před vydáním ani při vydání nástrojů neuvádí, s výjimkou nástrojů uvedených v článku 27, u nichž je podle použitelného vnitrostátního práva zakázáno, aby instituce odmítla jejich splacení;

¹¹⁶ § 16 odst. 1 písm. d) zákona o bankách stanoví, že banka musí mít předchozí souhlas České národní banky ke snížení základního kapitálu banky, nejedná-li se o snížení základního kapitálu banky k úhradě ztráty.

¹¹⁷ Článek 77 CRR: Instituce musí požádat o předchozí svolení příslušného orgánu k provedení jednoho nebo obou těchto kroků:

a) k snížení, splacení nebo zpětnému odkoupení nástrojů zahrnovaných do kmenového kapitálu tier 1 a vydaných institucí způsobem, který je povolen podle použitelného vnitrostátního práva;

b) k případnému vypovězení, umoření, splacení nebo zpětnému odkoupení nástrojů zahrnovaných do vedlejšího kapitálu tier 1 nebo do kapitálu tier 2 před datem jejich smluvní splatnosti.

Stanovy banky neobsahují ustanovení, že jistina kmenových akcií by byla nebo mohla být snížena jinak než při likvidaci instituce. Banka má kmenové akcie v zaknihované podobě uložené v Centrálním depozitáři. Text stanov doplňuje § 551 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích¹¹⁸, když stanoví, že v případě vydání zaknihovaných akcií vzniká oprávněné osobě právo na vyplacení podílu na likvidačním zůstatku ke dni zrušení akcií společnosti v evidenci zaknihovaných cenných papírů na základě příkazu likvidátora¹¹⁹. Další ustanovení zákona o obchodních korporacích výslovně ani implicitně neuvádějí, že by jistina nástrojů byla nebo mohla být snížena nebo vyplacena jinak než při likvidaci instituce.

- h) nástroje splňují tyto podmínky, pokud jde o rozdělení výnosů:
 - i. neexistuje přednostní zacházení při rozdělování výnosů, pokud jde o pořadí výplat rozdělených výnosů, a to i ve vztahu k jiným nástrojům zahrnovaným do kmenového kapitálu tier 1, a podmínky, kterými se nástroje řídí, nestanoví přednostní práva na výplatu rozdělených výnosů;
 - ii. rozdělení výnosů držitelům nástrojů může být provedeno pouze z položek k rozdělení;
 - iii. podmínky, kterými se nástroje řídí, nezahrnují strop nebo jiné omezení maximální výše rozdělených výnosů, s výjimkou nástrojů uvedených v článku 27;

¹¹⁸ Zákon č. 90/2012 Sb. ze dne 25. ledna 2012, o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

¹¹⁹ Dle § 36 zákona o bankách zrušuje-li se banka s likvidací, návrh na jmenování likvidátora může podat pouze Česká národní banka. Pouze Česká národní banka podává též návrh na odvolání likvidátora a jmenování nového likvidátora a dále návrh na zrušení akciové společnosti, byla-li bance odňata licence. Soud rozhodne o návrhu České národní banky do 24 hodin od podání návrhu.

- iv. výše rozdělených výnosů se neurčuje na základě částky, za kterou byly nástroje při emisi zakoupeny, s výjimkou nástrojů uvedených v článku 27;
- v. podmínky, kterými se nástroje řídí, neukládají instituci povinnost rozdělit výnosy držitelům nástrojů a instituce není žádnou takovouto povinností ani jinak vázána;
- vi. neprovedení rozdělení výnosů nepředstavuje nesplnění závazků ze strany instituce;
- vii. zrušením rozdělení výnosů nevznikají instituci žádná omezení;

Stanovy banky neobsahují žádné ustanovení, které by nějakým způsobem obsahovalo učení pořadí prioritního zacházení ve vztahu k rozdělování výnosů. Současně ani zákon o obchodních korporacích neobsahuje ustanovení týkající se přednostního zacházení při rozdělování výnosů. Stanovy dále ve shodě s § 348 zákona o obchodních korporacích¹²⁰ určují, že akcionář má právo na podíl ze zisku banky (dividendu), který valná hromada podle výsledků hospodaření určila k rozdělení. Rozdělení výnosů akcionářům (držitelům kmenových akcií) tak může být provedeno pouze z položek, které určila valná hromada k rozdělení. Stanovy ani příslušné právní předpisy nedefinují strop nebo jiné omezení maximální výše rozdělených výnosů¹²¹, vyplacená částka je stanovena na základě poměru jmenovité hodnoty akcií akcionáře ke jmenovité hodnotě akcií všech akcionářů, podíly se pak rozdělují z právě částky, kterou určila valná hromada k rozdělení. Výše rozdělených výnosů se neurčuje na

¹²⁰ § 348 odst. 1 zákona o obchodních korporacích stanoví, že akcionář má právo na podíl na zisku, který valná hromada schválila k rozdělení mezi akcionáře. Neurčí-li stanovy ve vztahu k určitému druhu akcií jinak, určuje se tento podíl poměrem akcionářova podílu k základnímu kapitálu.

¹²¹ § 34 odst. 1 zákona o obchodních korporacích stanoví, že podíl na zisku se stanoví na základě řádné nebo mimořádné účetní závěrky schválené nejvyšším orgánem obchodní korporace. Lze jej rozdělit pouze mezi společníky, ledaže společenská smlouva určí jinak.

základě částky, za kterou byly kmenové akcie zakoupeny, ale na základě částky, kterou určila valná hromada banky na základě jejich hospodářských výsledků.

Stanovy ani zákon o obchodních korporacích neukládají bance povinnost rozdělit výnosy držitelům kmenových akcií a banka není žádnou takovouto povinností vázána; naopak, stanovy obsahují ve shodě s § 350 zákona o obchodních korporacích ustanovení, že banka nesmí rozdělit zisk ani jiné vlastní zdroje mezi akcionáře, pokud se ke dni skončení posledního účetního období vlastní kapitál vyplývající z řádné nebo mimořádné účetní závěrky nebo vlastní kapitál po tomto rozdělení sníží pod výši upsaného základního kapitálu zvýšeného o fondy, které nelze podle tohoto zákona nebo stanov rozdělit mezi akcionáře. Částka k rozdělení mezi akcionáře nesmí překročit výši hospodářského výsledku posledního skončeného účetního období zvýšenou o nerozdělený zisk z předchozích období a sníženou o ztráty z předchozích období a o přídělky do rezervních a jiných fondů v souladu s tímto zákonem a stanovami. Zákon o obchodních korporacích dále stanoví, že si obchodní korporace nesmí vyplatit zisk nebo prostředky z jiných vlastních zdrojů, pokud by si tím přivodila úpadek.¹²²

Nerozdělení výnosů nepředstavuje nesplnění závazků ze strany instituce, jelikož podíl ze zisku banky je určen až na základě rozhodnutí valné hromady, a to podle hospodářských výsledků banky. V případě nepříznivých výsledků tak banka není povinna podíl na zisku vyplatit. Zrušením rozdělení výnosů nevznikají instituci žádná omezení v činnosti,

¹²² § 40 odst. 1 zákona o obchodních korporacích stanoví, že obchodní korporace nesmí vyplatit zisk nebo prostředky z jiných vlastních zdrojů, ani na ně vyplácet zálohy, pokud by si tím přivodila úpadek podle jiného právního předpisu (zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

a to jak podle stanov, tak ani podle zákona o obchodních korporacích či zákona o bankách.

i) v porovnání se všemi kapitálovými nástroji vydanými institucí absorbují tyto nástroje první a proporcionalně největší podíl vzniklých ztrát a každý nástroj absorbuje ztráty stejnou měrou jako všechny ostatní nástroje zahrnované do kmenového kapitálu tier 1;

V porovnání s jinými kapitálovými nástroji, které může banka vydat, tj. například v porovnání s hybridními kapitálovými nástroji¹²³ kmenové akcie jako první a v plné míře absorbují případné ztráty.

j) v případě platební neschopnosti nebo likvidace instituce se nástroje řadí za všechny ostatní pohledávky;

Kmenové akcie, resp. nároky plynoucí z jejich vlastnictví nejsou jako takové výslovně upraveny v insolvenčním zákoně¹²⁴, nejsou součástí pohledávek za majetkovou podstatou ani pohledávek postavených na roveň pohledávek za majetkovou podstatou. A contrario lze tedy dovodit, že nároky z kmenových akcií nemají žádné prioritní zacházení a v případě platební neschopnosti nebo likvidace instituce se tak kmenové akcie řadí za všechny ostatní pohledávky.

k) nástroje opravňují své vlastníky k podílu na zbylých aktivech instituce, který je v případě její likvidace a po zaplacení všech přednostních pohledávek úměrný hodnotě vydaných nástrojů a

¹²³ Hybridní kapitálové jsou nástroje nástroje, jež mají vlastnosti kapitálových i dluhových nástrojů

¹²⁴ Zákon č. 182/2006 Sb. ze dne 30. března 2006, o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

není pevně stanoven ani nepodléhá stropu, s výjimkou kapitálových nástrojů uvedených v článku 27;

Po vypořádání všech přednostních pohledávek v případě likvidace banky jsou vlastníci kmenových akcií oprávněni k podílu na likvidačním zůstatku. Obecně se likvidační zůstatek rozdělí mezi společníky nejprve do výše, v jaké splnili svou vkladovou povinnost, nestačí-li likvidační zůstatek na toto rozdělení, podílejí se společníci na likvidačním zůstatku v poměru k výši svých splacených či vnesených vkladů (podílů).¹²⁵ V případě, že likvidační zůstatek nestačí k úhradě jmenovité hodnoty akcií, dělí se na část připadající vlastníkům prioritních akcií a na část připadající vlastníkům ostatních akcií v rozsahu určeném stanovami.¹²⁶ Stanovy banky uvádějí, že při zrušení banky s likvidací má akcionář právo na podíl na likvidačním zůstatku, a to v poměru jmenovité hodnoty jeho (kmenových) akcií ke jmenovité hodnotě akcií všech akcionářů. Zákon ani stanovy tak neobsahují vůči výplatě podílu na likvidačním zůstatku v případě likvidace banky žádnou pevně vymezenou částku ani strop. Kmenové akcie tak opravňují své vlastníky k podílu na zbylých aktivech instituce, který stanoveným poměrem úměrný jejich hodnotě.

l) nástroje nejsou zajištěny žádným z těchto subjektů ani se na ně nevtahuje záruka žádného z těchto subjektů, která by zvyšovala pořadí uspokojení pohledávek:

- i. institucí nebo jejími dceřinými podniky;
- ii. mateřským podnikem instituce nebo jeho dceřinými podniky;
- iii. mateřskou finanční holdingovou společností nebo jejími dceřinými podniky;

¹²⁵ § 37 zákona o obchodních korporacích

¹²⁶ § 549 zákona o obchodních korporacích

- iv. holdingovou společností se smíšenou činností nebo jejími dceřinými podniky;
- v. smíšenou finanční holdingovou společností a jejími dceřinými podniky;
- vi. podnikem, který má úzké propojení se subjekty uvedené v bodech i) až v);

Analyzované kmenové akcie banky nejsou zajištěny žádným z výše uvedených subjektů ani se na ně nevtahuje záruka žádného z těchto subjektů, která by zvyšovala pořadí uspokojení pohledávek.

m) nástroje nejsou předmětem žádných ujednání, ať smluvních či jiných, která v případě platební neschopnosti nebo likvidace instituce zvyšují pořadí uspokojení pohledávek z nich plynoucích.

V analyzovaném případě nejsou kmenové akcie předmětem žádných smluv, které by smluvní strany opravňovaly nebo zavazovaly k určitému prioritnímu zacházení.

Výše uvedená analýza byla ukázkou "bezproblémového" zařazení kapitálového nástroje (kmenových akcií) do kmenového kapitálu tier 1. V následujícím případě však bude analyzována situace, kdy se zařazení kapitálových nástrojů do kmenového kapitálu tier 1 nejeví jako jednoznačné; v tomto případě budou kvalifikovány další členské vklady spořitelních a úvěrních družstev (dále jen "družstevní záložny").

3.2. Kvalifikace dalších členských vkladů do kmenového kapitálu tier 1 družstevní záložny

Jak je výše uvedeno, CRR přináší ve vztahu k zařazení kapitálových nástrojů do kmenového kapitálu tier 1 celou řadu podmínek¹²⁷, které musí být beze zbytku splněny; pouze potom se může kapitálový nástroj kvalifikovat jako součást kmenového kapitálu tier 1 (článek 27 a 28 CRR). Pro kapitálové nástroje vydané vzájemnými institucemi, družstvy, spořitelny a podobnými institucemi jsou přitom stanoveny další podmínky v článku 29 CRR. Při posuzování, zda kapitálové nástroje splňují tato kritéria se musí vycházet primárně ze zákonů, které danou instituci a dané nástroje upravují. V případě družstevních záložen tak musí být hodnocena obecná úprava družstva¹²⁸ a speciální úprava spořitelních a úvěrních družstev¹²⁹.

Zákon o obchodních korporacích stanoví, že každý člen se podílí na základním kapitálu družstva základním členským vkladem. Podmínkou vzniku členství je splacení členského vkladu určeného stanovami (základní členský vklad) anebo ve stanovách určené části základního členského vkladu (vstupní vklad), určí-li tak stanovy, může se člen podílet na základním kapitálu jedním nebo více dalšími členskými vklady.¹³⁰

Speciální úprava družstevních záložen podle zákona o spořitelních a

¹²⁷ Článek 26 CRR stanoví, že za položky kmenového kapitálu tier 1 lze kvalifikovat kapitálové nástroje, jsou-li splněny podmínky stanovené v článku 28 nebo v příslušných případech v článku 29.

¹²⁸ Družstvo je podle současné účinné legislativy upraveno v zákoně ze dne 25. ledna 2012 o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

¹²⁹ Zákon ze dne 20. dubna 1995 o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

¹³⁰ § 563 a násl. zákona o obchodních korporacích

úvěrních družstvech (dále jen „ZSUD“) ve vztahu k dalšímu členskému vkladu shodně stanoví, že připouští-li to stanovy a souhlasí-li s tím členská schůze, může člen vložit do základního kapitálu družstevní záložny další členský vklad.¹³¹ Další členský vklad musí být splacen jednorázově do 90 dnů ode dne udělení souhlasu členskou schůzí¹³². Člen je oprávněn snížit výši dalšího členského vkladu nejvýše o 20 % jeho původní výše za každých 12 měsíců za podmínek stanovených ZSUD¹³³. Ke snížení výše dalšího členského vkladu dochází dnem doručení písemného oznámení člena o této skutečnosti družstevní záložně. Majetkové vypořádání při snížení dalšího členského vkladu se vypočte obdobně jako vypořádací podíl.

Speciální úpravu vypořádacího podílu obsahuje § 4c ZSUD. Podmínky výpočtu vypořádacího podílu jsou stanoveny ZSUD a způsob výpočtu vypořádacího podílu nelze odchylně upravit ve stanovách. ZSUD dále stanoví, že vypořádací podíl je splatný do 3 měsíců ode dne schválení řádné účetní závěrky za účetní období, v němž členství zaniklo. Nárok na vypořádací podíl vzniká na základě obecné úpravy ze zákona a družstevní záložna je tedy ze zákona povinna vypořádací podíl vyplatit. V případě neposkytnutí vypořádacího podílu členovi se lze bránit žalobou na zaplacení vypořádacího podílu člena družstva, resp. družstevní záložny.

Výše uvedeným způsobem jsou tedy upraveny podmínky dalších členských vkladů družstevních záložen. Aby se tyto nástroje kvalifikovaly jako položky kmenového kapitálu tier 1, je podle nové

¹³¹ § 4b ZSUD. § 4b dále určuje, že výše dalšího členského vkladu, při jeho vložení do základního kapitálu družstevní záložny, musí být vždy celočíselným pětinásobkem základního členského vkladu.

¹³² S výjimkou případů uvedených v § 2b odst. 3 ZSUD

¹³³ tj. za podmínky, že další členský vklad zůstane celočíselným násobkem základního členského vkladu

regulatorní úpravy potřeba postupovat výlučně podle ustanovení CRR - část druhá: Kapitál (články 25 až 29). Článek 26 CRR stanoví, že položky kmenového kapitálu tier 1 instituce jsou kapitálové nástroje, jsou-li splněny podmínky stanovené v článku 28 a v případech družstevních záložen i v článku 29 nařízení.

Ve vztahu k zahrnutí kapitálových nástrojů družstevních záložen do kmenového kapitálu Tier 1 se podle článku 28 CRR jeví problematické podmínky stanovené písmeny e) a f).

- Čl. 28 Nařízení písm. e) obsahuje podmínku, že pro zahrnutí do kmenového kapitálu tier 1 nemají kapitálové nástroje stanovenou splatnost (tzv. "věčné nástroje" - *perpetual instruments*).
- Čl. 28 Nařízení písm. f) obsahuje podmínku, že jistinu nástrojů nelze snížit nebo vyplatit, s výjimkou případů: i) likvidace instituce; ii) diskrečního zpětného odkupu nástrojů nebo jiného způsobu snížení kapitálu na základě vlastního rozhodnutí, pokud instituce obdržela předchozí svolení příslušného orgánu v souladu s článkem 77 nařízení.

Tyto podmínky splacení kapitálových nástrojů dále podléhají speciální úpravě článku 29 odst. 2 písm. b) a c) CRR. Článek 29 odst. 2 písm. b) CRR stanoví, že pokud použitelné vnitrostátní právo zakazuje odmítnutí¹³⁴ splacení nástrojů, dávají ustanovení, kterými se nástroje řídí, instituci možnost toto splacení omezit. Vnitrostátní právo, ZSUV, v souvislosti s vyplacením vypořádacího podílu a vyplacením částky, o kterou se snížil další členský vklad, však instituci nedovoluje odmítnout

¹³⁴ Článek 29 bod 6 stanoví, že EBA vypracuje návrhy regulačních technických norem pro upřesnění povahy nezbytných omezení splacení nástrojů, pokud použitelné vnitrostátní právo instituci zakazuje splacení kapitálových nástrojů odmítnout. EBA předloží tyto návrhy regulačních technických norem Komisi do 1. února 2015.

jeho splacení, instituci zákon neumožňuje toto splacení ani omezit. Podmínka stanovená v článku 29 CRR tak nemůže být dle současné legislativy splněna.

Problematika nezakotvení možnosti omezení splacení nástrojů spočívá v tom, že pokud instituce nemá možnost splacení omezit, nemůže se její kapitál kvalifikovat do kmenového kapitálu tier 1, jelikož nevyhovuje stanoveným požadavkům. Článek 77 CRR nadto stanoví, že instituce musí požádat o předchozí svolení příslušného orgánu¹³⁵ (v případě družstevních záložen je příslušným orgánem Česká národní banka) k snížení, splacení nebo zpětnému odkupu nástrojů zahrnovaných do kmenového kapitálu tier 1, příslušný orgán je tak nadán pravomocí reagovat na případné problémy instituce svým rozhodnutím. Nicméně, pokud se na základě nesplnění podmínek stanovených v CRR nebude moci kapitálový nástroj vůbec kvalifikovat do kmenového kapitálu tier, povinnost souhlasu příslušného orgánu se v takovém případě jeví jako bezpředmětná.

Pro případ, že vnitrostátní právo zakazuje odmítnutí splacení nástrojů zahrnovaných do kmenového kapitálu tier 1 (což je případ ZSUD), může na základě článku 78 odst. 3 CRR příslušný orgán upustit od podmínek nezbytných pro udělení svolení ke snížení kapitálu (článek 77 a článek 78 odst. 1 nařízení), a to za předpokladu, že vyžaduje, aby instituce přiměřeně omezila splacení těchto nástrojů. Příslušný orgán může díky tomuto ustanovení nařídít instituci, aby omezila splacení nástrojů, ačkoliv taková možnost není ZSUD předpokládána, a tak by i přes neadaptaci

¹³⁵ Příslušnými orgánem se dle CRR rozumí veřejný orgán nebo subjekt oficiálně uznávaný vnitrostátními právními předpisy, který je podle vnitrostátního práva oprávněn vykonávat dohled nad institucemi jako součást systému dohledu fungujícího v daném členském státě

zákoně úpravy na CRR mohlo dojít k zahrnutí dalších členských vkladů do kmenového kapitálu tier 1 družstevní záložny. Podle článku 29 nařízení a článku 8 bodu 1 návrhu prováděcího nařízení EBA¹³⁶ však musí být institucím zákonem dána možnost splacení omezit, nicméně, jak již bylo uvedeno, tato možnost v zákoně chybí.¹³⁷

Článek 29 odst. 2 písm. c) CRR jako další podmínku uvádí, že odmítnutí splacení nástrojů, nebo případně jeho omezení, nesmí představovat neplnění závazků ze strany instituce. Rovněž tato podmínka se jeví jako problematická, neboť člen družstva má při ukončení členství zákonný nárok na vypořádací podíl, stejně tak jako má nárok na vypořádání při snížení dalšího členského vkladu. Současná právní úprava však neobsahuje ustanovení, které by dovolovalo právo na vypořádací podíl při ukončení členství vyloučit.

Další spornou otázkou je, zda odmítnutí splacení takového nástroje ze strany instituce představuje neplnění jejích závazků vůči členovi na základě existence právního nároku na vypořádání. Pokud instituce ze svého rozhodnutí neplní zákonnou povinnost uspokojit nárok svého (bývalého) člena, dostane se patrně do situace, kdy neplní své závazky.

¹³⁶ EBA FINAL draft Regulatory Technical Standards: on own funds [Part 1] under Regulation (EU) No 575/2013 (Capital Requirements Regulation - CRR). *Eba.europa.eu* [online]. 2013 [cit. 2014-01-19]. Dostupné z: <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/359901/EBA-RTS-2013-01-draft-RTS-on-Own-Funds-Part-1.pdf/d1217588-ff05-4063-8d6f-5d7c81f2cc64>

¹³⁷ Pravidla omezení splacení mohou být navíc modifikována příslušným orgánem. Článek 8 návrhu prováděcího nařízení EBA, který navazuje na článek 29 odst. 2 písm. b), stanoví, že omezení splacení (na smluvním či zákonném základě) nebrání příslušnému orgánu v tom, aby dále omezil splacení nástrojů. Příslušný orgán tak může dle uvážení dále omezovat splacení nástrojů podle článku 78 CRR. Naopak, článek 78 odst. 3 (s odkazem na článek 77 písm. a) CRR však stanoví, že příslušný orgán může od podmínek vyžadovaných pro svolení k snížení, splacení nebo zpětnému odkupu upustit. Příslušný orgán je tak nadán velkou diskreční pravomocí, jak se v konkrétní situaci instituce zachovat.

Současně se ale instituce může dostat do situace, kdy neplní své závazky nikoliv ze svého rozhodnutí, ale sám příslušný orgán jí odmítne udělit svolení ke snížení nebo splacení nástrojů zahrnovaných do kmenového kapitálu tier 1 podle článku 77 a 78 CRR. Ani postup v takové situaci však rovněž není řešen a jeho následky by mohly být předmětem sporu. Kvalifikace dalších členských vkladů družstevních záložen je tak dle uvedeného do jisté míry velmi problematická.

Předestřená analýza si neklade za cíl hodnotit koncepci článků 26-29 CRR, nicméně poukazuje na skutečnost, že aplikace nařízení spolu s prováděcími předpisy EBA spolu s národními předpisy je velice složitým a komplexním procesem, který bude vést k velké řadě nejasností a problémů. Nařízení CRR v mnohém odkazuje na regulační technické normy vydané EBA, ty ovšem mnohdy odkazují zpět na nařízení a orientace v těchto složitých technických předpisech není zcela jednoduchá. I proto budou úvěrové instituce a investiční podniky nuceny vynaložit znatelné prostředky na odborný aparát (případně formou outsourcingu) který bude schopen text CRD IV a všech souvisejících textů správně analyzovat.

3.3. Nový regulační rámec - dopad na činnost bank

Nastíněná analýza nových regulačních pravidel týkající se kvality kapitálových nástrojů, jakožto pouze jednoho z mnoha specifických požadavků, které CRD IV zavádí, primárně ukazuje dvě věci: za první, banky budou muset mít velké množství odborníků, kteří budou schopni bance zajistit, že dodržuje stanovená pravidla, a za druhé, ne všechny kapitálové nástroje se nově kvalifikují dle uvedených pravidel do kmenového kapitálu tier 1. Tyto obě skutečnosti povedou k jedinému -

větším nákladům a naopak nižším ziskům bank. Následující kapitola bude v souvislosti s uvedeným analyzovat, jaký bude mít nový regulační rámec vliv na činnost bank.

3.3.1. Snížení ziskovosti

Nařízení CRR zavádí přísnější požadavky na nástroje, které by se měly kvalifikovat do kmenového kapitálu tier 1. Jelikož z tohoto důvodu se ne všechny kapitálové nástroje, které byly doposud jeho součástí, budou moci do kmenového kapitálu tier 1 zařadit, bude muset banka vyčlenit další nástroje tak, aby byl uspokojen i kvantitativní požadavek. Nadto směrnice CRD zavádí nové typy kapitálových rezerv, které bude muset daná banka držet. Tento kapitál tak nebude možné použít k poskytování úvěrů a banky tedy přijdou o část svých příjmů.

Vlivem opatření obsažených v CRD IV tak může dojít k omezení bankovních aktivit, díky nutnosti držet aktiva a nemožnosti tato aktiva poskytovat dál ve formě úvěrů. Současně však může dojít i ke zdražení bankovních aktivit z důvodu nutnosti posílení kapitálu nerozděleným ziskem plynoucím z bankovních poplatků a úroků.

3.3.2. Změna obchodního modelu banky (bankovní skupiny)

V souvislosti se snížením ziskovosti a nárůstem nákladů se jako jedna z pravděpodobných reakcí jeví změna v nastavení obchodního modelu banky. Banky budou nuceny držet víc kapitálu, vyhovět všem dalším regulačním opatřením a jejich zisky se tím pádem budou ztenšovat. Přehodnocení stávajících nastavení jejich business modelů se tak jeví jako jeho z řešení. Banky by si měly zejména zhodnotit, proč vykonávají tu kterou činnost, kolik jsou náklady a kolik je výsledný zisk, kde lze

ušetřit, případně co lze udělat lépe, a takové zhodnocení provést na všech trzích, kde působí (ovšem i takové zhodnocení bude vyžadovat nemalé prostředky, zejména bude-li prováděno externími konzultanty atp.) Banky by se tak měly zaměřit především na své klíčové aktivity a na rentabilní trhy právě na základě analýzy ziskovosti s přihlédnutím ke všem (budoucím) nákladům. Přehodnocení obchodních modelů by měly doprovázet i změny organizačních a zaměstnaneckých struktur bank tak, aby byla v souladu s požadavky zajištěna zejména efektivita práce, transparentnost a vymezení odpovědností. Strategická reforma by však měla jít v ruku v ruce s reformou technologickou; banky by měly zavést takové technologie, které by umožnily finančním institucím poskytovat transparentní služby té nevyšší kvality. Právě i technologická reforma s sebou však v krátkodobém horizontu ponese další navýšení nákladů¹³⁸.

V souvislosti s nutností strukturálních změn lze upozornit i na závěry Liikanenovy expertní skupiny¹³⁹, která se ve své Zprávě¹⁴⁰ zabývá i celkovou reformou struktury evropského bankovního systému. Liikanenova skupina totiž ve Zprávě doporučila, aby v rámci evropského bankovního sektoru došlo k strukturálnímu oddělení aktivit na primárním

¹³⁸ Globální výdaje na technologickou reformu v oblasti retailového bankovníctví byly v průběhu roků 2011 - 2015 odhadovány na 135 miliard amerických dolarů. Strong growth on the horizon for retail banking technology. *Datamonitor/Ovum* [online]. 2011 [cit. 2014-01-26]. Dostupné z: http://ovum.com/press_releases/strong-growth-on-the-horizon-for-retail-banking-technology/

¹³⁹ Liikanenova expertní skupina byla ustanovena Evropskou komisí v únoru roku 2012. Liikanenova skupina byla zřízena za účelem posouzení, zda strukturální reformy evropských bank posílí finanční stabilitu a zvýší efektivitu a ochranu spotřebitele.

¹⁴⁰ High-level Expert Group on reforming the structure of the EU banking sector: Final Report. Erkki Liikanen. *Ec.europa.eu* [online]. Brusel, 2. říjen 2012 [cit. 2014-01-26]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/bank/docs/high-level_expert_group/report_en.pdf

trhu od aktivit na sekundárním trhu.¹⁴¹ Evropské organizace (EBA, ICMA) však velmi důrazně upozorňují na nevhodnost tohoto návrhu, jelikož takové strukturální oddělení by mohlo výrazným způsobem deformovat evropský kapitálový trh a deformovat celý finanční systém. Strukturální oddělení je stále předmětem diskuze, nicméně i toto by jistě přispělo k dalšímu zvyšování nákladů a poklesu ziskovosti bankovních operací.

3.3.3. Kdo skutečně ponese náklady?

Jak bylo výše hodnoceno, držení většího množství a větší kvality kapitálu, nutnost přehodnocení stávajících strategií a obchodních modelů a požadavky na technologické inovace s sebou bezpochyby nesou velké množství nákladů, které bude muset banka hradit.

Proto se nabízí klíčová otázka: kdo tyto náklady skutečně ponese? Možnosti jsou v zásadě tři: banka, klient banky (spotřebitel), daňový poplatník. Banka tyto náklady jistě prvotně ponese, ale aby si zachovala ziskovost, bude muset na tyto náklady najít zdroje. Takovým příkladem může být např. aktuální skandál týkající se manipulace s úrokovou sazbou LIBOR¹⁴², ilegální manipulace s měnovými kurzy¹⁴³ či s cenou zlata¹⁴⁴. Dalším, z pohledu regulatorní reformy krajně nežádoucím,

¹⁴¹ Blíže např. WALKER, G. A. (2013). EU structural regulation of banking. *Law & Financial Markets Review*, 7(1).

¹⁴² U.S. regulator sues 16 banks for rigging Libor rate. *Reuters.com* [online]. [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/2014/03/14/us-fdic-libor-idUSBREA2D1KR20140314>

¹⁴³ Německá Deutsche Bank, švýcarská UBS a Barclays, HSBC a Royal Bank of Scotland a další světové ústavy čelí obvinění, že koordinovaly své obchody na měnových trzích (forex) a předem domlouvaly kurzy.

¹⁴⁴ Barclays, Deutsche Bank Accused of Gold Fix Manipulation. *Bloomberg.com* [online]. [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <http://www.bloomberg.com/news/2014-03-04/barclays-deutsche-bank-accused-of-gold-fix-manipulation.html>

řešením je vstupování do rizikovějších a tím pádem ziskovějších operací, případně vytvoření dalšího (zatím neznámého) stupně stínového bankovníctví. Takové řešení se ze zkušeností z předešlých finančních krizí jeví jako velmi pravděpodobné. Právě této situac se však regulatorní pravidla snaží předejít a tak při jejím idealistickém vyloučení lze přistoupit k druhé variantě - náklady ponese spotřebitel - vkladatel prostřednictvím platby poplatků. Vzhledem ke zvyšující se konkurenci bankovních i nebankovních institucí je však nepravděpodobné, že by banky zvyšovaly bankovní poplatky, lze předpokládat pravý opak. I kdyby však bankovní poplatky neklesaly, částky z nich plynoucí nejsou pravděpodobně způsobilé uhradit bance zvyšující se náklady.

I na základě zkušeností z Kyperské finanční krize lze uvažovat o variantě, že se unijní, případně národní regulátoři uchýlí i k takovému řešení, jako je plošná daň z vkladů za zdůvodnění, že taková daň je nutná k posílení stability evropského finančního sektoru a zisk z této daně bude použit právě na zvýšené náklady související s regulatorní reformou. Takový zásaz by však byl i z hlediska právní jistoty a absolutní povahy vlastnického práva krajně nevhodný a jistě by nevedl ke zvýšení důvěryhodnosti vkladatelů v bankovní sektor. Přírozenou reakcí na takovou daň by pak byly runy na banku¹⁴⁵, což by naopak narušilo finanční stabilitu. Plošná daň z vkladu by ve svém důsledku pravděpodobně vedla k tomu, že by vkladatelé své prostředky v obavě z dalších takových opatření přestali svěřovat bankám, schopnost bank úvěrovat hospodářský sektor by byla omezena a značně by se tím zpomalil i hospodářský růst.

¹⁴⁵ Run na banku lze definovat jako situaci, kdy dochází k náhlému a hromadnému vybírání vkladů. JUROŠKOVÁ, Lenka. *Bankovní regulace a dohled*. Praha: Auditorium, 2012, s. 18. ISBN 978-808-7284-261.

Koho však regulatorní reforma zasáhne jistě je daňový poplatník. Mezi lety 2008-2011 poklesla zaměstnanost v evropském bankovním sektoru o téměř 7%¹⁴⁶; pro rok 2012 pak světové banky ohlásily 160.000 propuštěných zaměstnanců¹⁴⁷, další propouštění lze očekávat právě s odkazem na zmíněnou restrukturalizaci obchodních modelů. Ačkoliv tak banky snižují své náklady tím, že propouštějí zaměstnance, je třeba poukázat na to, že o tyto propuštěné zaměstnance se bude až do doby získání nového zaměstnání muset starat stát. Úbytek pracovních míst v jednom sektoru však může u lidí, kteří jsou kvalifikováni právě v tomto sektoru znamenat, že tito lidé nemusejí být při hledání práce příliš úspěšní a jejich podpora ze strany státu tak nemusí být pouze krátkodobého charakteru. Pokud tedy dojde k ušetření nákladů na straně banky, dojde ke zvýšení nákladů na straně státu. V reakci na to tak stát buď omezí náklady v jiném sektoru nebo si bude zvýšení nákladů kompenzovat nejjednodušší cestou, především zvýšením daní. Z makroekonomického hlediska se tak situace nijak nezlepší.

3.3.4. Zhodnocení

Na banky je v současné době vytvářen stále větší tlak ze stran, jejichž zájmy jsou mnohdy protichůdné: regulátoři chtějí, aby se banky chovaly obezřetně, aby bylo potlačeno systémové riziko, a nedocházelo k bankovním selháním. Banky jsou tak nuceny držet kapitál vyšší kvality a kvantity, což jim snižuje zisk. Na druhé straně je zde spotřebitel, který chce za bankovní služby platit co nejnižší náklady. Díky velké

¹⁴⁶ European banking sector Facts and Figures 2012. *Europaen Banking Federation* [online]. 2012 [cit. 2014-01-26]. Dostupné z: <http://www.ebf-fbe.eu/uploads/FF2012.pdf>

¹⁴⁷ Banks may shrink for good as layoffs near 160,000. *Reuters.com* [online]. 2012 [cit. 2014-01-26]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/2012/11/16/us-banks-jobs-idUSBRE8AF0DA20121116>

konkurenci tak banky přicházejí s produkty osvobozenými od bankovních poplatků tak, aby si spotřebitel zvolil právě tu kterou instituci. Dále jsou zde akcionáři, kteří po vrcholném managementu banky požadují příznivé hospodářské výsledky, tj. vyšší zisky. Vytvořit rovnováhu pro tyto požadavky se tak zdá být stále více obtížnější. Řešením může být nastavení efektivní a fungující strategie, která by dokázala být vystavěna na kompromisu mezi obezřetností a ziskovostí instituce. Nové nároky tak budou kladeny především na oblast správy a řízení banky (*corporate governance*), zejména na znalost komplexity rizik a risk managementu, a na osoby ve funkcích řízení rizik a compliance. Nárůst nákladů na této straně však musí být kompenzován na straně jiné, banky by tak měly fungovat co nejefektivněji, s minimalizací zbytečných nákladů. Dosáhnutí náležitých změn a postupů však jistě nebude otázkou měsíců, ale pravděpodobně několika let; strategie musí být totiž vybudovány v dlouhodobém horizontu, současně bude bankám trvat dlouhou dobu, než se plně adaptují na všechna nová pravidla, jejichž rámec ještě nezná finální podobu. Banky se tak nemohou zaměřit pouze na současný regulační rámec, ale musejí stále sledovat regulační vývoj a podobu budoucích požadavků, které budou muset dříve či později nutně implementovat.

Bankovní unie je evropskými představiteli označována jako zásadní součástí opatření politiky, aby se Evropa mohla vrátit zpět na cestu směrem k hospodářskému oživení a růstu¹⁴⁸. Je však otázkou, zda právě

¹⁴⁸ Návrh Nařízení Evropského Parlamentu a Rady kterým se stanoví jednotná pravidla a jednotný postup pro řešení problémů úvěrových institucí a některých investičních podniků v rámci jednotného mechanismu pro řešení problémů a jednotného fondu pro řešení problémů bank a mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010: Důvodová zpráva. *Eur-lex.europa.eu* [online]. Brusel, 2013 [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0520:FIN:CS:PDF>

nová regulatorní pravidla a z nich vyplývající požadavky na kapitál nepovedou k pravému opaku; jestliže totiž banky budou muset držet stále větší množství kapitálu, nebudou moci tento kapitál půjčovat, což jistě nebude mít za následek hospodářské oživení a růst. Lze usuzovat, že nový regulatorní a dohledový rámec povede k vyšší poptávce po kvalifikovaných a zkušených odbornících, neboť nové nastavení s sebou přináší velmi rozsáhlou síť předpisů, norem a standardů, které budou muset úvěrové instituce postupně splnit, s čímž je spojen nemalý nárůst nákladů. V neposlední řadě pak je s novými kapitálovými požadavky a snahou o vytvoření "zdravějšího" bankovního prostředí vyvíjen tlak na redukci nákladů, čehož primárním důsledkem je propouštění pracovníků a zvyšování nezaměstnanosti. Opět nelze dovodit, že takové opatření povede k hospodářskému růstu. Velká míra regulace tak nemusí být nutně vhodným prostředkem k zajištění zdravého a prosperujícího bankovního prostředí.

3.4. Dopad CRD IV na bankovní regulaci České republiky

Soubor CRD IV, zejména pak nařízení CRR představuje jeden z klíčových regulatorních instrumentů dopadající na úvěrové instituce. V České republice jeho ustanovení ovlivní činnost bank a spořitelních družstev, a malé míře i činnost nebankovních obchodníků s cennými papíry.¹⁴⁹ V návaznosti na nařízení CRR je nutné adaptovat národní předpisy tak, aby nebyly s nařízením v rozporu, a to od data jeho účinnosti, tj. 1.1.2014. Směrnici CRD IV bylo nutné do národních předpisů transponovat ve lhůtě do 31.12.2013. Změnou budou muset projít jak zákony, tak podzákoné právní předpisy. Pokud jde o zákony,

¹⁴⁹ Směrnice Capital Requirements Directive (CRD IV) a nařízení Capital Requirements Regulation (CRR). *Česká národní banka* [online]. [cit. 2014-02-01]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/faq/cape_otazky_a_odpovedi_smernice.html#2

adaptace na nařízení CRR a transpozice směrnice CRD IV se provede změnovým zákonem, (zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti se stanovením přístupu k činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry a dohledu nad nimi¹⁵⁰); součástí tohoto změnového zákona je změna zákona o bankách, změna zákona o České národní bance, změna zákona o stavebním spoření, změna zákona o spořitelních a úvěrních družstvech, změna zákona o podnikání na kapitálovém trhu a změna zákona o finančních konglomerátech.¹⁵¹

Ve vztahu k prováděcím vyhláškám tak kromě dopadu na předpisy upravující pravidelné předkládání informací institucemi České národní bance (vyhlášky k výkaznictví¹⁵²), nařízení CRR a směrnice CRD IV ovlivní i vyhlášku č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry (dále jen "obezřetnostní vyhláška").¹⁵³ Obezřetnostní vyhláška, která v současnosti po věcné stránce upravuje většinu oblastí, jež nově upravuje nařízení CRR a jejíž obsah se po nabytí účinnosti nařízení CRR stane v naprosté většině neaplikovatelný¹⁵⁴, bude zrušena a nahrazena novou

¹⁵⁰ Ke dni uzavření rukopisu byl návrh zákona ve 2.čtení (obecná rozprava). Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: Sněmovní tisky. *Psp.cz* [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/tisky.sqw>

¹⁵¹ Směrnice Capital Requirements Directive (CRD IV) a nařízení Capital Requirements Regulation (CRR). *Česká národní banka* [online]. [cit. 2014-02-01]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/faq/caste_otazky_a_odpovedi_smernice.html#2

¹⁵² např. Vyhláška č. 346/2013 Sb. o předkládání výkazů bankami a pobočkami zahraničních bank České národní bance, Vyhláška č. 426/2013 Sb. o předkládání výkazů spořitelními a úvěrními družstvy České národní bance.

¹⁵³ Směrnice Capital Requirements Directive (CRD IV) a nařízení Capital Requirements Regulation (CRR). *Česká národní banka* [online]. [cit. 2014-02-01]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/faq/caste_otazky_a_odpovedi_smernice.html#2

¹⁵⁴ Nařízení jako sekundární pramen práva má všeobecnou závaznost a jeho jednotlivá ustanovení jsou v členských státech Evropské unie vůči vymezeným adresátům přímo aplikovatelná. Obsah nařízení se netransponuje do příslušného právního aktu podle jednotlivých členských států (jak je tomu v případě směrnice). Naopak provedení

vyhláškou č. 23/2014 Sb., o výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry. Tato vyhláška se stala účinnou k 5. březnu 2014. Tato vyhláška upravuje požadavky na řídicí a kontrolní systém, obsah, zpracování a překládání zprávy o ověření řídicího a kontrolního systému pravidla pro krytí a omezení rizik, uveřejňování informací a některé informace a podklady předkládané České národní bance a pravidla pro pobočky bank z jiného než členského státu.¹⁵⁵

ČNB předpokládá přijetí dalších vyhlášek, za všechny lze zmínit např. vyhlášku, ve které bude upraven tzv. whistleblowing (blíže k tomu Kapitola 2.8.). Nově se zavádí i zmocnění pro ČNB k vydání opatření obecné povahy k provedení nařízení CRR.

Jak bylo uvedeno v Kapitole 2.3.3 Směrnice CRD IV zakotvuje možnost, aby členské státy po bankách požadovaly tři typy rezerv - bezpečnostní rezervu, rezervu ke krytí systémového rizika a proticyklickou kapitálovou rezervu. Česká národní banka bude podle dostupných informací¹⁵⁶ usilovat o uplatňování těchto rezerv co nejdříve od účinnosti CRD IV, tedy již v průběhu roku 2014. Přístup k jednotlivým rezervám však bude diferencovaný. V případě bezpečnostní kapitálové rezervy ČNB od

národní transpozice nařízení by bylo v rozporu s pramenem práva EU nejvyšší právní síly, kterým je Smlouva o fungování Evropské unie. Blíže k aplikaci práva EU např. TOMÁŠEK, Michal, Vladimír TÝČ a Jiří MALENOVSKÝ. *Právo Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2013. Student (Leges). ISBN 978-80-87576-53-3.

¹⁵⁵ Další informace k vyhlášce jsou dostupné zde: Pravidla obezřetného podnikání – vyhláška č. 23/2014 Sb., o výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry. *Cnb.cz* [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/legislativa/obezretne_podnikani/prav_obez_podnik_vyhl_23_2_014.html

¹⁵⁶ Směrnice Capital Requirements Directive (CRD IV) a nařízení Capital Requirements Regulation (CRR). *Česká národní banka* [online]. [cit. 2014-02-01]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/faq/caste_otazky_a_odpovedi_smernice.html#2

počátku předpokládá její plošnou aplikaci na všechny instituce v plné výši 2,5 % kmenového kapitálu Tier 1.

Rezerva ke krytí systémového rizika by měla být aplikována rovněž od počátku, bude se však týkat pouze několika vybraných institucí. Rezerva ke krytí systémového rizika bude ČNB určována v závislosti na míře, jak daná banka přispívá k celkovému systémovému riziku, a to při překročení stanovené úrovně systémové významnosti. ČNB bude určovat příspěvek dané banky k celkovému systémovému riziku na základě sady zhruba dvaceti indikátorů - velikosti dané banky, složitosti banky, provázanosti banky se zbytkem finančního sektoru a její nenahraditelnosti. Při stanovení výše požadované rezervy bude ČNB brát v potaz i případnou existenci významných dceřiných společností dané banky v rámci českého finančního sektoru. Tato kapitálová rezerva se v současné době týká v České republice čtyř bank¹⁵⁷, jejichž případné problémy by mohly ohrozit celý bankovní systém. Počet a složení těchto institucí se dle stanovených indikátorů může v budoucnosti měnit. Rezerva bude odvozena od příspěvku těchto bank k systémovému riziku pro celý finanční trh v ČR a v první fázi se bude pohybovat diferencovaně od 1 do 3 procent kapitálu.¹⁵⁸

Pokud jde o proticyklickou kapitálovou rezervu, pro období nejbližších dvou let ČNB tvorbu dodatečných kapitálových rezerv z tohoto titulu nepředpokládá.

¹⁵⁷ Těmito bankami je Česká spořitelna, a.s., Komerční banka, a.s., Československá obchodní banka, a. s., UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.

¹⁵⁸ Směrnice Capital Requirements Directive (CRD IV) a nařízení Capital Requirements Regulation (CRR). *Česká národní banka* [online]. [cit. 2014-02-01]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/faq/cape_otazky_a_odpovedi_smernice.html#2

Závěrem lze s odkazem na postoj českých bank dopad nových regulatorních pravidel na bankovní prostředí v České republice zhodnotit tak, že vzhledem k silně obezřetnému a konzervativnímu přístupu managementu českých bank je výchozí pozice pro vstřebání regulatorních změn oproti bankám v eurozóně velmi dobrá, podstatným faktorem však bude dopad nové regulace na mateřské banky v zahraničí, který může sekundárně ovlivnit bankovní sektor v České republice (především v rámci skupinového řízení kapitálu, likvidity a rizik).¹⁵⁹

¹⁵⁹ Basel III: Požadavky nové regulace a její dopad na bankovní sektor. LAUŠMANOVÁ, Monika. *Csas.cz* [online]. 2010 [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: http://www.csas.cz/static_internet/cs/Komunikace/Tiskove_centrum/Prezentace_novi_nari/Prilohy/101208_Basel_III_dopady_regulace.pdf

4. Bankovní unie - Pilíř II: Jednotný mechanismus dohledu

Evropskou bankovní regulaci lze definovat jako koncipování a prosazování podmínek, pravidel a rámce činnosti bankovních institucí v evropské ekonomice. Bankovní dohled potom představuje kontrolu nad dodržováním stanovených pravidel činnosti jednotlivých institucí a nad vývojem celého bankovního systému, včetně přijímání opatření k zajištění nápravy a odstranění nedostatků při neplnění stanovených pravidel. Bankovní dohled tak hraje neméně důležitou roli, neboť nelze účinně nastavovat podmínky a pravidla, aniž by jejich dodržování určitý orgán nekontroloval. Dohled nad jednotlivými bankami (úvěrovými institucemi) byl až do přijetí příslušných právních aktů koordinován, krize však ukázala, že samotná koordinace, zejména v kontextu jednotné měny, nestačí. Vzhledem k tomu, že většina finančních institucí působí v současné době na trzích mnoha členských států, dospěli unijní legislativci k závěru, že zajištění uceleného a řádného přehledu o celé bankovní skupině a jejím celkovém zdraví je možno dosáhnout pouze důslednou integrací do jediného dohledového orgánu.

Bankovní dohled, resp. jednotný dohledový mechanismus (*Single Supervisory Mechanism*) představuje po bankovní regulaci druhý klíčový pilíř bankovní unie, bez něhož by ani existence pravidel obsažených v CRD IV měla svůj smysl.¹⁶⁰ Spolu s novými regulatorními pravidly tak byla na půdě Evropské unie přijata klíčová rozhodnutí, na jejichž základě postupně nabývá obrysů i představa o jednom centralizovaném dohledovém orgánu pro celou Evropskou unii.

¹⁶⁰ K tomu např. Europe's banks applaud the adoption of SSM. *European Banking Federation: Press release* [online]. Brusel, 2013 [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: http://www.ebf-fbe.eu/uploads/EBF_004804%20-%20Press%20release%20SSM%2015.10.pdf

4.1. Jednotný bankovní dohled

První zřetelné kontrury rámce jednotného systému bankovního dohledu lze spatřit v polovině prosince roku 2012, kdy byla evropskými ministry financí přijata dohoda o zavedení jednotné bankovní unie s jednotným bankovním dohledem vtěleným do Evropské centrální banky¹⁶¹ (dále také "ECB"), ve které bylo schváleno, že Evropská centrální banka by měla od roku 2014 vykonávat přímý obezřetnostní dohled nad nevýznamnějšími úvěrovými institucemi (*significant credit institutions*) eurozóny (těmi, jejichž pád by mohl představovat systémové riziko, tedy banky s aktivy převyšujícími 30 mld. eur a/nebo ty, jejichž podíl na národním bankovním sektoru tvoří 20% národního HDP a současně tento podíl dosáhne alespoň 5 mld. eur¹⁶²) a rovněž doplňkový dohled nad finančními konglomeráty. S přímou odpovědností za dohled nad zhruba 200 až 300 bankami byla touto dohodou Evropské centrální bance svěřena i pravomoc nařídít národním autoritám zúčastněných států, aby přijaly potřebná opatření, a tedy i možnost intervence do pravomocí národních dohledových orgánů - tím lze dosáhnout toho, že ECB bude moci uplatňovat své pravomoci i nad bankami, které jí přímo nepodléhají. Dohoda o zřízení jednotného mechanismu dohledu (dále také "SSM") v prosinci 2012 tak představovala milník na cestě evropské bankovní integrace tím, že povýšila odpovědnost za bankovní dohled na evropskou úroveň.

V polovině října roku 2013 bylo v návaznosti na výše zmíněnou dohodu přijato Nařízení, kterým byly Evropské centrální bance svěřeny zvláštní

¹⁶¹ Press release database: 3214th Council meeting Economic and Financial Affairs. *Europa.eu* [online]. Brusel, 12. prosinec 2012 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_PRES-12-524_en.htm

¹⁶² Monitoring legislativy EU: Institucionální záležitosti v prosinci 2012. *Euroskop.cz* [online]. [cit. 2014-02-03]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8443/21749/clanek/institucionalni-zalezitosti-v-prosinci-2012/>

úkoly týkající se politik, které se vztahují k obezřetnostnímu dohledu nad úvěrovými institucemi ¹⁶³. Přijetím tohoto nařízení byla ukončena legislativní fáze budování SSM, na níž navázala fáze technických příprav, která by neměla trvat déle než jeden rok. Po uplynutí této lhůty převezme ECB úkoly, které jsou jí svěřeny tímto nařízením, konkrétně ke dni 4. listopadu 2014¹⁶⁴.

Nařízení do svého textu v podstatě přešlo dohodu z prosince 2012, když v článku 6 stanoví, že ECB odpovídá za účinné a konzistentní fungování jednotného mechanismu dohledu. ECB je tak odpovědnou institucí za výkon jednotného dohledu v celém bankovním systému eurozóny, bude však přímo dozorovat pouze významné banky, jejichž celková hodnota aktiv převyšuje 30 miliard EUR nebo poměr jejich celkových aktiv vůči HDP zúčastněného členského státu, v němž je usazena, převyšuje 20 %, není-li celková hodnota jejich aktiv nižší než 5 miliard EUR. Požadavek na výši nejméně 5 miliard EUR tak vylučuje nejmenší banky nejmenších členských států (v eurozóně to jsou Kypr, Estonsko a Malta), u kterých se předpokládá, že nejsou systémově důležité. Bez ohledu na uvedené však ECB plní úkoly, které jsou jí svěřeny příslušným nařízením, ve vztahu ke třem nejvýznamnějším úvěrovým institucím v každém zúčastněném členském státě, a to bez ohledu na jejich absolutní velikost. Za nevýznamnou se rovněž nepovažuje instituce, která získala veřejnou finanční pomoc nebo pomoc z Evropského nástroje finanční stability

¹⁶³ Nařízení Rady (EU) č. 1024/2013 ze dne 15. října 2013, kterým se Evropské centrální bance svěřují zvláštní úkoly týkající se politik, které se vztahují k obezřetnostnímu dohledu nad úvěrovými institucemi

¹⁶⁴ Building banking union: Key steps towards the Single Supervisory Mechanism. *European Central Bank: Banking Supervision* [online]. [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/en_dec_2014_05_fen.pdf?5105e4c768e886be0f5844b03a868418

(*European Financial Stability Facility*) či Evropského stabilizačního mechanismu (*European Stability Mechanism*).¹⁶⁵

Zhodnocení, zda je daná úvěrová instituce považována za významnou tak závisí na celkové hodnotě aktiv instituce, významu pro ekonomiku v daném členském státě, případně celkovém významu instituce v Evropské unii a významu jejích přeshraničních činností. Dle dostupných informací se očekává, že ECB bude přímo dohlížet nad zhruba 130 úvěrovými institucemi, což představuje téměř 85% celkových bankovních aktiv v eurozóně, přičemž toto číslo odráží konsolidovanou situaci, tj. zahrnuje bankovní skupiny, které zahrnují celou řadu jednotlivých úvěrových institucí, které počítají jako jedna instituce.¹⁶⁶

Dohled nad ostatními bankami budou provádět národní dohledové orgány, jejich povinností však bude s ECB spolupracovat a ECB informovat o všech závažných rozhodnutích. Na základě této spolupráce tak bude ECB dohlížet i nad institucemi, nad kterými přímý dohled (*direct supervision*) nevykonává. ECB může nicméně na základě vlastní iniciativy převzít dohled i nad méně významnými úvěrovými institucemi (*less-significant credit institutions*)¹⁶⁷, vyžádá-li si to jednotná aplikace dohledových standardů. ECB se také stane jediným subjektem, který

¹⁶⁵ K tomu dále viz článek 6 Nařízení Rady (EU) č. 1024/2013 ze dne 15. října 2013, kterým se Evropské centrální bance svěřují zvláštní úkoly týkající se politik, které se vztahují k obezřetnostnímu dohledu nad úvěrovými institucemi

¹⁶⁶ How many credit institutions will be supervised?: Banking Supervision. *European Central Bank: Banking Supervision* [online]. [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.ecb.europa.eu/ssm/html/index.en.html>

¹⁶⁷ How will it work?: Banking Supervision. *European Central Bank: Banking Supervision* [online]. [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.ecb.europa.eu/ssm/html/index.en.html>

budě udělovat povolení k zahájení činnosti úvěrových institucí¹⁶⁸, které mají být usazeny v tzv. zúčastněných členských státech¹⁶⁹.

Jednotný mechanismus dohledu by měl dle předmětného nařízení zahrnovat alespoň všechny členské státy eurozóny; účast v jednotném mechanismu dohledu je pro tyto členské státy povinná. Dohledový mechanismus je současně otevřen i účasti dalších členských států Evropské unie, které se chtějí podílet na jeho hlubší integraci. I tyto státy pak de facto přesunují své pravomoci do rukou Evropské centrální banky, jelikož pokud s ECB navážou tzv. úzkou spolupráci (*close cooperation*), je ECB oprávněna domácím orgánům udělovat pokyny a požadavky k činnosti.

Členské státy mimo eurozónu se tak mohou rozhodnout, zda s ECB úzkou spolupráci naváží. Úzká spolupráce přitom musí být potvrzena i ze strany Evropské centrální banky; pokud ECB souhlasí, bude rozhodnutí o úzké spolupráci uveřejněno v Úředním věstníku Evropské unie. Obsah, forma a náležitosti žádosti o úzkou spolupráci, včetně procesu posuzování a možnosti ukončení jsou upraveny v rozhodnutí ECB o úzké spolupráci¹⁷⁰.

¹⁶⁸ Každá žádost o povolení k zahájení činnosti úvěrové instituce, která má být usazena v zúčastněném členském státě, musí být podána vnitrostátním příslušným orgánům členského státu, ve kterém má být úvěrová instituce usazena v souladu s požadavky stanovenými v příslušných vnitrostátních právních předpisech. Jestliže žadatel splňuje všechny podmínky povolení stanovené v příslušných vnitrostátních právních předpisech uvedeného členského státu, vnitrostátní příslušný orgán přijme ve lhůtě stanovené příslušnými vnitrostátními právními předpisy návrh rozhodnutí navrhnout ECB, aby povolení udělila. Návrh se považuje za přijatý, pokud ECB ve lhůtě 10, resp. 20 dnů nevyjádří námitky.

¹⁶⁹ zúčastněným členským státem je členský stát, jehož měnou je euro, nebo členský stát, jehož měnou není euro, ale který navázal úzkou spolupráci

¹⁷⁰ Decision of the European Central Bank of 31 January 2014 on the close cooperation with the national competent authorities of participating Member States whose currency is not the euro (ECB/2014/5). *European Central Bank: Banking*

Mimo vydávání a odnímání povolení k činnosti úvěrových institucí, posuzování oznámení o nabytí a zcizení kvalifikovaných účastí v úvěrových institucích, je jedním z primárních úkolů Evropské centrální banky zajistit dodržování unijních aktů (nařízení a vnitrostátních právních aktů implementujících příslušné směrnice), které pro úvěrové instituce stanoví obezřetnostní požadavky v oblasti kapitálu, sekuritizace, omezení velkých expozic, likvidity, pákového efektu, systému správy a řízení, mechanismů kontroly, odměňování, včetně podávání zpráv a zveřejňování informací o těchto záležitostech. ECB je dále oprávněna provádět kontroly včetně posuzování fúzí a akvizic příslušných bank, vykonávat dohled na konsolidovaném základě a doplňkový dohled nad finančními konglomeráty a vykonávat dohled nad ozdravnými plány úvěrových institucí.

Plněním úkolů svěřených ECB je pověřena Rada dohledu složená z předsedy a místopředsedy, čtyř zástupců ECB (jmenování Radou guvernérů), a jednoho zástupce vnitrostátního příslušného orgánu v každém zúčastněném členském státě.

4.2.Limity jednotného dohledového mechanismu

Ačkoliv je jednotný mechanismus dohledu vymezen velmi široce, lze poukázat na některé z jeho limitů. Rozsah pravomocí jednotného mechanismu dohledu je v zásadě omezen třemi směry: vymezením členských států, pro které je účast v mechanismu povinná, rozsahem pokrytí finančního sektoru, a omezením s ohledem na úkoly, které vykonává.

Supervision [online]. [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/en_dec_2014_05_fen.pdf?5105e4c768e886be0f5844b03a868418

4.2.1. Účastnické členské státy

Za hlavní limit jednotného mechanismu dohledu lze označit skutečnost, že jeho mandatorními členy jsou pouze členské státy Evropské unie, jejichž měnou je euro. Je otázkou, zdali nastavení bez nutně účasti všech členských států Evropské unie neznamena *de facto* právě konec jednotného vnitřního finančního trhu. V rámci zemí, které vyslovily nesouhlas s účastí v systému jednotného bankovního dohledu, může a pravděpodobně bude docházet k situaci, že ačkoliv banky v zemích jako je Česká republika či Velká Británie nebudou spadat pod dohledové pravomoci Evropské centrální banky, budou tyto banky nuceny mateřskou společností k transformaci z dceřiné společnosti na pobočku, protože pobočka už nepodléhá regulaci domácího orgánu dohledu, ale orgánu té země, ve které sídlí mateřská banka.¹⁷¹ To, že se nejedná pouze o teoretický příklad lze demonstrovat na transformaci Citibank z dceřiné společnosti na pobočku v roce 2008. Česká republika však podmínila svůj souhlas se vznikem, nikoliv s účastí, bankovní unie a jednotného bankovního dohledu zárukami spočívajícími v příslibu, že v případě takové transformace bude mít rozhodující pravomoci Česká národní banka.¹⁷² Zdali budou tyto záruky naplněny, však nelze předjímat.

Užší integrace a harmonizace pravidel proto nemusí mít nutně tížený výsledný efekt na jednotný bankovní trh právě díky možnosti neúčastnit se jednotné dohledového mechanismu. V souvislosti s tím je tak nezbytné zajistit, aby zavedením bankovní unie nedošlo k narušení jednotného bankovního trhu, např. tím, že banky, které nepodléhají jednotnému dohledovému mechanismu, by neměly na rozdíl od bank ze zúčastněných

¹⁷¹ KUBÁŇOVÁ, K. Vývoj právní regulace spojené s přijetím Jednotného bankovního dohledu. *Daně a finance*, 2013, roč. 21, č. 2-3. ISSN: 1801- 6006.

¹⁷² IBID

členských států rovný přístup k prostředkům z jednotného fondu pro řešení problémů bank.

4.2.2. Předmět dohledu

Druhým z omezení, které limituje dosah jednotného dohledového mechanismu je, že nepokrývá celý finanční sektor. Mechanismu budou v zásadě podléhat pouze úvěrové instituce. Dohledu tak nebudou podléhat investiční podniky, ačkoliv tyto mohou mnohdy provozovat činnosti podobné těm, které provozují úvěrové instituce. Investiční podniky podle práva EU nepřijímají vklady od veřejnosti a nelze je tak definovat jako banky (úvěrové instituce), nicméně např. francouzské právo investiční podniky za banky považuje, tato definice však není pro účely práva evropského relevantní.¹⁷³ Dohledu pak dále nebudou podléhat další podniky, které nespadají pod definici úvěrové instituce, mj. pojišťovny, hedgeové fondy, penzijní fondy atp. Tyto typy finančních institucí budou nadále podléhat dohledu na národní úrovni.

Ačkoliv na půdě Evropské unie byly zaznamenány snahy¹⁷⁴ o rozšíření bankovní unie na *unii finanční*, v rámci které by jednotnému dohledu podléhalo podstatně širší spektrum finančních institucí, tyto snahy nenabývaly reálných obrysů. Navrhnuté nastavení tak může v mnohých případech vést k nežádoucím důsledkům. V případě významné finanční instituce, která vykonává činnost jak v oblasti pojišťovnictví, tak v oblasti

¹⁷³ The Single Supervisory Mechanism: A Sound First Step in Europe's Banking Union?: European Affairs Programme Working Paper. VERHELST, Stijn. [online]. EGDMONT Institute [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.egmontinstitute.be/papers/13/eur/Single%20Supervisory%20Mechanism.pdf>

¹⁷⁴ Srovnej s: Towards a European financial union and a more solid European banking sector. BARNIER, Michel. *Europa.eu: Press release database* [online]. [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-12-554_en.htm?locale=en

bankovníctví, tak bude nad oblastí pojišťovnictví dohlížet národní dohledový orgán, zatímco nad oblastí bankovní bude dohlížet ECB. Takové uspořádání bude vyžadovat o to důslednější spolupráci mezi národním dohledovým orgánem a ECB, a to zejména ve vztahu k systémovému riziku. Klíčová tak bude zejména výměna informací a jejich efektivní vyhodnocení, ke kterému bude ze strany pracovníků ECB nutná hluboká znalost bankovního a pojistného prostředí a souvisejících rizik.

4.2.3. Možný střet zájmů

Jednou z velmi diskutovaných otázek při ustanovení Evropské centrální banky jako jednotného dohledového orgánu pro významné úvěrové instituce členských států, jejichž měnou je euro, byly i obavy, zda zakotvení takových pravomocí do orgánu, který je centrální bankou pro jednotnou evropskou měnu euro a jehož hlavním úkolem je udržovat hodnotu eura a tedy cenovou stabilitu v eurozóně¹⁷⁵, nemůže vést ke střetu zájmů mezi dohledovými a monetárními pravomocemi. Takovým příkladem může být poskytování likvidity bankám, což může stabilizovat finanční systém, ale takový krok může rovněž vést k vyšší inflaci.¹⁷⁶ Tím, že se ECB při současném zachování měnových funkcí stane orgánem dohledu, může brát úvahu, jaké měnové dopady může mít právě výkon té které dohledové pravomoci (např. právě poskytnutí likvidity) a může se tak při posuzování svých kroků zachovat jinak, než kdyby byla pouze orgánem pro měnovou politiku nebo jednotným orgánem dohledu. Na problematiku střetu zájmů upozornila i Larosièrova zpráva, v níž je

¹⁷⁵ Úloha Evropské centrální banky. *Ecb.europa.eu* [online]. [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: http://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/escb/html/mission_eurosys.cs.html

¹⁷⁶ DE GREGORIO, J., 2010, Recent challenges of inflation targeting. In: Perspectives on inflation targeting, financial stability and the global crisis, BIS Papers No 51.

uvedeno, že ECB je primárně zodpovědná za měnovou politiku a přidání povinností v oblasti mikro dohledu (*micro-supervisory duties*) by mohlo zasahovat do jejího základního mandátu.¹⁷⁷

Ve vztahu k hrozícímu střetu zájmů byl opakovaně vznesen požadavek na vytvoření čínských zdi¹⁷⁸. Dle článku 25 (*Oddělení od funkce měnové politiky*) Nařízení 1024/2013 provádí ECB své dohledové pravomoci nezávisle na pravomocech souvisejících s měnovou politikou. Zaměstnanci pověřeni plněním úkolů v oblasti dohledu mají být organizačně odděleni od zaměstnanců plnících jiné úkoly svěřené ECB a vztahují se na ně oddělené hierarchické linie. ECB má dále zajistit, aby Rada guvernérů při výkonu své činnosti plně rozlišovala, zda jde o funkce týkající se měnové politiky, nebo funkce v oblasti dohledu; součástí tohoto rozlišení jsou i striktně oddělená zasedání a pořady jednání. Za účelem zajištění oddělení měnové politiky od úkolů v oblasti dohledu má ECB povinnost zajistit mediační komisi.

Oddělení dohledové a měnové politiky je reflektováno i v rámci navrhovací fáze rozhodovacího procesu, ve kterém má klíčovou roli Rada dohledu (*Supervisory board*). Tato Rada dohledu je složena i ze zástupců příslušných vnitrostátních orgánů dohledu každého zúčastněného členského státu; zástupci ve velké většině případů však zastupují domovský orgán, který nad příslušnými institucemi vykonává jak

¹⁷⁷ The High Level Group of Financial Supervision in the EU (The de Larosière Group): The Report. *Ec.europa.eu* [online]. Brusel, 2009 [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/finances/docs/de_larosiere_report_en.pdf

¹⁷⁸ Např. SCHÄUBLE, Wolfgang. How to protect EU taxpayers against bank failures. *Financialtimes.com* [online]. [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/d270a89e-f213-11e1-8973-00144feabdc0.html#axzz2uzqveRoh>

dohledové, tak měnové pravomoci¹⁷⁹, a tudíž k důslednému oddělení na půdě ECB nelze z tohoto hlediska dojít.

Nařízení 1024/2013 hovoří o oddělení úkolů související s měnovou politikou a politikou dohledu; co se týká přímo rozhodovacího procesu, takové oddělení chybí. Ačkoliv tak budou úkoly týkající se dohledu svěřeny Radě dohledu, tato pouze připravuje návrhy postupů a rozhodnutí, jejichž finální schválení je závislé na souhlasu Rady Guvernérů (*Governing Council*). Jednou z klíčových rolí Rady Guvernérů je však určování měnové politiky eurozóny¹⁸⁰. Pokud je tedy finálním orgánem pro přijetí rozhodnutí týkající se dohledu orgán, jehož posláním je formulace měnové politiky eurozóny, nelze označit požadavek na vytvoření čínských zdí za naplněný, neboť je téměř nemožné, aby se jeho členové při přijímání rozhodnutí v určité oblasti naprosto odprostili od myšlenek a obav, co takové rozhodnutí způsobí nebo jaké následky může způsobit v oblasti jiné.

¹⁷⁹ V 11 z 17 zemí eurozóny je bankovní dohled prováděn centrální bankou. VERHELST, Stijn. *Assessing The Single Supervisory Mechanism: Passing The Point Of No Return For Europe's Banking Union*. 2013. ISBN 978-90-382-2178-6. Dostupné z: <http://www.egmontinstitute.be/paperegm/ep58.pdf>

¹⁸⁰ Provádění měnové politiky v eurozóně: Obecná dokumentace k nástrojům a postupům měnové politiky eurosystému. In: *Ecb.europa.eu* [online]. [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/gendoc201109cs.pdf?b86e011725024f90cb4e92ca4eef2f89>

5. Bankovní unie - Pilíř III: Jednotné řešení problémů úvěrových institucí

5.1. Subsidiarita směrnice o ozdravných postupech

Jak se ukázalo, většina členských států Evropské unie neměla v době, kdy finanční krize zasáhla Evropu, jasně stanové krizové řízení a krizové plány, což vedlo k potřebě finanční "injekce" z veřejných zdrojů. Členským státům tak bylo doporučeno, aby pro případ další krize připravily krizovou strategii, ve které by byla stanovena pravidla, jak se bude postupovat, kdo je odpovědný, co lze z této odpovědnosti vyvodit a kdo a z čeho bankovní selhání zaplatí. S návrhem pravidel krizového řízení přišla v roce 2012 Evropská komise. Komise navrhla text směrnice, kterou se zakotví rámec pro plány ozdravných postupů a řešení problémů bank¹⁸¹ (blíže k ozdravným postupům viz kapitola 2.7). Jak je v této práci výše uvedeno, návrh směrnice se spoléhá na síť vnitrostátních orgánů a fondů pro řešení problémů bank. I když tato síť bude významným krokem vpřed k minimalizaci různorodosti vnitrostátních přístupů a roztržitosti jednotného trhu, takový přístup se nejeví jako dostatečný pro státy, které sdílejí společnou měnu a jsou pod jednotným dohledem Evropské centrální banky.

Jestliže tedy dochází k přesunu dohledových pravomocí z národní úrovně na úroveň evropskou, totéž by se v rámci jednotné koncepce mělo dle unijních legislativců provést i pro krizové řízení. Orgán zabývající se dohledem a důsledky neúspěšného bankovního dohledu by měl být na

¹⁸¹ Návrh Směrnice Evropského Parlamentu a Rady, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení problémů úvěrových institucí a investičních podniků a kterou se mění směrnice Rady 77/91/EHS a 82/891/ES, směrnice 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES a 2011/35/ES a nařízení (EU) č. 1093/2010

stejné úrovni, tj. na úrovni evropské; jen tak lze dosáhnout maximalizace efektivity jednotného bankovního dohledu a bankovní unie vůbec.¹⁸² Pokud se totiž během krize vyskytnou nedostatky a pokud nedojde k rychlé dohodě nad jejich řešením, může to situaci ještě dále zhoršit.¹⁸³ Z tohoto důvodu byl nad rámec směrnice přijat návrh nařízení, které má vytvořit jednotný ústřední systém pro řešení bankovních problémů včetně zřízení jednotného fondu.

5.2. Jednotný systém pro řešení problémů bank

Jednotný systém pro řešení problémů bank a investičních podniků (*Single Resolution Mechanism*, dále také "SRM") je nezbytným doplňkem jednotného mechanismu dohledu¹⁸⁴, neboť dohledové pravomoci musí být doplněny pravomocemi a postupy v případě, že dohled odhalí příslušná selhání.

Finální podoba SRM zatím ještě není známá, Evropská komise však v červenci 2013 zveřejnila návrh nařízení, kterým se stanoví jednotná pravidla a jednotný postup pro řešení problémů úvěrových institucí a některých investičních podniků v rámci jednotného mechanismu pro řešení problémů a jednotného fondu pro řešení problémů bank¹⁸⁵. Návrh nařízení v zásadních bodech odpovídá směrnici o stanovení ozdravných

¹⁸² Srovnej s VÉRON, N., WOLFF, G. B. (2013). *From Supervision to Resolution: Next Steps on the Road to European Banking Union* (No. 2013/04). Bruegel Policy Contribution

¹⁸³ BOFINGER, P., BUCH, C. et al., *Stable Architecture for Europe – Need for Action in Germany*. German Council of Economic Experts, Annual Report. 2012.

¹⁸⁴ Srovnej s EIJFFINGER, S. C. (2013). *Single Resolution Mechanism. Banking Union: The Single Resolution Mechanism*, 45.

¹⁸⁵ Návrh Nařízení Evropského Parlamentu a Rady, kterým se stanoví jednotná pravidla a jednotný postup pro řešení problémů úvěrových institucí a některých investičních podniků v rámci jednotného mechanismu pro řešení problémů a jednotného fondu pro řešení problémů bank a mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010

postupů (tj. plánování řešení problémů, raná intervence, řešení problémů, sankční pravomoc atd.), hlavní odlišnost je však v odpovědném orgánu (v rámci směrnice je to národní orgán, v rámci nařízení je to především Výbor pro řešení problémů bank, ECB a Evropská komise) a v procesu řešení problémů.

Postup pro řešení problémů úvěrových institucí a některých investičních podniků je navrhován tak, že Evropská centrální banka oznámí hrozící úpadek banky působící v eurozóně (nebo založené v členském státě, který je součástí bankovní unie) Evropské komisi, příslušným národním orgánům, příslušným ministerstvům a nově zřízenému Výboru pro řešení problémů bank¹⁸⁶ (dále jen "Výbor"). Výbor posoudí, zda se jedná o systémovou hrozbu a zda neexistuje žádné řešení v soukromém sektoru. Pokud Výbor dojde k tomu, že se jedná o systémovou hrozbu, doporučí Komisi, aby zahájila postup řešení problémů. Komise pak rozhodne o zahájení řešení problémů a vymezí Výboru rámec pro použití nástrojů k řešení problémů a fondu na podporu opatření k řešení problémů.

Vhodnost svěření pravomoci rozhodovat o zahájení řešení problémů bank Evropské komisi je však stále předmětem diskuze. Komise by tím totiž získala možnost přijímat rozhodnutí, která mohou mít výrazné fiskální důsledky pro členské státy, což neodpovídá právnímu základu nařízení (čl. 114 SFEU¹⁸⁷), jehož cílem je harmonizace předpisů za účelem

¹⁸⁶ Výbor pro řešení problémů je agenturou Evropské unie, která má zvláštní právní strukturu. Výbor má právní subjektivitu.

¹⁸⁷ Srovnej s Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie. In: *Eur-lex.europa.eu* [online]. Úřední věstník Evropské unie, 2010 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0047:0200:cs:PDF>

vytvoření a zajištění fungování vnitřního trhu.¹⁸⁸ Finální nastavení rozhodovacího procesu je proto zcela klíčové, protože je to právě nastavení rozhodovacího procesu, které může ve výsledku přímo ovlivnit dopad úpadku banky a minimalizovat tak účast daňových poplatníků na hrazení nákladů vznikajících při řešení problémů úvěrových institucí.

Při zachování stávající podoby návrhu nařízení bude SRM přímo zodpovědný za řešení problémů všech bank v členských státech, které jsou součástí jednotného mechanismu dohledu. Snahou Evropské komise je, aby bylo toto nařízení přijato do konce první poloviny roku 2014, tj. před volbami do Evropského parlamentu. Účinné by pak mělo být počátkem roku 2015.¹⁸⁹ Účinnosti by měl SRM dle předpokladů nabýt k 1. lednu 2015, od 1. ledna 2016 by se měl ujmout svých funkcí při řešení bankovních problémů.

5.3. Jednotný fond pro řešení problémů bank

Přenesení pravomoci k provádění bankovního dohledu na unijní úroveň s sebou nese potřebu vytvoření dostatečné finanční kapacity pro řešení mnohdy nákladné sanace bank. Ministři rady ECOFIN se v prosinci 2013 shodli¹⁹⁰, že bude vytvořen jednotný fond pro řešení bankovních

¹⁸⁸ Usnesení Výboru pro záležitosti Evropské unie k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví jednotná pravidla a jednotný postup pro řešení problémů úvěrových institucí a některých investičních podniků v rámci jednotného mechanismu pro řešení problémů a jednotného fondu pro řešení problémů bank a mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010. [online]. 2013 [cit. 2014-03-07]. Dostupné z:

<http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/original/70450/59176>

¹⁸⁹ Proposal for a Single Resolution Mechanism for the Banking Union – frequently asked questions. *Europa.eu* [online]. [cit. 2014-03-08]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-675_en.htm

¹⁹⁰ ECOFIN agrees general approach on Single Resolution Mechanism. *Consilium.europa.eu* [online]. Brusel, 2013 [cit. 2014-03-19]. Dostupné z:

problémů (*Single Resolution Fund*, dále také „SRF“), jehož obsah bude tvořen z příspěvků bank vybíraných členskými zeměmi. Při svém vzniku má být tento fond složen z národních segmentů, které budou postupně zvyšovat svoji vzájemnost (*mutualisation*), čili oslabovat vazbu mezi národním původem příspěvků do SRF a sídlem ozdravované banky.

Vytvoření jednotného fondu pro řešení problémů bank je nicméně problematické zejména z toho důvodu, že stále nedošlo k dohodě nad tím, jaký bude společný postup členských států ve vztahu k současným problematickým aktivům. Návrh nařízení však počítá s tím, že nejpozději do deseti let¹⁹¹ od vstupu tohoto nařízení v platnost dosáhnou dostupné finanční prostředky fondu výše nejméně 1 % hodnoty vkladů všech úvěrových institucí povolených v zúčastněných členských státech. Na základě údajů z roku 2011 by měl měla výsledná suma fondu dosáhnout zhruba 55 miliard EUR, cílová velikost fondu však bude dynamická a automaticky se zvýší v případě, že by bankovní sektor rostl¹⁹². Jednotlivé příspěvky každé instituce se budou vybírat alespoň jednou ročně a vypočítají se v poměrné výši k celkové hodnotě závazků instituce.

5.4. Zhodnocení SRM

Důvodová zpráva k návrhu nařízení uvádí, že pokud jde o schopnost jednotného mechanismu pro řešení problémů produkovat účinná

http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ecofin/140190.pdf

¹⁹¹ Evropská bankovní federace doporučila, aby byly prostředky do tohoto fondu shromažďovány postupně, minimálně však v horizontu 15 let. *Single Resolution Mechanism: one step further to the Banking Union. European Banking Federation: Press release* [online]. Brusel, 2013 [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: http://www.ebf-fbe.eu/uploads/EBF_003235%20-%20Single%20Resolution%20Mechanism.pdf

¹⁹² Proposal for a Single Resolution Mechanism for the Banking Union – frequently asked questions. *Europa.eu* [online]. [cit. 2014-03-08]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-675_en.htm

rozhodnutí, přispěje rozhodování na centrální úrovni k minimalizaci nákladů na řešení problémů jednak proto, že může docílit významných výhod, pokud jde o úspory z rozsahu v celé síti, a také proto, že napomůže vymahatelnosti a optimalitě rozhodnutí o řešení problémů.¹⁹³ Je skutečně otázkou, zda tento mechanismus povede ke snížení nákladů. Aby mohly být centralizované orgány schopny posoudit veškeré okolnosti a důsledky, budou muset být vybaveny rozsáhlým aparátem a pracovníky, kteří budou mít ekonomické a právní znalosti a budou znát lokálního bankovního trhu členského státu, ve kterém banka v obtížích působí nebo má své sídlo. Vzhledem k tomu, že bankovní unie má na počátku zahrnovat členy eurozóny, nicméně cílem je zahrnovat všechny členské státy Evropské unie, lze jen těžko usuzovat, že koncentrace takového množství odborníků na evropské úrovni povede k úsporám z rozsahu.

SRM si navíc v případě problémů banky jistě vyžádá spolupráci s národními orgány dohledu (těmi, kteří nedohlíží nad významnými úvěrovými institucemi), kteří znají situaci ve svém členském státě nejlépe. Nelze tak očekávat, že v dojde k výrazné redukci pracovníků těchto orgánů. Náklady na tyto orgány tudíž zůstanou zachovány a navíc k nim přibudou jistě nemalé operační náklady na zajištění chodu SRM. Rozdíl je pouze v tom, že náklady na SRM neponese daňový poplatník, ale budou hrazeny prostřednictvím příspěvků bank. Náklady se tedy nezredukují, pouze je budou hradit subjekty odlišné od těch, kteří hradí náklady na činnost národních autorit. Bankám tak přibudou další náklady,

¹⁹³ Důvodová zpráva k návrhu Nařízení Evropského Parlamentu a Rady, kterým se stanoví jednotná pravidla a jednotný postup pro řešení problémů úvěrových institucí a některých investičních podniků v rámci jednotného mechanismu pro řešení problémů a jednotného fondu pro řešení problémů bank a mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010

což může vést k snížení ziskovosti či ke snížení schopnosti úvěrovat ekonomiku. Naopak lze tedy konstatovat, že je více než pravděpodobné, že je to právě rozsah, kterým se jednotný systém pro řešení problémů bank ubírá, jakožto i celý rozsah bankovní unie, který rozhodně nepovede k zásadním úsporám.

Současně lze poukázat i na to, že nastavení hodnoty jednotného fondu na výši nejméně 1 % hodnoty vkladů všech úvěrových institucí povolených v zúčastněných členských státech se může v budoucnosti ukázat jako problematické. Jak uvádí i Evropská centrální banka¹⁹⁴, vklady nejsou nejvhodnějším měřítkem, jelikož nejsou schopny odrazit náklady na řešení případných problémů (sanaci) banky. Objem vkladů u banky totiž může být zachován, ale závazky banky mohou narůstat, či opačně - objem vkladů banky může růst, ale závazky banky mohou být na stejné úrovni.

5.5.Řešení současných problémů

ECB jako jednotný dohledový orgán pro členské státy zúčastněné v jednotném mechanismu dohledu má od národních autorit převzít pravomoci na podzim 2014. Jednotný mechanismus dohledu spolu s jednotným systémem pro řešení bankovních selhání je jedním z pilířů bankovní unie, jejímž smyslem je posílit konkurenceschopnost evropských bank a zabránit dalším krizím a bankovním selháním. V

¹⁹⁴ Opinion of the European Central Bank of 6 November 2013 on a proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing uniform rules and a uniform procedure for the resolution of credit institutions and certain investment firms in the framework of a Single Resolution Mechanism and a Single Bank Resolution Fund and amending Regulation (EU) No 1093/2010 of the European Parliament and of the Council (CON/2013/76). *Ecb.europa.eu* [online]. Brusel, 2013 [cit. 2014-03-19]. Dostupné z: http://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/en_con_2013_76_f_sign.pdf

rámci navrhovaných a přijatých řešení však není nikde ani nástin, jak budou řešeny probíhající krize a ztráty, které vznikly v rozmezí 2007 - 2013 (tzv. *legacy assets*).¹⁹⁵ Zatím stále není vyřešeno, zda za vzniklé ztráty zaplatí národní orgán (daňoví poplatníci) či zda bude na řešení podílet i Evropská unie či Evropská centrální banka prostřednictvím svých fondů. Absence řešení, jak naložit s *legacy assets*, se tak může ukázat jako zásadní limit rozvoje SRM.

¹⁹⁵ K tomu např. SRM agreement is essential to Banking Union, say banks. *European Banking Federation: Press release* [online]. Brusel, 2013 [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: http://www.ebf-fbe.eu/uploads/EBF_005881%20-%20press%20release%20SRM%20decision.pdf

6. Bankovní unie - Pilíř IV: Jednotný systém pojištění vkladů

Pojištění vkladů, resp. pojištění pohledávek z vkladů, slouží k ochraně vkladatelů, kteří mají u banky své úspory. Podstatou pojištění vkladů je záruka, že bankovním vkladatelům bude z určitého fondu (v České republice Fond pojištění vkladů¹⁹⁶) poskytnuta určitá náhrada v případě neschopnosti banky vyplatit u ní umístěné vklady, a to do předem stanovené výše. V Evropské unii je pojištění vkladů v kompetenci každého členského státu za stanovení určitých minimálních požadavků v rámci unijního práva, podle něhož se výše náhrady vypočítá z celkového objemu pojištěných vkladů jednotlivého vkladatele u dotčené banky a poskytuje se ve výši 100 % tohoto objemu, maximálně však do výše ekvivalentu 100 000 EUR pro jednoho vkladatele u jedné banky.

Evropská komise v roce 2010 předložila návrh na změnu Směrnice o systémech pojištění vkladů^{197, 198}. Navrhované úpravy se týkají zejména jednotného vymezení pojištěných vkladů, zjednodušení výplat náhrad pojištěných vkladů, financování fondů pojištění vkladů a stanovení pevné sazby z vkladů, určení úlohy systémů pojištění vkladů v rámci krizového řízení a zavedení zapůjčování prostředků mezi národními systémy pojištění vkladů. Směrnice o systémech pojištění vkladů bude dle

¹⁹⁶ Fond pojištění vkladů byl zřízen zákonem k bankách. Je upraven v § 41a a násl. Zdrojem Fondu jsou příspěvky od bank a další příjmy, kterými jsou zejména výnosy z investování peněžních prostředků, peněžní prostředky, které si Fond obstaral podle § 41i, návratné finanční výpomoci, a výtěžky z ukončených insolvenčních a likvidačních řízení.

¹⁹⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/19/ES z 30. května 1994 o systémech pojištění vkladů. *Eur-lex.europa.eu* [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:06:02:31994L0019:CS:PDF>

¹⁹⁸ Zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě: Přezkum směrnice 94/19/ES o systémech pojištění vkladů: KOM(2010) 368. *Eur-lex.europa.eu* [online]. Brusel, 2010 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0369:FIN:CS:PDF>

návrhu¹⁹⁹ současně v souladu se směrnicí o ozdravných postupech a řešení problémů bank, jelikož zavádí možnost zvýšit příspěvky do stávajících systémů pojištění vkladů za účelem pokrytí nákladů souvisejících se systémovým rizikem, úpadkem a řešením problémů. Text směrnice ještě nebyl oficiálně schválen.

V rámci bankovní unie se původně počítalo se „společným“ systémem pojištění vkladů (*Single Deposit Guarantee Scheme*), v současnosti však stále probíhá diskuse²⁰⁰ o tom, zda je takový systém nutný a vhodný a zda by nebylo zachování (harmonizovaného) vnitrostátního systému pojištění vkladů lepší volbou. Zdá se, že jednotný systém pojištění vkladů je tématem, ke kterému je přistupováno velmi obezřetně, neboť vytvoření takového systému by potenciálně zahrnovalo velké transfery finančních prostředků od jednoho členského státu k druhému (přes společný fond). Žádné oficiální návrhy ani jasné proklamace o zavedení jednotného systému pojištění vkladů zatím nebyly učiněny.²⁰¹

Čtvrtý pilíř bankovní unie tak (prozatím) neaspiruje na vytvoření celounijního mechanismu.

¹⁹⁹ Text směrnice ještě nebyl oficiálně schválen. Parlament a Rada dospěly k politické dohodě na třístranném zasedání dne 17. prosince 2013. Tuto politickou dohodu schválil Výbor stálých zástupců dne 20. prosince 2013. Hospodářský a měnový výbor zaslal dne 10. ledna 2014 Výboru stálých zástupců dopis, v němž nevznesl v dané věci žádné připomínky.

²⁰⁰ Blíže např. GROS, D; SCHOENMAKER, D. (2014), *European Deposit Insurance and Resolution in the Banking Union*. JCMS: Journal of Common Market Studies. DOI: 10.1111/jcms.12124

²⁰¹ Srovnej s Sdělení Komise Evropskému parlamentu podle čl. 294 odst. 6 Smlouvy o fungování Evropské unie týkající se postoje Rady v prvním čtení k přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady o systémech pojištění vkladů [přepřacované znění] 2010/0207 (COD). [online]. 2014 [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2014:0140:FIN:CS:PDF>

Závěr

Dohodu o vytvoření bankovní unie lze se všemi svými důsledky označit za jeden z milníků na cestě k harmonizované finanční Evropě. Poprvé v historii budou totiž banky v Evropské unii postupovat podle stejných obezřetnostních pravidel, bude nad nimi dohlížet jeden centralizovaný orgán, řešení jejich problémů již nebude v rukou vlád členských států, ale bude přesunuto na evropskou úroveň. Patrně také dojde k vytvoření jediného fondu, ze kterého budou rozdělovány prostředky v případě bankovních selhání. Bankovní unie je tak oprávněně označována za revoluci evropského bankovního sektoru a za nejvýznamnější reformu od doby přijetí společné měny euro.

Tato práce si kladla za cíl zanalyzovat klíčové změny nového regulatorního rámce a důsledky z těchto změn plynoucí, jakož i další pilíře vznikající bankovní unie. Jednotná pravidla bankovní regulace, tzv. *Single Rulebook*, představuje prozatím první pilíř, který nabyl plné účinnosti. Uvedení dalších pilířů se prozatím buď očekává, nebo jejich obsah ještě není definitivní.

Stanovení jednotných obezřetnostních pravidel, které budou shodně uplatňovány na banky a úvěrové instituce ve všech členských státech Evropské unie je tak jen prvním z kroků; dalším a ne-li klíčovým krokem bude zajištění efektivního systému jednotného bankovního dohledu a především jednotného systému pro řešení bankovních selhání. I přesto, že na půdě Evropské unie došlo k přijetí dohod, které jsou jakýmsi předstupněm pro vznik bankovní unie, je její dotvoření stále během na dlouhou trať. Je tak třeba očekávat, že i při své ambicióznosti nejprve vznikne pouze částečná bankovní unie a se všemi svými dílčími

mechanismy začne plně fungovat až za několik let. Neochota vypořádat problematická aktiva z minulosti, či vytvořit jednotný systém pojištění vkladů, který by měl být rovnocenně důležitým pilířem bankovní unie, jsou pouze příkladem toho, že členské státy jsou ve vztahu k bankovní unii stále zdrženlivé a že mají zájem na zachování určitých pravomocí na národní úrovni.

Bankovní unie s sebou nese velká očekávání zajištění finanční stability a hospodářského růstu. Avšak lze těžko usuzovat, zda nový regulační a dohledový rámec povede ke zlepšení situace a hospodářskému oživení - banky budou muset držet více kapitálu ve vyšší kvalitě a dodatečné kapitálové polštáře, budou to banky, kdo bude muset přispívat do jednotného fondu pro řešení bankovních krizí. Bankám se tak sníží objem prostředků, které budou moci půjčit, čímž se sníží i jejich schopnost úvěrovat ekonomiku a podporovat tak hospodářský růst. Navíc je potřeba zdůraznit, že náklady na zavedení, vytvoření a chod všech pilířů a současně na implementaci pravidel z nich plynoucích jsou jak pro daňové poplatníky, tak pro banky samotné velmi vysoké. Je proto otázkou, zda není cena za možnost, nikoliv však za jistotu, že se bude Evropská unie lépe bránit budoucím krizím, příliš vysoká.

I v této souvislosti je třeba znovu poznamenat, že ani bankovní unie nebude zárukou, že v budoucnu nepřijdou další finanční krize a že budou jejich následky zvládnuty lépe, než jak je tomu v současných dnech. Jestliže pád bank v některých členských státech znamenal po dlouhou dobu stagnaci ekonomiky a nejisté vyhlídky do budoucnosti, lze se jen s obavou dotazovat, co by znamenal krach několika evropských bank, které podléhají jednotným omezitelným pravidlům, centralizovanému

dohledu a jejichž úpadek má být financován z prostředků jiných, zdravých a obezřetných bank, pro ekonomiku evropskou.

Analogie s krachem bank v jednotlivých členských státech by totiž měla pro Evropskou unii fatální následky. Řešení této otázky, jakož i funkčnost a efektivita celého mechanismu bankovní unie, se tak ukážou až ve chvíli, kdy Evropu zasáhne finanční krize další.

Seznam použité literatury

Seznam použitých publikací a článků

ATIK, Jeffery. *Basel II: a post-crisis post-mortem*. *Transnational Law & Contemporary Problems*, 19 (2011): 731.

BAGEHOT, Walter, *Lombard Street: A Description of the Money Market*, London: Henry S. King, 1873.

BAKEŠ, M., KARFÍKOVÁ, M., KOTÁB, P., MARKOVÁ, H. a kol. *Finanční právo*. 6. upravené vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 549 s.

BOFINGER, P., BUCH, C. et al., *Stable Architecture for Europe – Need for Action in Germany*. German Council of Economic Experts, Annual Report. 2012.

CASEY, Jean-Pierre, LANNOO, Karel. *The MiFID implementing measures: Excessive detail or level playing field*. ECMI Policy Brief 1 (2006), p. 2.

CLAESSENS, Stijn, Lev RATNOVSKI, Manmohan SINGH. *Shadow banking: economics and policy*. No. 12. International Monetary Fund, 2012.

CRAIG, Paul, and Gráinne De Búrca. *EU law: text, cases, and materials*. Oxford University Press, 2011.

DEMIRGÜÇ-KUNT, Asli, Enrica DETRAGIACHE, Ouarda MERROUCHE. *Bank capital: lessons from the financial crisis*. IMF Working Papers (2010): s. 8.

DE GREGORIO, J., 2010, Recent challenges of inflation targeting. In: Perspectives on inflation targeting, financial stability and the global crisis, BIS Papers No 51.

DVOŘÁK, Petr. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Linde

EIJFFINGER, S. C. (2013). Single Resolution Mechanism. *Banking Union: The Single Resolution Mechanism*, 45.

ELLINGER, Eliahu Peter, LOMNICKA Eva, HARE Christopher. *Ellinger's Modern banking law*. Oxford University Press, 2011.

ELLIOTT, D. 2014. Lessons for Asia from Europe's History with Banking Integration. ADBI Working Paper 462. Tokyo: Asian Development Bank Institute. Available: <http://www.adbi.org/working-paper/2014/02/14/6170.asia.europe.history.banking.integration/>

FAHEY, E. (2011). Does the emperor have financial crisis clothes? Reflections on the legal basis of the European Banking Authority. *The Modern Law Review*, 74(4), 581-595.

GODDARD, J., MOLYNEUX, P., Wilson, J. O., & Tavakoli, M. (2007). European banking: An overview. *Journal of Banking & Finance*, 31(7), 1911-1935.

GROS, D; SCHOENMAKER, D. (2014), *European Deposit Insurance and Resolution in the Banking Union*. JCMS: Journal of Common Market Studies. DOI: 10.1111/jcms.12124

JAMES, Benedict a Andrew FORDE. Comparison between Capital Requirements Directive IV and Basel III. 2011. Dostupné z: <http://www.linklaters.com/Publications/Comparison-Capital-Requirements-Directive-IV-Basel-III/Pages/Index.aspx>

JUROŠKOVÁ, Lenka. *Bankovní regulace a dohled*. Praha: Auditorium, 2012, s. 18. ISBN 978-808-7284-261.

KOTOUČKOVÁ, J. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): Komentář*. C.H. Beck, 2008.

KUBÁŇOVÁ, K. Vývoj právní regulace spojené s přijetím Jednotného bankovního dohledu. *Daně a finance*, 2013, roč. 21, č. 2-3. ISSN: 1801- 6006.

LEVINE, R. (1999). Law, finance, and economic growth. *Journal of financial Intermediation*, 8(1), 8-35.

MALLOY, M. P. (2011). *Banking Law and Regulation*. Aspen Publishers Online.

PIHERA, V., SMUTNÝ, A., SÝKORA, P.: *Zákon o bankách. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2011, 517 s.

PUTNIS, Jan. *The banking regulation review*. 2nd ed. London: Law Business Research, 2010, s. 5. ISBN 978-190-7606-021.

QUAGLIA, Lucia. *The politics of financial services regulation and supervision reform in the European Union*. *European Journal of Political Research* 46.2 (2007): 269-290.

REVENDA, Zbyněk. *Centrální bankovníctví*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Management Press

ROCHET, Jean-Charles. Rebalancing the three pillars of Basel II. *Why Are There So Many Banking Crises?: The Politics and Policy of Bank Regulation* (2009).

SCHOENMAKER, D. (2012). Banking supervision and resolution: the European dimension. *Law & Financial Markets Review*, 6(1).

SIDEEK, Mohamed, ed. *European Community Law on the free movement of Capital and the EMU*. Vol. 2. Martinus Nijhoff Publishers, 1999.

STONE, Peter. *EU private international law*. Edward Elgar Publishing, 2010.

ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. C. H. Beck, s. r. o. 2013.

TOMÁŠEK, Michal, Vladimír TÝČ a Jiří MALENOVSKÝ. *Právo Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2013. Student (Leges). ISBN 978-80-87576-53-3.

TOMÁŠEK, Michal. *Bankovníctví jednotného vnitřního trhu Evropské unie*. 1.vyd. Praha: Linde, 1997, s. 47. ISBN 80-720-1052-2.

URBAN, Jan. *Teorie národního hospodářství. 2. doplněné a rozšířené vydání*. Praha: ASPI, 2006. s 202-204. ISBN 80-7357-188-9.

VERHELST, Stijn. *Assessing The Single Supervisory Mechanism: Passing The Point Of No Return For Europe's Banking Union*. 2013. ISBN 978-90-382-2178-6. Dostupné z: <http://www.egmontinstitute.be/paperegm/ep58.pdf>

VERHELST, Stijn. The Single Supervisory Mechanism: A Sound First Step in Europe's Banking Union?: European Affairs Programme Working Paper. [online]. EGMONT Institute [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.egmontinstitute.be/papers/13/eur/Single%20Supervisory%20Mechanism.pdf>

VÉRON, N., WOLFF, G. B. (2013). *From Supervision to Resolution: Next Steps on the Road to European Banking Union* (No. 2013/04). Bruegel Policy Contribution

WALKER, G. A. (2013). EU structural regulation of banking. *Law & Financial Markets Review*, 7(1).

WALKER, G. A. (2013). *Financial Crisis and Financial Resolution*. Law & Financial Markets Review. 2013.

WIGNALL, Adrian Blundell; ATKINSON, Paul. Thinking beyond Basel iii: necessary solutions for capital and liquidity. *OECD Journal: Financial Market Trends*. Volume 1. 2010.

WU, Eric Y. Developments In Banking And Financial Law: 2004: VII. International Developments: A. Basel II: A Revised Framework. *Ann. Rev. Banking & Fin. L.* 24 (2005): 150-487.

Seznam použitých právních předpisů

Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství ze dne 13. 12. 2007

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (eu) č. 1093/2010 ze dne 24. listopadu 2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro bankovníctví), o změně rozhodnutí č. 716/2009/ES a o zrušení rozhodnutí Komise 2009/78/ES

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1095/2010 ze dne 24. listopadu 2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy), o změně rozhodnutí č. 716/2009/ES a o zrušení rozhodnutí Komise 2009/77/ES

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1094/2010, ze dne 24. listopadu 2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění), o změně rozhodnutí č. 716/2009/ES a o zrušení rozhodnutí Komise 2009/79/ES

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1092/2010 ze dne 24. listopadu 2010 o makrobezpečnostním dohledu nad finančním systémem na úrovni Evropské unie a o zřízení Evropské rady pro systémová rizika

Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012

Nařízení Rady (EU) č. 1024/2013 ze dne 15. října 2013, kterým se Evropské centrální bance svěřují zvláštní úkoly týkající se politik, které se vztahují k obezřetnostnímu dohledu nad úvěrovými institucemi

Návrh Nařízení Evropského Parlamentu a Rady o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky. Důvodová zpráva Evropské komise. *Eur-lex.eu*. 2011 [cit. 2014-01-16]. Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=split_com:2011:0452\(01\):fin:cs:pdf](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=split_com:2011:0452(01):fin:cs:pdf)

Návrh Nařízení Evropského Parlamentu a Rady, kterým se stanoví jednotná pravidla a jednotný postup pro řešení problémů úvěrových institucí a některých investičních podniků v rámci jednotného mechanismu pro řešení problémů a jednotného fondu pro řešení problémů bank a mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010

Návrh Nařízení Evropského Parlamentu a Rady kterým se stanoví jednotná pravidla a jednotný postup pro řešení problémů úvěrových institucí a některých investičních podniků v rámci jednotného mechanismu pro řešení problémů a jednotného fondu pro řešení problémů bank a mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010: Důvodová zpráva. *Eur-lex.europa.eu* [online]. Brusel, 2013 [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0520:FIN:CS:PDF>

Směrnice Rady ES 77/780 z 12. prosince 1977 o koordinaci zákonů, nařízení a správních předpisů vztahujících se ke zřizování a provozování obchodních činností úvěrových institucí

Směrnice Rady ES z 15. prosince 1989 o koordinaci zákonů, nařízení a správních předpisů vztahujících se ke zřizování a provozování obchodní činnosti úvěrových institucí, kterou se mění a doplňuje směrnice 77/780/EHS a 89/646/EHS

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/26/ES ze dne 29. června 1995, kterou se mění směrnice 77/780/EHS a 89/646/EHS o úvěrových institucích

Směrnice Rady 89/647/EHS ze dne 18. prosince 1989 o ukazateli kapitálové přiměřenosti úvěrových institucí, Směrnice Rady 92/30/EHS ze dne 6. dubna 1992 o dohledu nad úvěrovými institucemi na konsolidovaném základě a směrnice Rady 92/121/EHS ze dne 21. prosince 1992 o sledování a kontrole velké úvěrové angažovanosti úvěrových institucí

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/12/ES ze dne 20. března 2000 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o jejím výkonu.

Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2006/48/ES ze dne 14. června 2006 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o jejím výkonu.

Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2006/49/Es ze dne 14. června 2006 o kapitálové přiměřenosti investičních podniků a úvěrových institucí

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES ze dne 21. dubna 2004 o trzích finančních nástrojů

Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2009/111/ES ze dne 16. září 2009, kterou se mění směrnice 2006/48/ES, 2006/49/ES a 2007/64/ES, pokud jde o banky přidružené k ústředním institucím, některé položky kapitálu, velkou angažovanost, režimy dohledu a krizové řízení

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/76/EU ze dne 24. listopadu 2010, kterou se mění směrnice 2006/48/ES a 2006/49/ES, pokud jde o kapitálové požadavky na obchodní portfolio a resekuritizace a o dohled nad zásadami odměňování

Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES

Směrnice Rady ze dne 8. prosince 1986 o ročních účetních závěrkách a konsolidovaných účetních závěrkách bank a ostatních finančních institucí (86/635/EHS)

Návrh Směrnice Evropského Parlamentu a Rady, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení problémů úvěrových institucí a investičních podniků a kterou se mění směrnice Rady 77/91/EHS a 82/891/ES, směrnice 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES a 2011/35/ES a nařízení (EU) č. 1093/2010

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/19/ES z 30. května 1994 o systémech pojištění vkladů. *Eur-lex.europa.eu* [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:06:02:31994L0019:CS:PDF>

Zákon ze dne 20. prosince 1991 č. 21/1991 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 90/2012 Sb. ze dne 25. ledna 2012, o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

Zákon č. 182/2006 Sb. ze dne 30. března 2006, o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

Zákon ze dne 20. dubna 1995 o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

Seznam dalších použitých dokumentů a internetových zdrojů

Basel Committee on Banking Supervision. *International convergence of capital measurement and capital standards: a revised framework*. Comprehensive version. Basel: Bank for Internat. Settlements, 2006. ISBN 92-913-1720-9.

Basel Committee on Banking Supervision. *Strengthening the resilience of the banking sector*. Issued for comment. Basel: Bank for International Settlements, 2009. ISBN 92-913-1810-8.

Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems, 2010, ve znění změn z r. 2011, a Basel III: The Liquidity Coverage Ratio and liquidity risk monitoring tools, 2010, ve znění změn z r.2013.

Basel III: International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring. *Basel Committee on Banking Supervision* [online]. [cit. 2014-01-12]. Dostupné z: <http://www.bis.org/publ/bcbs188.htm>

Basel III: The Liquidity Coverage Ratio and liquidity risk monitoring tools. *Basel Committee on Banking Supervision* [online]. 2013 [cit. 2014-01-12]. Dostupné z: <http://www.bis.org/publ/bcbs238.htm>

Basel III leverage ratio framework and disclosure requirements. *Basel Committee on Banking Supervision* [online]. Leden 2014 [cit. 2014-01-19]. ISBN 92-9197-373-4. Dostupné z: <http://www.bis.org/publ/bcbs270.pdf>

Basel III monitoring exercise. *Eba.europa.eu* [online]. Březen 2013 [cit. 2014-01-19]. Dostupné z: <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/16145/ISG-Basel-III-monitoring-exercise---Public-Report--Final-.pdf>

Basel III: Požadavky nové regulace a její dopad na bankovní sektor. LAUŠMANOVÁ, Monika. *Csas.cz* [online]. 2010 [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: http://www.csas.cz/static_internet/cs/Komunikace/Tiskove_centrum/Prezentace_novi_nari/Prilohy/101208_Basel_III_dopady_regulace.pdf

Basel II: International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: A revised Framework – Comprehensive version, 2006.

Banks may shrink for good as layoffs near 160,000. *Reuters.com* [online]. 2012 [cit. 2014-01-26]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/2012/11/16/us-banks-jobs-idUSBRE8AF0DA20121116>

Barclays, Deutsche Bank Accused of Gold Fix Manipulation. *Bloomberg.com* [online]. [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <http://www.bloomberg.com/news/2014-03-04/barclays-deutsche-bank-accused-of-gold-fix-manipulation.html>

Building banking union: Key steps towards the Single Supervisory Mechanism. *European Central Bank: Banking Supervision* [online]. [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/en_dec_2014_05_fen.pdf?5105e4c768e886be0f5844b03a868418

Capital Requirements - CRD IV/CRR – Frequently Asked Questions. *Europa.eu* [online]. [cit. 2014-01-14]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-690_en.htm

Datamonitor/Ovum [online]. 2011 [cit. 2014-01-26]. Dostupné z: http://ovum.com/press_releases/strong-growth-on-the-horizon-for-retail-banking-technology/

Decision of the European Central Bank of 31 January 2014 on the close cooperation with the national competent authorities of participating Member States whose currency is not the euro (ECB/2014/5). *European Central Bank: Banking Supervision* [online]. [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/en_dec_2014_05_fen.pdf?5105e4c768e886be0f5844b03a868418

Doporučení Komise 2003/361/ES ze 6. května 2003 o definici mikropodniků, malých a středních podniků

Draft Regulatory Technical Standards on the content of recovery plans. *Eba.europa.eu* [online]. [cit. 2014-01-24]. Dostupné z: <http://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/recovery-and-resolution/draft-regulatory-technical-standards-on-the-content-of-recovery-plans>

Draft Regulatory Technical Standards On the assessment of recovery plans under the draft directive establishing a framework for the recovery and resolution of credit institutions and investment firms. *Eba.europa.eu* [online]. [cit. 2014-01-24]. Dostupné z: <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/204980/EBA-CP-2013-08---CP-on-Draft-RTS-on-Assessment-of-Recovery-Plans.pdf>

Důvodová zpráva k návrhu Nařízení Evropského Parlamentu a Rady, kterým se stanoví jednotná pravidla a jednotný postup pro řešení problémů úvěrových institucí a některých investičních podniků v rámci jednotného mechanismu pro řešení problémů a jednotného fondu pro řešení problémů bank a mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010

Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým je implementována směrnice a nařízení o kapitálových požadavcích z června 2013. *MF ČR* [online]. [cit. 2014-01-24]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/regulace/bankovnictvi/zakladni-informace/2013/ministerstvo-financi-predlozilo-vlade-na-14465>

Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti se stanovením přístupu k činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry a dohledu nad nimi. *Mfcr.cz: Bankovnictví* [online]. 2013 [cit. 2014-02-07]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/regulace/bankovnictvi/zakladni-informace/2013/ministerstvo-financi-predlozilo-vlade-na-14465>

EBA Work Programme 2014: List of eligible capital instruments. *Eba.europa.eu* [online]. 2014 [cit. 2014-01-23]. Dostupné z: <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/425836/EBA+2014+Work+Programme+-+Annex.pdf/490e70c5-03f7-4c1a-8c52-b94c7983f4e8>

EBA FINAL draft Regulatory Technical Standards: on own funds [Part 1] under Regulation (EU) No 575/2013 (Capital Requirements Regulation - CRR). *Eba.europa.eu* [online]. 2013 [cit. 2014-01-19]. Dostupné z: <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/359901/EBA-RTS-2013-01-draft-RTS-on-Own-Funds-Part-1.pdf/d1217588-ff05-4063-8d6f-5d7c81f2cc64>

European Banking Authority: Poslání a úkoly. In: *Eba.europa.eu* [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: https://www.eba.europa.eu/languages/home_cs

European Banking Authority: Regulation and policy. In: *Eba.europa.eu* [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy>

European Banking Authority: Basel III monitoring exercise. In: *Eba.europa.eu* [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <https://www.eba.europa.eu/risk-analysis-and-data/quantitative-impact-study/basel-iii-monitoring-exercise>

European Banking Authority: EU Capital exercise. In: *Eba.europa.eu* [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <https://www.eba.europa.eu/risk-analysis-and-data/eu-capital-exercise>

European Banking Authority: EU-wide stress testing 2014. In: *Eba.europa.eu* [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <https://www.eba.europa.eu/risk-analysis-and-data/eu-wide-stress-testing/2014>

European banking sector Facts and Figures 2012. *Europaen Banking Federation* [online]. 2012 [cit. 2014-01-26]. Dostupné z: <http://www.ebf-be.eu/uploads/FF2012.pdf>

Europe's banks applaud the adoption of SSM. *European Banking Federation: Press release* [online]. Brusel, 2013 [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: http://www.ebf-fbe.eu/uploads/EBF_004804%20-%20Press%20release%20SSM%2015.10.pdf

EBC: Banking Supervision. [online]. [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.ecb.europa.eu/ssm/html/index.en.html>

ECOFIN agrees general approach on Single Resolution Mechanism. *Consilium.europa.eu* [online]. Brusel, 2013 [cit. 2014-03-19]. Dostupné z: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ecofin/140190.pdf

Financial Services Action Plan (FSAP). *Europa.eu* [online]. [cit. 2014-01-09]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/internal_market/single_market_services/financial_services_general_framework/124210_en.htm

Final report of the committee of wise men on the regulation of european securities markets. LAMFALUSSY, Alexandre. [online]. Brusel, 2001 [cit. 2014-01-07]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/securities/docs/lamfalussy/wisemen/final-report-wise-men_en.pdf

High-level Expert Group on reforming the structure of the EU banking sector: Final Report. Erkki Liikanen. *Ec.europa.eu* [online]. Brusel, 2. říjen 2012 [cit. 2014-01-26]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/bank/docs/high-level_expert_group/report_en.pdf

How many credit institutions will be supervised?: Banking Supervision. *European Central Bank: Banking Supervision* [online]. [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.ecb.europa.eu/ssm/html/index.en.html>

How will it work?: Banking Supervision. *European Central Bank: Banking Supervision* [online]. [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.ecb.europa.eu/ssm/html/index.en.html>

International Monetary Fund. Legal Dept, and IMF Institute. *Current developments in monetary and financial law*. Vol. 1. International Monetary Fund, 1999.

Mfcr.cz: Bankovníctví [online]. 2013 [cit. 2014-02-07]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/regulace/bankovnictvi/zakladni-informace/2013/ministerstvo-financi-predlozilo-vlade-na-14465>

MF ČR: Ministerstvo financí předložilo vládě návrh zákona, kterým je implementována směrnice a nařízení o kapitálových požadavcích z června 2013.

[online]. [cit. 2014-01-24]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/regulace/bankovnictvi/zakladni-informace/2013/ministerstvo-financi-predlozilo-vlade-na-14465>

Monitoring legislativy EU: Institucionální záležitosti v prosinci 2012. Euroskop.cz [online]. [cit. 2014-02-03]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8443/21749/clanek/institucionalni-zalezitosti-v-prosinci-2012/>

Opinion of the European Central Bank of 6 November 2013 on a proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing uniform rules and a uniform procedure for the resolution of credit institutions and certain investment firms in the framework of a Single Resolution Mechanism and a Single Bank Resolution Fund and amending Regulation (EU) No 1093/2010 of the European Parliament and of the Council (CON/2013/76). *Ecb.europa.eu* [online]. Brusel, 2013 [cit. 2014-03-19]. Dostupné z: http://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/en_con_2013_76_f_sign.pdf

Pravidla obezřetného podnikání – vyhláška č. 23/2014 Sb., o výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry. *Cnb.cz* [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/legislativa/obezretne_podnikani/prav_obez_podnik_vyhl_23_2014.html

Press release database: 3214th Council meeting Economic and Financial Affairs. *Europa.eu* [online]. Brusel, 12. prosinec 2012 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_PRES-12-524_en.htm

Provádění měnové politiky v eurozóně: Obecná dokumentace k nástrojům a postupům měnové politiky euro systému. In: *Ecb.europa.eu* [online]. [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/gendoc201109cs.pdf?b86e011725024f90cb4e92ca4eef2f89>

Proposal for a Single Resolution Mechanism for the Banking Union – frequently asked questions. *Europa.eu* [online]. [cit. 2014-03-08]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-675_en.htm

Pwc.com [online]. březen 2011 [cit. 2014-01-24]. Dostupné z: <http://www.pwc.com/cz/cs/ucetnictvi/ifrs-publikace/Illustrative-IFRS-consolidated-FS-CZ.pdf>

Recommendation on the development of recovery plans. *Eba.europa.eu* [online]. [cit. 2014-01-24]. Dostupné z:

http://www.eba.europa.eu/documents/10180/105413/EBA_Recommendation-on-Recovery-Plans.pdf

SCHÄUBLE, Wolfgang. How to protect EU taxpayers against bank failures. *Financialtimes.com* [online]. [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/d270a89e-f213-11e1-8973-00144feabdc0.html#axzz2uzqveRoh>

Sdělení Komise Evropskému parlamentu podle čl. 294 odst. 6 Smlouvy o fungování Evropské unie týkající se postoje Rady v prvním čtení k přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady o systémech pojištění vkladů [přepřacované znění] 2010/0207 (COD). [online]. 2014 [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2014:0140:FIN:CS:PDF>

Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě s názvem „Plán ustavení bankovní unie“, COM (2012) 510, 12.9.2012.

Sdělení Komise s názvem „Návrh prohloubené a skutečné hospodářské a měnové unie: zahájení evropské diskuse“, COM(2012) 777 final/2, 30.11.2012.

„Směrem ke skutečné hospodářské a měnové unii“, zpráva předsedy Evropské rady Hermana Van Rompuye, EUCO 120/12, 26.6.2012.

Shadow Banking: Strengthening Oversight and Regulation. *Financial Stability Board* [online]. [cit. 2014-01-11]. Dostupné z: http://www.financialstabilityboard.org/publications/r_111027a.pdf.

Single Resolution Mechanism: one step further to the Banking Union. *European Banking Federation: Press release* [online]. Brusel, 2013 [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: http://www.ebf-fbe.eu/uploads/EBF_003235%20-%20Single%20Resolution%20Mechanism.pdf

Směrnice Capital Requirements Directive (CRD IV) a nařízení Capital Requirements Regulation (CRR). *Česká národní banka* [online]. [cit. 2014-01-19]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/faq/cape_otazky_a_odpovedi_smernice.html#2

SRM agreement is essential to Banking Union, say banks. *European Banking Federation: Press release* [online]. Brusel, 2013 [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: http://www.ebf-fbe.eu/uploads/EBF_005881%20-%20press%20release%20SRM%20decision.pdf

The High Level Group of Financial Supervision in the EU (The de Larosière Group): The Report. *Ec.europa.eu* [online]. Brusel, 2009 [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/finances/docs/de_larosiere_report_en.pdf

Towards a European financial union and a more solid European banking sector. BARNIER, Michel. *Europa.eu: Press release database* [online]. [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-12-554_en.htm?locale=en

U.S. regulator sues 16 banks for rigging Libor rate. *Reuters.com* [online]. [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/2014/03/14/us-fdic-libor-idUSBREA2D1KR20140314>

Úloha Evropské centrální banky. *Ecb.europa.eu* [online]. [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: http://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/escb/html/mission_eurosys.cs.html

Usnesení Výboru pro záležitosti Evropské unie k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví jednotná pravidla a jednotný postup pro řešení problémů úvěrových institucí a některých investičních podniků v rámci jednotného mechanismu pro řešení problémů a jednotného fondu pro řešení problémů bank a mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010. [online]. 2013 [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/original/70450/59176>

Vlastní kapitál, výkaz o změnách ve vlastním kapitálu: Definice vlastního kapitálu. *Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IAS/IFRS*. Kapitola 14. [cit. 2014-01-23].

Výroční zpráva [online]. Frankfurt am Main: *Evropská centrální banka*, sv.[cit. 2014-02-07]. ISBN 1830-2866.

Zelená kniha: Stínové Bankovnictví. Brusel, 2012. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0102:FIN:CS:PDF>

Zpráva Komise Evropskému Parlamentu a Radě: Druhá zpráva o účincích směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES na hospodářský cyklus. *Eur-lex.europa.eu* [online]. [cit. 2014-01-14]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0400:FIN:CS:HTML>

Zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě: Přezkum směrnice 94/19/ES o systémech pojištění vkladů: KOM(2010) 368. *Eur-lex.europa.eu* [online]. Brusel, 2010 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0369:FIN:CS:PDF>

Abstrakt v českém jazyce

Evropská bankovní regulace: cesta k bankovní unii

Cílem rigorózní práce *Evropská bankovní regulace: cesta k bankovní unii* je zhodnotit pravidla bankovní regulace obsažená v CRD IV, jakož i další pilíře, na kterých má být nově vznikající bankovní unie vystavěna. Práce se v úvodu věnuje vývoji regulatorních opatření v evropském a mezinárodním kontextu. Druhá část práce analyzuje nový regulatorní balík CRD IV, jehož obsahem je nařízení CRR a směrnice CRD IV, důvody jeho přijetí a důsledky z něho plynoucí. Důraz je kladen zejména na kapitálovou reformu; práce analyzuje kvalifikaci kapitálových instrumentů (kmenových akcií banky a dalších členských vkladů družstevní záložny) do kmenového kapitálu tier 1 podle pravidel v CRD IV obsažených. Autorka současně hodnotí, jaké důsledky přinesou nová regulatorní pravidla pro banky působící v Evropské unii a dopad na legislativní rámec v České republice. V dalších částech práce autorka analyzuje podstatu, důsledky a limity dalších pilířů bankovní unie - jednotného bankovního dohledu, jednotného systému řešení bankovních problémů a jednotného systému pojištění vkladů.

Abstrakt v anglickém jazyce

European banking regulation: a step towards banking union

The aim of thesis *European banking regulation: a step towards banking union* is to analyze rules of banking regulation contained in CRD IV package, as well as other pillars the emerging banking union is built upon. The introduction is devoted to the development of harmonization of banking regulation rules at European and international level. The second part of the thesis focuses on the CRD IV package that comprises of CRR regulation and CRD directive, the reasons of its adoption, consequences and implications. The emphasis is placed especially on the capital reform; the thesis analyzes the qualification of equity instruments (common shares of a bank and additional deposits of a credit union) into Common Equity Tier 1 Capital according to CRD IV rules. The author further analyzes the implications of the regulatory reform for banks conducting banking activities within the European union and impact on legislative framework of the Czech Republic. In the following parts of the thesis the author discusses the nature, consequences and limits of the other pillars of banking union - Single Supervisory Mechanism, Single Resolution Fund and Single Deposit Guarantee Scheme.

Resumé

European banking regulation: a step towards banking union

The aim of thesis *European banking regulation: a step towards banking union* is to analyze the new European regulatory framework which represents the first pillar of the European banking union. The thesis is divided into six chapters. The first chapter is devoted to the development of harmonization of banking regulation rules, it defines the rules adopted at European as well as at international level. The second chapter focuses on the new regulatory package CRD IV that comprises of CRR regulation and CRD directive. This chapter analyzes primarily the reasons of adoption of new regulatory framework, the consequences and implications of capital reform as this brings the increase of both quantity and quality of capital. This chapter further discusses the counterparty risk, leverage ratio, liquidity rules and recovery and resolution plans. Furthermore, new CRD directive and role of European Banking Authority is analyzed as well. The third chapter examines and analyzes all requirements and conditions which must be satisfied in order for equity instrument to be qualified as a Common Equity Tier 1 Capital which is a key regulatory instrument of current banking regulation, as it contains only the safest and most stable capital instruments. The analysis is then provided through qualification of common shares of a bank and additional deposits of a credit union into Common Equity Tier 1 Capital. The chapter also deals with the implications of the regulatory reform for banks conducting banking activities within the European union and impact on legislative framework of the Czech Republic. The fourth chapter is devoted to the second pillar of the banking union, to the Single Supervisory Mechanism as the supervisory powers over European banks accordingly transfer from national authorities to European Central Bank;

this chapter discusses the changes and the limits of respective mechanism. The fifth chapter analyzes the third pillar of the banking union, the Single Resolution Mechanism including the Single Resolution Fund. The sixth chapter is devoted to Single Deposit Guarantee Scheme whose incorporation into the banking union is still subject to discussion. In the conclusion the main changes, their aspects and implication are discussed.

Seznam klíčových slov

Klíčová slova: bankovní regulace, Evropská bankovní unie

Keywords: banking regulation, European banking union